

ПОЛИТИКИН

17. 2. 1984 • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLV • 25 ДИН

БРОЈ

1677

ЗАБАВНИК

ХЛАДНЕ
ШАПЕ,
ТОПЛО
СРЦЕ

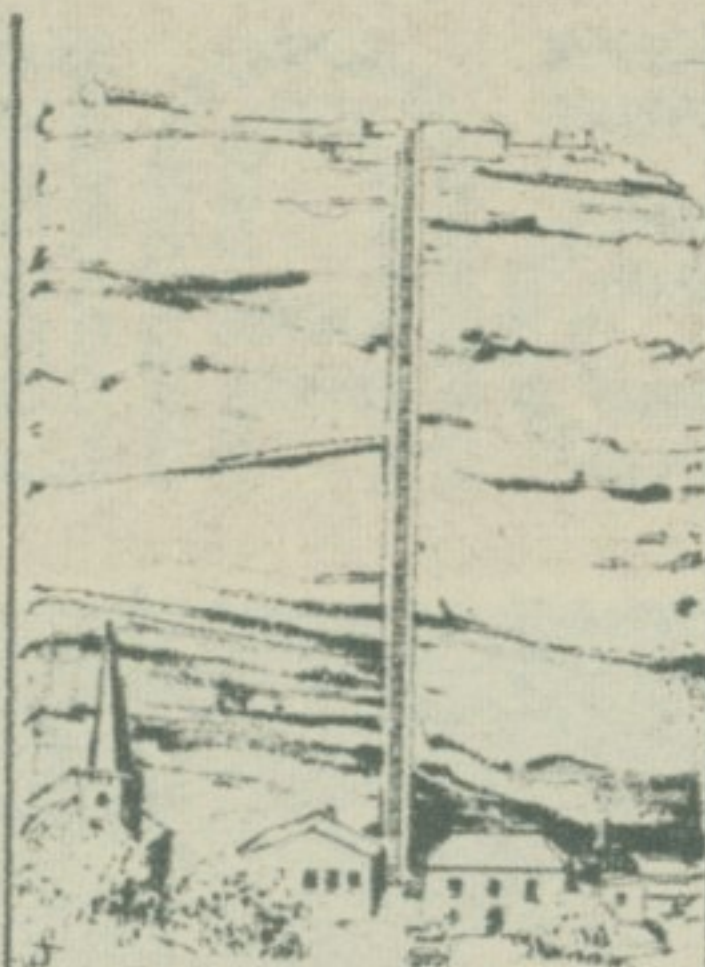
Фирма

Веровали или не!

ОСАМНАЕСТОГОДИШЊИ МИГЕЛ ВАСКЕС

ЧЛАН ЛЕТЕКЕ ВАСКЕСОВЕ ТРУПЕ, 10. ЈУЛА 1932. ГОДИНЕ НА ЈЕДНОЈ ЦИРКУСКОЈ ПРЕДСТАВИ ПРВИ ЈЕ ИЗВЕО ЧЕТВОРОСТРУКИ САЛТО. ТО ЈЕ ПОДУХВАТ КАКАВ ДО ТАД, У СТО ДВАДЕСЕТ ТРО-ГОДИШЊОЈ ИСТОРИЈИ ЛЕТЕЊА НА ТРАПЕЗУ, ЈОШ НИКО НИЈЕ ИЗВЕО.

ЈАКОВОБОВЕ СТЕПЕНИЦЕ

НА ОСТРВУ СВЕТА
ЈЕЛЕНА
САГРАЂЕНЕ 1932.
ГОДИНЕ, ДУГАКЕ
СУ 283 МЕТРА.

ПОЛИЦИЈСКА СТАНИЦА

У ЊУЈОРКУ ШТАМ-ПАЛА ЈЕ ПОТЕРНИЦУ ЗА КЛАВИРОМ УКРАДЕНИМ 1932. ГОДИНЕ.

160.000 КМ

РОН ХИЛ

ЕНГЛЕСКИ ТРКАЧ КОЈИ ЈЕ 1970. ПОБЕДИО НА БОСТОНСКОМ МАРАТОНУ СВАКОГ ДАНА ТРИИ ПО ДВА ПУТА, А НЕДЕЉОМ САМО ЈЕДНОМ. ЗА 18 ГОДИНА ПРЕТРЧАО ЈЕ 160000 КИЛОМЕТАРА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

● ● ● још у „Одисеји“ Хомер је описао папагаја. Према неким другим документима папагај је виђен у Европи први пут после победе Александра Великог који га је донео са својих далеких војних похода. Прве папагаје пореклом из Африке донели су у Рим смели морепловци који су истраживали Црвено море у време Нерона. Они убрзо постају љубимци богатих Римљана, али цар Хелиогабал им је нашао другу употребу: печена птица служена је за време богатих гозби.

● ● ● алпинисти загревачког клуба „Велебит“ први су се на свету попели на један од највиших врхова Кордиљера недалеко од Пунта Аренаса у Чилеу. Овај својеврстан подвиг дао им је право да досад неосвојеном врху надену своје име.

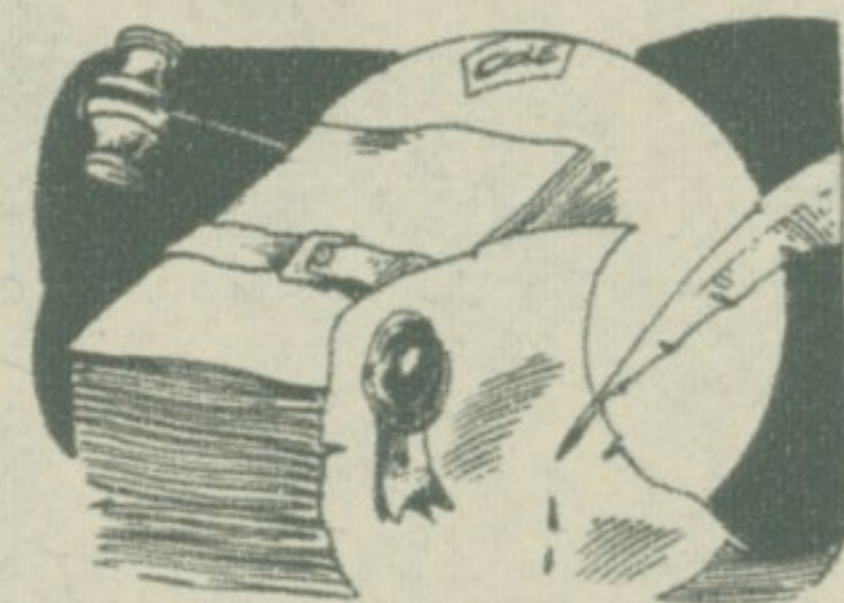

● ● ● ако људи не пронађу начин да контролишу климу, свет ће ући у једно ново ледено доба, тврди шеф совјетске геофизичке опсерваторије Јевгениј Барисеников. Овај научник такође сматра да је узрок нестабилног времена у последње три деценије хлађење северне хемисфере, а то је, опет, почетак сталног смањења температуре што за десет хиљада година може довести до новог леденог доба.

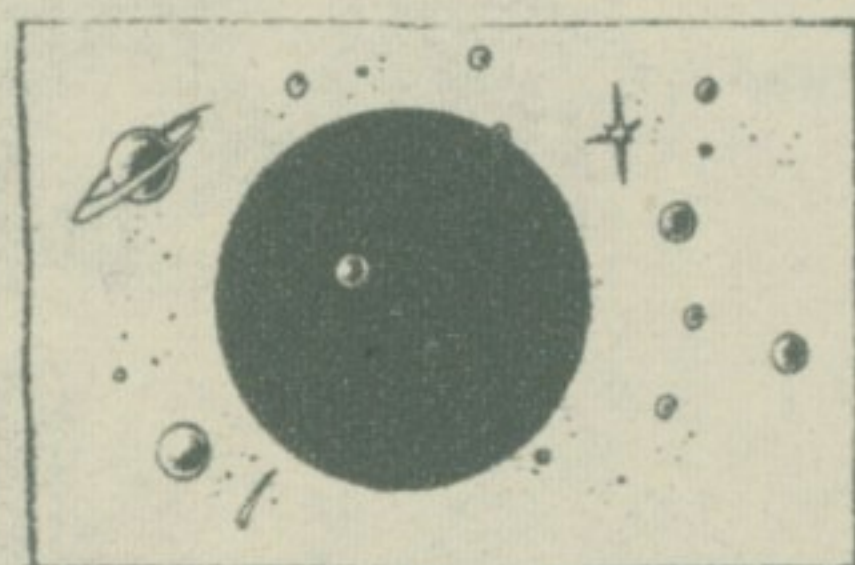
● ● ● у једној приватној библиотеци у италијанском граду Арецу пијаниста Карло Алберто недавно је пронашао досад непознату серенаду за флауту чувеног немачког композитора Лудвига ван Бетовена коју је овај уметник написао још у раној младости.

● ● ● у Гинисову књигу рекорда ушао је недавно Енглец Питер Максвел који је извео заиста необичан подвиг – он је у балону испуњеном топлим ваздухом свирао клавир на висини од 1818 метара.

● ● ● дванаест хиљада страница Ајнштајновог рукописа недавно је продато на једној аукцији у Њујорку за суму од 55 000 долара. На истој аукцији за 28 000 долара продато је и писмо које је потписала енглеска краљица Елизабета.

● ● ● сваки стражар у затвору мексичког града Аламоса коме се деси да док је он на служби побегне затвореник, мора и сам иза решетака, а дужина казне одређује се у зависности од тога на колико је био осуђен бегунац.

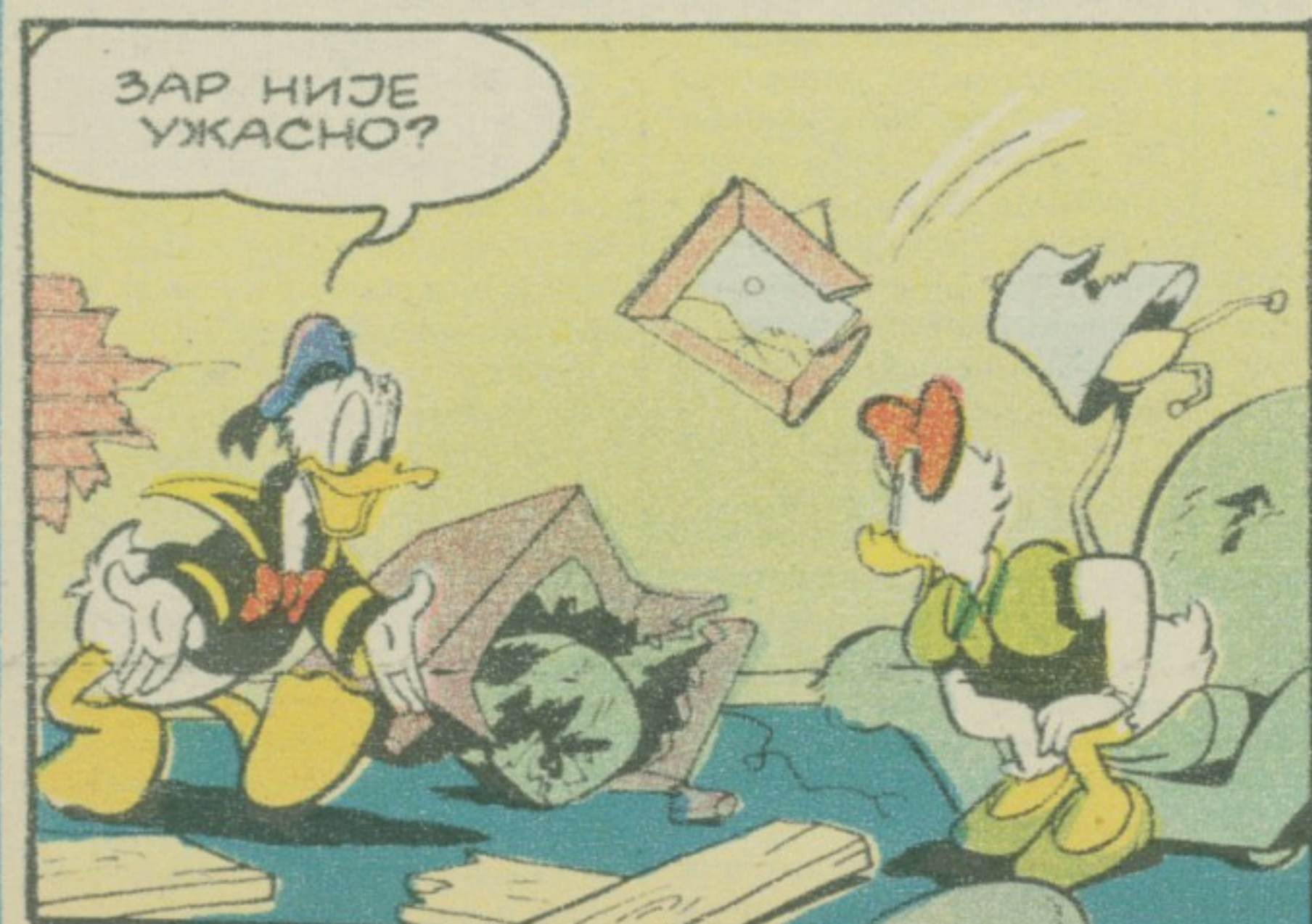
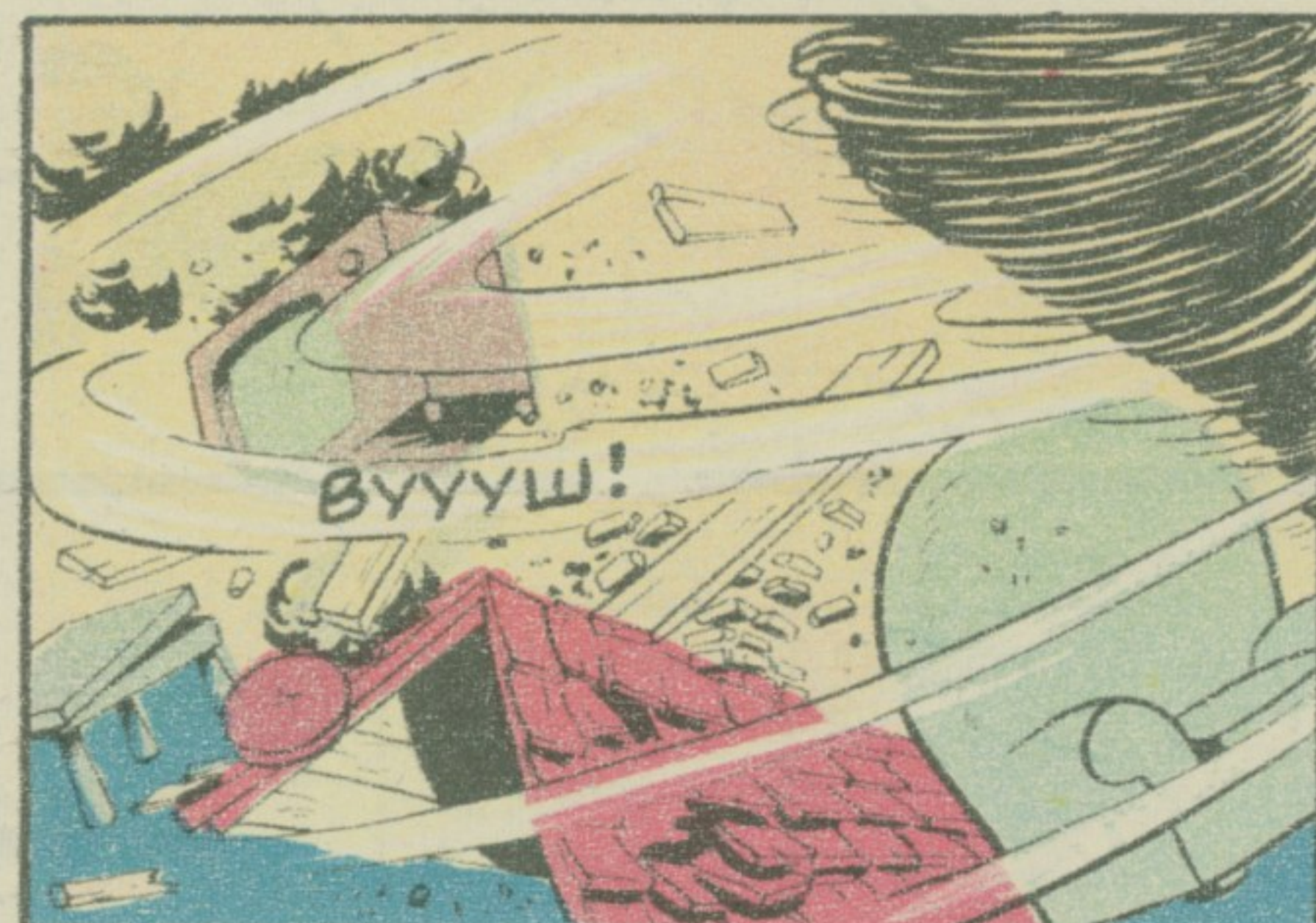
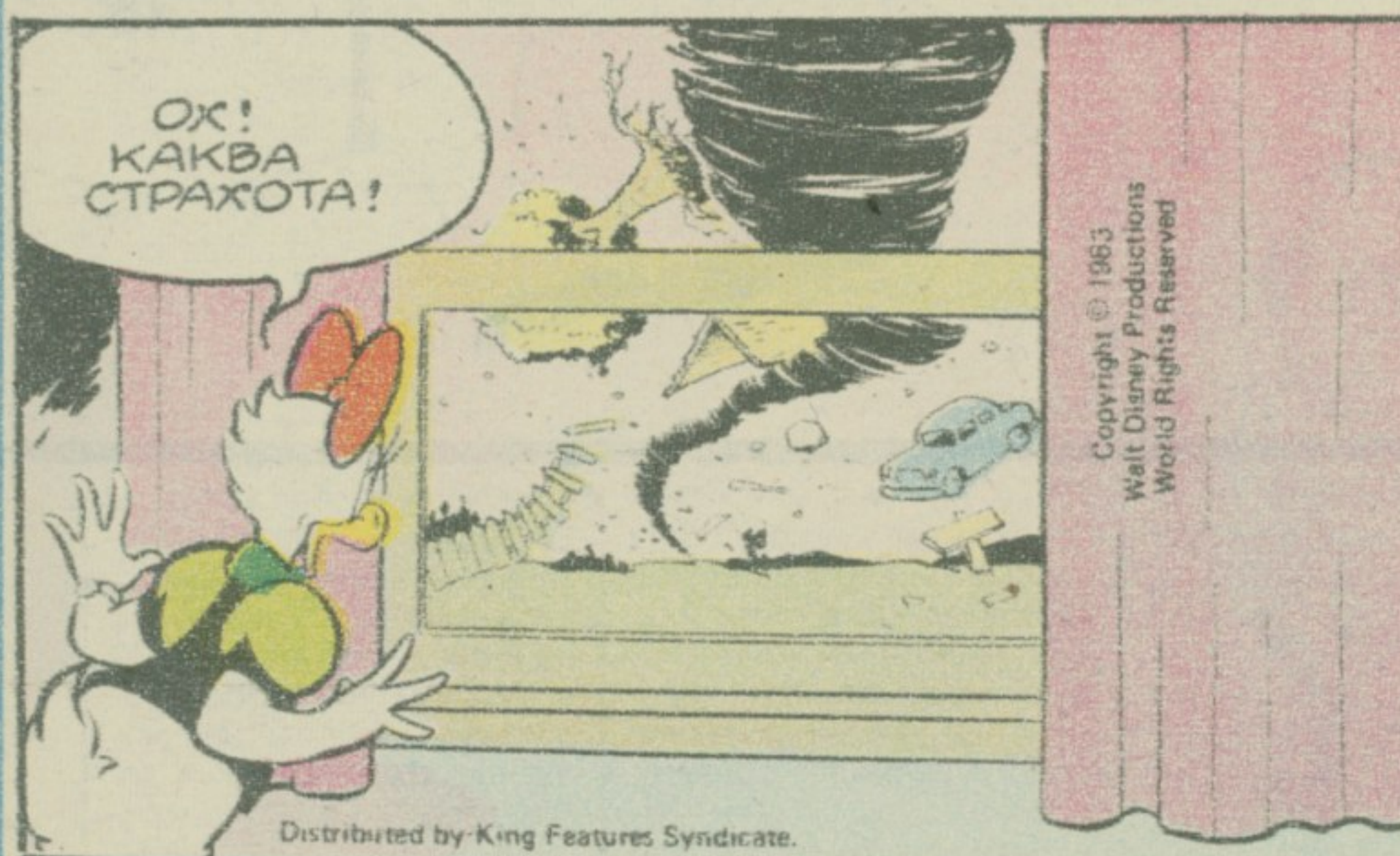
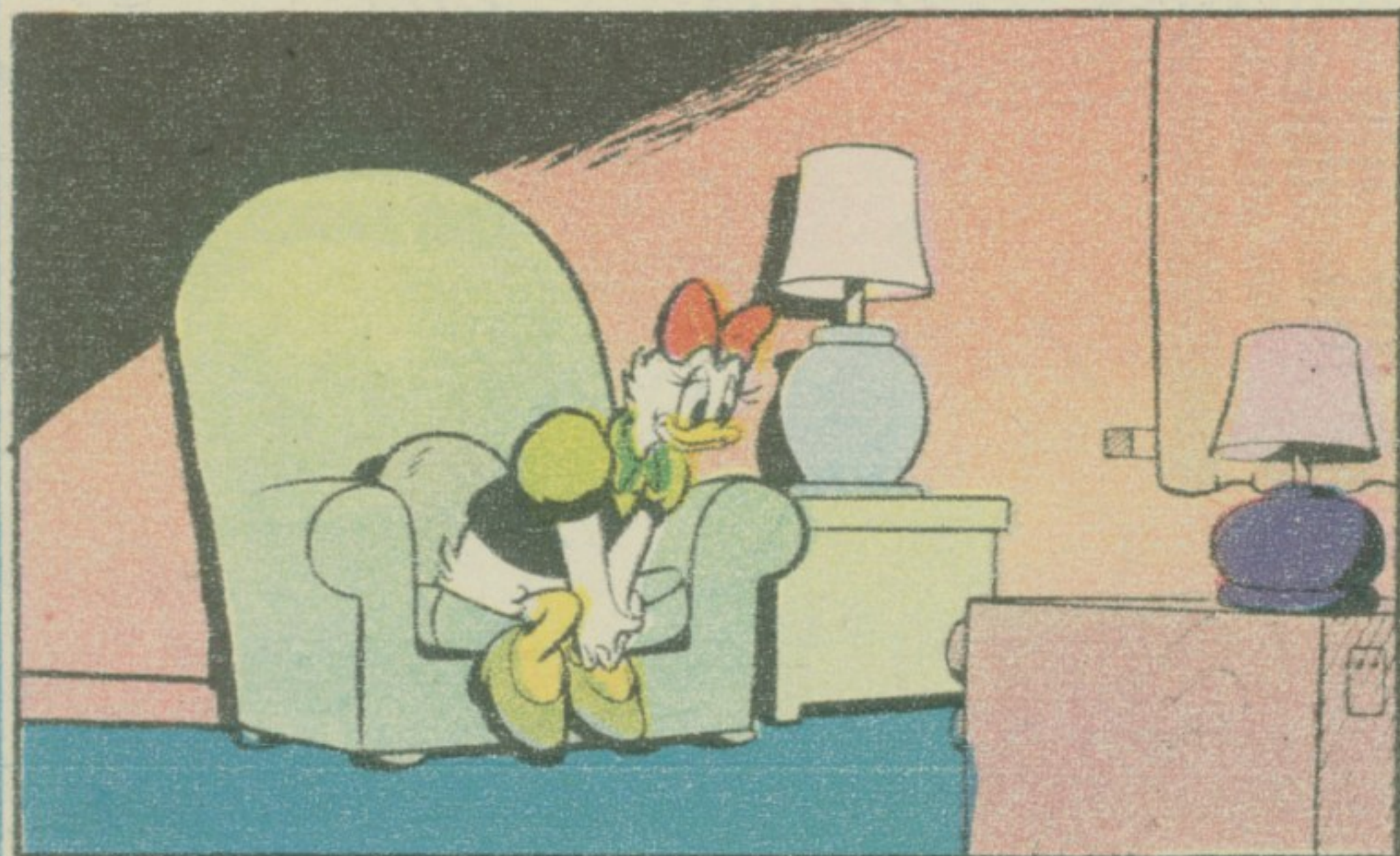
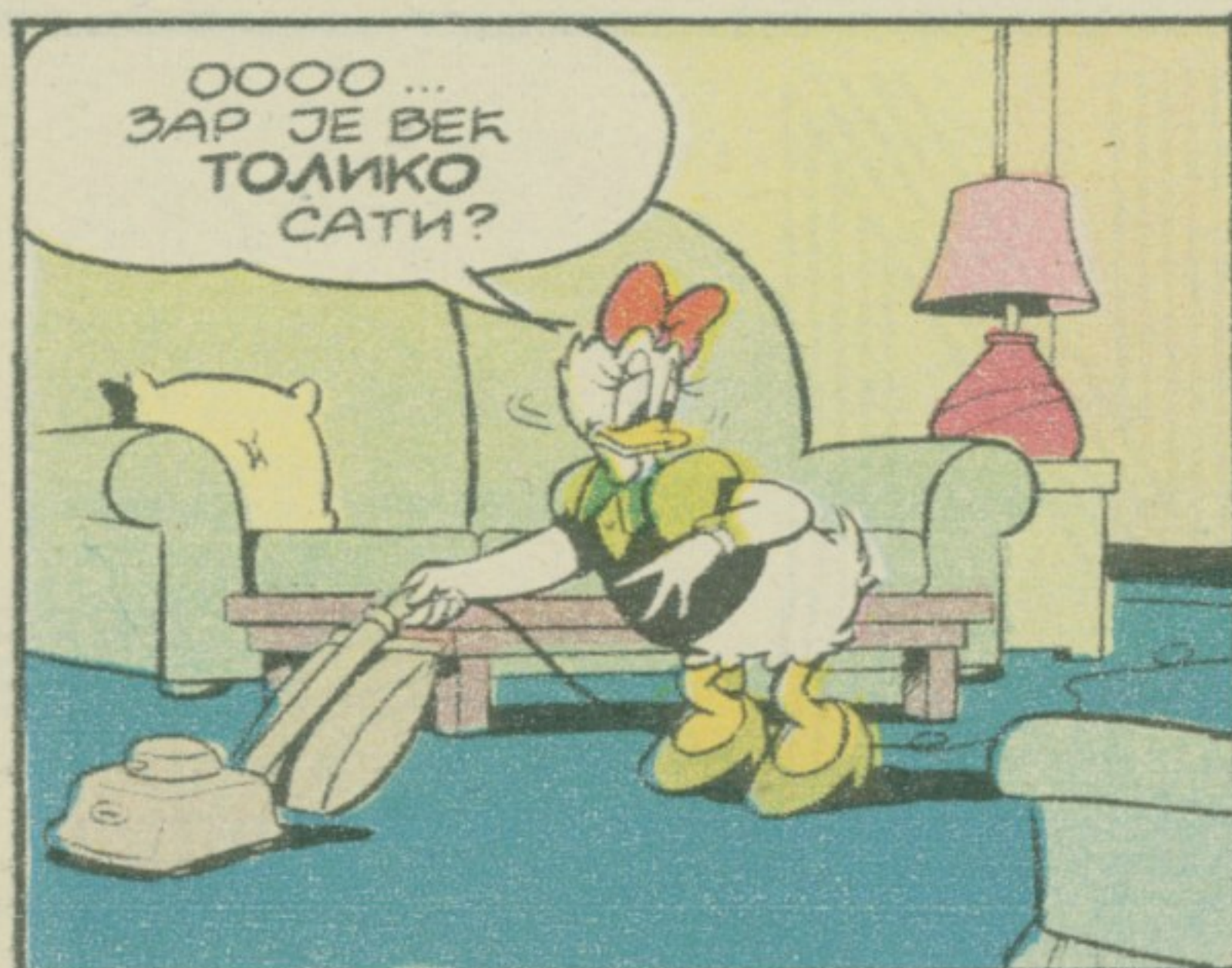
● ● ● научници Фред Лоу и Мари Клаусен који се баве истраживањем у области радио-астрономије на Калифорнијском универзитету дошли су до открића за које се верује да представља велику црну рупу у галаксији Млечни пут којој припада и Сунчев систем.

● ● ● пластичне и естетске операције вршиле су се још пре више од 2000 година. За проналазаче пластичне хирургије сматрају се Индијци чији су лекари још у 4. веку пре н. е. вршили естетске операције носа. Тврди се да је чак византијском цару Јустинијану (527–565) неки индијски лекар „дотерао“ нос који му је у једној бици непријатељ окрзнуо.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

БИЛО
КУДА
МИКРОБ
СВУДА

ОНИ МОГУ СВЕ

**ДА ЛИ ЋЕ НАУЧНИЦИ
УСПЕТИ ДА АРМИЈУ
МИКРООРГАНИЗАМА
НАТЕРАЈУ ДА РАДИ ЗА
ЧОВЕКА?**

ничке или лековите материје које су и те како потребне човеку.

**Говедина, пилетина,
кобасице?**

Данас је већ добро познато да многи микроорганизми (квасци, бактерије, микроскопски ситне гљивице и алге) могу да синтезишу беланчевине — основни састојак људске и животињске хране. Само у Совјетском Савезу производи се на тај начин више од милион тона додатака крмној храни који садрже више од 50 процената беланчевина. Али, познато је још нешто: у односу на укупно утрошену сточну

храну од оне микробног порекла може се добити свега 20–30 процената меса или млека, и то од младих животиња које брзо расту. Код старијих животиња тај проценат је још мањи — свега пет до десет одсто.

Научници су зато поставили једно сасвим природно питање: може ли се то „посредништво“ животиња избећи? Зар се те хранљиве материје не би могле одмах да дају човеку? Могу ли се беланчевине, угљоводоници, витамини користити директно за добијање намирница на које је човек навикао?

Микроорганизми су толико универзални да је, уз одговарајућу технологију идеја потпуно реална да се из њих добијају разне намирнице за нашу исхрану. Доказано је да се комбинацијом производа од микроорганизма са традиционалним изворима хране могу добити јела која по садржини беланчевина

потпуно задовољавају. У Сједињеним Америчким Државама већ се сада од беланчевина добијених из соје фабрикује више од 60 врста „месних“ производа: говедина, пилетина, кобасице, сланина, шунка, а у Совјетском Савезу разрађена је технологија гајења обичног квасца који се користи у пекарској индустрији на — етилалкохолу.

Пољопривреди су веома потребна вештачка ђубрива, а ту могу да се помогну бактерије које имају ту особину да узимају азот из атмосфере, нагомилавају га у себи и самим тим оплемењују земљу и повећавају принос разних култура.

Бактерије могу да помогну пољопривреди и код подизања вештачких језера или рибњака који све више постају саставни делови великих газдинстава. Али, њих није увек могућно изградити. На неким местима дубљи слојеви земље не држе воду. У

Има их свуда — на земљи и у ваздуху, у леду Антарктика и врелим језерима, на планинским висинама и дубоко у мору. Ипак, микроба је највише у земљи. И сваки од њих је права хемијска фабрика и то невероватне, огромне производње. Некима од њих су за исхрану потребне сложене биљне и животињске беланчевине, дру-

ги користе обичне отпатке целулозе, трећи се задовољавају азотом или угљен-моноксидом из атмосфере. Сада се у лабораторијама широм света стварају специјалне вештачке средине у којима је растворена „храна“ за микробе. Ту се микроорганизми брзо размножавају и у процесу свог живота синтезишу хранљиве, тех-

Институту за хидротехнику и мелиоризацију Грузинске ССР одлучили су да створе „вододржљиво“ тло на вештачки начин користећи помоћ анаеробних бактерија – микроба који су способни да живе и развијају се без слободног кисеоника.

Микроорганизми играју велику улогу у настанку неких руда или у настанку нафте и земног гаса. Огромна је њихова улога. Кад је већ тако, кад су микроорганизми моћни и свемогући, природно је што се дошло на идеју да их треба натерати да и у овим областима раде за добро човека.

У искоришћеним рудницима остане од 5 до 20

рудник „Јужна Виклинка“. Стручњаци су казали: бакра више нема! Али, кад су рударско окно населили тионским микроорганизмима, на површину су извучене стотине тона висококвалитетног бакра. На тај исти начин у неким већ напуштеним рудницима у Мексику за свега годину дана извучено је 10 хиљада тона бакра!

У природи се веома ретко налазе руде које садрже само један метал. Најчешће је то читав комплекс различитих компоненти и то важи за руде готово свих бојених метала и многе друге. Човек, природно, жели да из таквих руда извуче све важне компоненте. Данас научни-

Совјетски научници нашли су међу микроорганизмима и такве који омогућавају да се бактерије искористе за спречавање подземних експлозија. У додиру с ваздухом метан у рудницима угља ствара експлозивну смешу. Довољна је тада једна искра па да у окну дође до несреће.

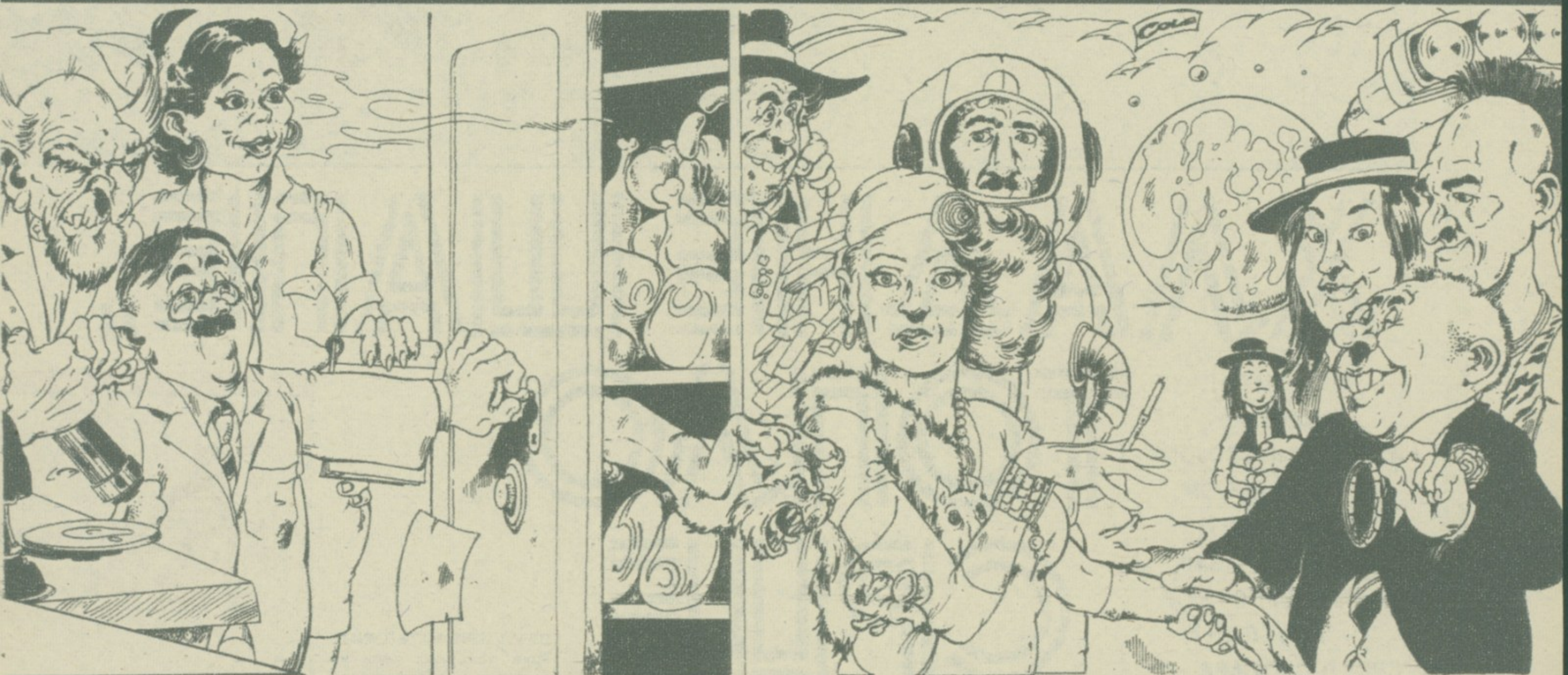
Сарадници Московског института за рударство разрадили су оригиналан метод за борбу против метана који се заснивао на способности неких организама да једу овај гас. Испитивања су вршена у окнима Доњецког басена. Како су опити показали, могућност примене овог метода гарантује потпуну

се позабаве проналажењем или оживљавањем старих метода за добијање нових биохемијских извора енергије. Помоћу такозваних „електричних“ микроорганизма који стварају и у себи прикупљају електрицитет, већ су израђени јефтини, економични, малагабаритни биохемијски елементи. Утврђено је да „живе електричне бактерије“ већ сада могу бити коришћене за извесне системе на космичким бродовима: за снабдевање водоником, кисеоником, водом за пиће, ваздухом. Биохемијски елементи већ дају енергију морским бовама, аутоматским хидролокаторима, светионицима и дру-

се поћи даље: одгајити специјалне бактерије којима ће пластичне масе бити „заражене“ још у току израде. Такве бактерије морале би извесно време да остану у стању мировања, а када амбалажа буде одбачена, да се под деловањем средине активирају и почну да уништавају пластичну масу.

Научно тражење корисних бактерија, које би требало „натерати“ да раде у корист човека, у суштини је тек започето. Из године у годину шири се обим радова на култивисању „дивљих“ облика микроорганизма и стварању нових, кориснијих.

У будућности, кад човек буде потпуно овладао нау-

процената руде. Извући је на светлост дана чак и најмодернијом механизацијом готово је немогуће. До тог подземног блага може се доспети практично само на један једини начин – мобилизацијом многомилијардне армије бактерија, нарочито такозваних сумпорних и феробактерија (називају их још и микроорганизмима). Те бактерије растварају у јамској води метал који се још налази у руди, а из тог раствора се потом лако може добити метал.

Злато – то је немогуће!?

Пре тридесет пет година на Уралу је био затворен

ци покушавају да то постигну помоћу – одговарајућих микроба.

Од пре извесног времена стручњаци настоје да помоћу бактерија добију чак и злато. На први поглед то може да личи на фантастику. Чак су и многи научници све донедавно сматрали да је то чиста фантазија и њихови аргументи били су убедљиви. Злато је инертан метал и може да се раствара само у „царској води“, мешавини соне и азотне киселине. Микроорганизми не могу да конкуришу „ђаволској течности“, њихово место деловања могу бити само рудници бакра и гвожђа. Али, жива природа је другачије удесила. Процес бактеријског растварања злата, као и у случају с багром, потврђен је. Додуше, засад само у лабораторијским условима, данас се помоћу микроорганизма из тла извлачи до 82 процента злата од количине које у том тлу има!

ликвидацију метана у налагама угља припремљеним за експлоатацију.

Населићемо Венеру

А енергетика, може ли се и ту користити помоћ микроорганизма?

Идеја о стварању биохемијских извора енергије није нова. Њена историја је дуга и занимљива. У току последњих сто година та идеја се више пута рађала, затим била заборављена, да би је се стручњаци опет сетили. Последњих година развита микроелектронике и космичке технике натерао је стручњаке из многих земаља да

гим сигналним апаратима.

Нагли пораст градова и броја градских становника створио је и проблем – куда с отпаcima? Од свих отпадака највећу невољу представљају пластичне масе. Треба ли искоришћену пластичну амбалажу спаљивати? Али, пластмаса не гори, само се топи и запушава решетке у пећима за спаљивање, дими се и трује атмосферу штетним производима сагоревања и непријатним задахом.

Научници су одлучили да се за помоћ обрате микроорганизмима и успех није изостао. Недавно је из Енглеске стигла охрабрујућа новост: научници су успели да одгаје микробе који полихлорвинилске танке материје претварају у водоник. Научници се надају да ће ускоро бактерије коначно решити проблем градских сметлишта закрчених пластичном амбалажом и другим „вечитим“ пластичним производима. Могуће је да ће

ком управљања овим живим бићима и буде научио да ствара културе микроба потребних за одређену сврху, моћи ће се размишљати и о преображавању атмосфере на планетама најближим Земљи. Биће могуће „засејати“ читаве слојеве облака земаљским микроорганизмима који могу да лебде у горњим слојевима Венере, на пример, и који би се „хранили“ огромним количинама угљен-диоксида откривеним у атмосфери те планете. Микроорганизми би почели да стварају кисеоник и у зависности од брзине и обима њиховог размножавања тај процес стварања вештачке атмосфере би се све више убрзавао. За релативно кратко време (за неколико векова, а можда и неколико деценија) тај процес, који је трајао на Земљи читаве геолошке епохе, претворио би Венеру у планету гостољубиву за човека.

К. В.

ОСВОЈИЛИ
ЦЕО
СВЕТ

ХЛАДНЕ ШАПЕ, ТОПЛО

**ПОЛАРНИ ПАС
НАЈВИШЕ
ИЗЕНАЂУЈЕ СВОЈОМ
ИНТЕЛИГЕНЦИЈОМ.
ПОНОСИТ ЈЕ И
УЗДРЖАН, ХРАБАР,
БЕСПРЕКОРНО ЧИСТ
И – ЗАЉУБЉЕН У
СВОГ ГОСПОДАРА... А
КАД ПОВУЧЕ САНКЕ И
ПОТРЧИ, ЗА ЊЕГА
ПОЧИЊЕ СЛАВЉЕ...**

Аљаска, јануара 1925. године. Село Номе. Пронео се глас да је овде пронађено злато. Нагрнуо свет са свих страна – трагачи, рудари, авантуристи... У начиканом баракама живи се без минимума хигијенских услова.

Појавила се дифтерија: коси све редом. Мртве је немогуће избројати. Потребан је серум, али тога овде нема.

Да би сузбили епидемију, људи покушавају немогуће: из Енкориџа 27. јануара, по најјачој снежној олуји – температура се спустила до педесетог подеока испод нуле – санке са пошилком серума и са сто педесет упрегнутих паса крећу на пут дуг хиљаду шездесет километара. У Номе стижу другог фебруара.

ТОПЛО СРЦЕ

Ова трка са смрћу ушла је у историју под именом „Серумска трка“. А успела је захваљујући, пре свега, поларним псима.

Отац – вул

Од тог тренутка за њих су почели да се интересују, најпре у Сједињеним Државама и Канади, а затим у Европи и даље. Дошло се дотле да их данас сматрају најдрагоценијом расом. За само пола века они су, са веома тешког живота у поларним условима прешли у најлакшину виле и вртове широм света, постали кућни љубимци.

Све врсте ових паса потичу од једног претка, а настале су укрштањем са поларним вуком. По неким својим одликама готово да се нимало не разликују: косе очи, густо крзно, поткожни слој ткива који при најнижим температурама обезбеђује телесну топлоту

од двадесет степени и јаки закривљени репови. Разлике зависе од области из које досе порекло и од тога чему је пас намењен. Међународна кинолошка федерација признаје само четири основне расе.

Највећи и најснажнији су аљаски „маламути“, високи до шездесет центиметара, тешки око педесет килограма. „Ескимски пси“ су такође крупни, али су још отпорнији на ниске температуре. Сибирски „хаски“ су лакши, мањи и бржи од осталих. Имају плаве очи и то је један од разлога што су веома омиљени. Такозвани „самоједи“ су средње величине, имају веома дугачку и белу длаку, спорији су од других, али снажнији и издржљивији.

Немој да ме удараш!

Спретни и веома интелигентни, ови пси се у Северној Америци користе за от-

САМО ТРИ КАТЕГОРИЈЕ: Трке поларних паса упрегнутих у санице готово пола века одржаване су само на северноамеричком континенту. У Европу су овај спорт, шездесетих година, донели Швајцарци и Холанђани. За такмичења се употребљавају углавном санке пореклом са Аљаске. Њихова дрвена конструкција је на саставима веома еластична, да би у случају јачих удара остала неоштећена. Пси имају пластичне каишове и у пару се везују за главно теглеће ује. Трка се изводи на кружној стази са различитим препрекама, која мора да се пређе једном или више пута, а у њој истовремено учествују само по два водича, такозвани „машери“. Победник је онај ко одређену стазу пређе у краћем времену. Видите састав у све три категорије трке, одржане почетком фебруара у италијанском зимском центру Брунику.

кривање кријумчара дроге и као водичи слепих, а цене их и због тога што су веома оштри борци.

Они сами највише воле трку. У италијанском зимском центру Брунику већ трећу годину узастопце организују се скупови и трке ових паса. Прошлог фебруара на висоравни Рисконе окупило се 116 екипа само из Европе.

Припреме за трку и дресура почињу са само пет недеља старости, док је штене још једна мала рундава, мека и топла жива играчка. С њима се ради бар један сат дневно – на снегу или на сувом, односно на голој земљи, кад се за то користе специјална возила.

Добар дресер и водич никад не користи бич јер су ови пси веома осетљиви и одлично разумеју шта се од њих очекује. Кад погреше, довољно је да им се на то скрене пажња гласом.

Трке су подељене у три класе. Једна носи назив „скандинавска“. У њој санке начињене од дрвета или фибергласа које називају „пулка“, са водичем на скијама, вуче само један пас. У „затвореној“ класи користе се јаворове санке са највише пет упрегнутих паса, док „отворена“ укључује шест до шеснаест паса по једним саоницама.

– Често се за ове псе тврди да су недовољно

МАСКОТА ТАКМИЧЕЊА: – Неколико наших туриста случајно се задесило у Брунику у време одржавања трке. Из гомиле снимана које је том приликом начинио Београђанин Алберт Абину одабрали смо ову на коме се види и снежна маскота такмичења.

умиљати, што је потпуно нетачно – каже узгајивач Нани Тривелоне. – Пре би се могло рећи да су мало резервисани. Историја је показала да су у тешким поларним условима веома одани човеку и да с њим лако успостављају емотивни контакт. Веома су независни и вероватно из тог разлога не личе много на псе које смо иначе навикли да држимо као кућне љубимце. Све у свему, драги су, верни и изузетно паметни.

Воле их и због тога што су веома чисти, немају никакав мирис и што су отпорни на паразите. Иако су створени за велике просторе и живот у слободи, лако и брзо се прилагођавају другим условима. Као чувари су такође незамењиви.

С. И.

ОНИ СУ НАЈТРАЖЕНИЈИ:

– На фотографијама су две од четири расе које признаје Међународна кинолошка федерација – „самојед“ и сибирски „хаски“ (доле). Ови други имају плаве очи, што је за псе веома необично. Не зна се који су народи први употребили санке са упрегнутим псима, али је зато сасвим сигурно да се данас највише користе у областима где живее Ескимии. Велики истраживачи кренули су саоницама у поларне области још средином прошлог века. Тако је за само двадесет година, захваљујући Американцу Пирију, Норвежанима Нансену и Амундсену и Енглезима Шеклону и Сноту, човек стигао на оба географска пола и осликао мапу огромне арктичке области и добар део Антарктика. Поларни пси одиграли су велику улогу и у време насељавања Аљаске и Јукона. Новонасељено разнородно становништво било је приморано да се зими сели на обале мора, па су тако рођене трке паса, само што је тада побеђивао пас који је био у стању да повуче и превезе највећи терет.

БАСНОСЛОВНО БЛАГО У ПОДРУМУ

Два украса за махараџин турбан.

Махараџа Синг
био је много
богатји
од чувеног
Рокфелера.

Индијски државни службеници нису могли да поверују очима кад су у мемљивом подруму мале банке у граду Сринагару у савезној држави Кашмир отворили шест челичних ковчега који су ту лежали тридесетак година: небројено много дијаманата, рубина, смарагда, бисера, злата, сребра – све то усађено у предивне дијадеме, брошеве, огрлице, прстење, мачеве...

Најдрагоценији међу нађеним „камењем“ је дијамант од 34 карата који због свог изузетног квалитета по процени стручњака вреди више и од чувеног Јакобсовог дијаманта низама од Хајдерабада који има 100 карата.

Читава прича и не би била толико занимљива да благо у банци не чаме толике године под прилично мистериозним околностима. Ту га

је, наиме, допремио данас осамдесет четворогодишњи диван Икбал Нат, бивши службеник на двору последњег владара Кашмира, махараџе Синга, после Сингове смрти 1952. године. Од тада па све до данас, савезни диван Икбал Нат је на сандук будно мотрио, али је недавно ипак морао да отпутује из града на неколико дана што су службеници банке искористили како би коначно завирили у тајанствене ковчеге.

Диван Икбал Нат је признао да је благо припадало махараџи, али не и како је уопште доспело у подрум банке у Сринагару. Руку на срце, то је сада сасвим свеједно. Огроман иметак припашће држави, а колико је заиста огроман говори и податак да ће Индија бити богатија за пет хиљада милијарди старих динара!

Бронзена медаља за бацање кугле, а само да би проходила без ичије помоћи биле су јој потребне две године.

ЛЕКАРИ СУ ТВРДИЛИ ДА ЈЕ БЕЗНАДЕЖАН СЛУЧАЈ: НИЈЕ ХОДАЛА, НИЈЕ ГОВОРИЛА, НИЈЕ РАЗЛИКОВАЛА ДАН ОД НОЋИ. АЛИ РОДИТЕЉИ НИСУ ХТЕЛИ ДА СЕ ПОМИРЕ С ТИМ...

Коврцава Аманда Кифин свакодневно устаје у рану зору како би оптрчала неколико кругова око парка. Следе пливање, партије бадминтона и сат тренинга у бацању диска и кратког копља.

Пре само десет година Аманда је преживела тешку саобраћајну несрећу у којој је задобила тако озбиљне повреде да су лекари једнодушно пресудили: остатак живота провешће као „људска биљка“. Неколико година по изласку из болнице тако је и изгледало: Аманда није могла ни да говори ни да хода.

Данас Аманда има двадесет три године и у одличној је физичкој кондицији. Највернији тренер јој је мајка, Мариори:

– Знате ли како то сада изгледа? Мене тренинзи исцрпе, али не и Аманду. Као да у себи чува неки непресушни вишак енергије. Она се никада стварно не замори, чак и ноћу мало спава. Устаје у зору и одмах иде на трчање.

Мариори зна о чему говори, последњих десет година живота провела је у настојању да ћерку „врати у живот“. Сада је и сама оболела од бубрега и више није у стању да Аманди посвети онолико времена колико би желела.

О једном се у породици Кифин и дан-данас нерадо говори: несрећни која се догодила марта 1973. године.

– Била је то страшна несрећа. Све се одиграло тако рећи испод наших прозора. Та кола су налетела на Менди која је после неколико минута пребачена у болницу.

Била је у коми 81 дан и то је било страшно, али је можда још страшнији био онај дан када се коначно остварило – а ми то ни по чему нисмо ставрно мог-

ЗЛАТНА МЕДАЉА ЗА ХРАБРОСТ

ли да приметимо јер није ни говорила ни мрдала... Неколико недеља касније почела је да испушта чудне, језиве звуке, некакво стењање – присећа се Мариори. – Лекари Кифиновима нису могли да пруже никакву утеху. Тешко оштећеног мозга, остаће „биљка“ читавог живота, тврдили су. Дуго се чинило да су у праву. Када се коначно вратила кући, Аманда је била мршава, удови су јој били укочени и савијени. Није ходала. Није говорила. Није разликовала дан од ноћи. Била је, баш као што су лекари говорили, „биљка“. Тринаестогодишња биљка по имену Аманда.

Али, Мариори и Роџер Кифин никако нису могли да се помире с мишљу да ће им ћерка остати у таквом стању до краја живота. Стално су се присећали девојчице која је била капитен многих спортских екипа и одличан ђак. Учиниће све што је у њиховој моћи да јој помогну!

– Изгледало је као да јој је једна страна одузета. Није могла да је помери, а удови су јој били криви и избличени. Морали смо некако да је покренемо. Направили смо неку врсту коњског ама како би је уз помоћ тих каишева усправили и помогли јој да одржи равнотежу. Безнадежно. Проводили смо сате и сате храбрећи је да се помери, да направи само један корак, али она једноставно није била у стању то да учини.

Ни на физикалној и говорној терапији на које је у то доба редовно ишла, ствари нису текле ништа боље. Аманда је напредовала врло слабо. Тачније, нимало.

Онда, напослетку, први клепави кораци. За сваки, Мариори јој је давала пет пенија:

– Символична награда, али сам некако осећала да и на тај начин треба да је охрабрим. Осећала сам да је важно да што пре изгледа што је „обичније“ могуће. По дијагнози, као последица несреће јавила се церебрална парализа која је у њеном случају значила да су јој сви мишићи неприродно затегнути. Знала сам, да ће, ако само прохода, ствари морати да крену набоље.

– Прижељкивала сам и да се Менди једнога дана неким чудом отргне од своје болести и да нам се обрати. Једно обично „здро“ било би нам довољно.

Али Аманда је остајала нема.

Оног дана када је девојчица коначно проговорила, све троје су сели и дуго плакали. Несигурно и неразговорно, изговорила је своје име, Менди...

– Чак и данас, после толиких година, за мене је право чудо када је чујем како говори и поставља ми питање – каже Мариори.

Аманда је проходила десет месеци после несреће. Налетала је на ствари, саплитала се и падала. Биле су јој потребне пуне две године како би коначно била у стању да корача без ичије помоћи. И дан-данас

Аманда прави само мале, грчевите кораке – али хо- да...

– Доктори једноставно нису веровали – све док је и сами нису видели... Мислим да је тајна у упорним вежбама. Тешко да бих икоме могла да објасним колико нам је времена и упорности било потребно. Сваки, и најмањи корак за нас је био као циновска препона.

И поред све љубави и подршке родитеља, Аманда није поново научила да чита и пише. Ишла је у школу извесно време, али је убрзо постало јасно да је то само губљење времена: заборављала је брже него што је учила. Тај губитак памћења је оно с чим су се Мариори и Роџер најтеже саживели. Одвели би је на неки рок концерт и када би се вратили кући, она се више ничега није сећала. Могао је то да буде и излет: већ на кућном прагу, при повратку, Аманда се више није сећала где је била.

Четири године после несреће, Аманда се уписала на специјални колеџ за хендикепиране. Убрзо је постала омиљени ђак наставника физкултуре који је с њом упорно вежбао у бацању копља, диска и кугле. Резултат је изненадио чак и Мариори и Роџера Кифина, а лекари више заиста нису знали шта да кажу...

Кад говори, Аманда говори споро, брижљиво одабраним речима:

– Стварно сам уживала у бацању копља и ускоро постала веома вешта у томе. Волим и трчање, мада у ствари нисам довољно брза – још не, али тренирам.

Онда је једнога дана Мариори отишла у школу и у први мах није могла да поверује у оно што јој је Амандин тренер рекао: Аманда ће ићи на Олимпијаду инвалида!

– Били смо одушевљени. А тек када је успела да прође кроз квалификације! Знате, сваки такмичар има право да се пријави за пет дисциплина. Наша Менди се пријавила за свих пет – копље, бацање кугле, диска, пливање и трчање.

Седам година после несреће и дијагнозе лекара која није остављала места наде, 1980, Аманда је освојила златну медаљу у бацању копља и бронзану у бацању кугле на Олимпијади инвалида.

– Шта да вам кажем? Замислите и сами како смо се осећали... Менди је чак успела да обори и светски рекорд у бацању копља – присећа се Мариори.

Отада је Аманда учествовала и на међународним такмичењима у СР Немачкој и Данској, а тренутно се припрема за такмичење у Шкотској.

Недавно је Менди први пут у животу ишла и на скијање. Кифинови немају много пара, али су некако успели да јој ипак плате пут. Исплатило се. Сваки пени, каже Мариори. Јер, када се вратила кући, Аманда је родитељима препричала сваки дан који је провела без њих.

М. И.

Dik
Browne

ХОГАР СТРАШНИ

КАМЕРА ЗА НОЋИ БЕЗ ЗВЕЗДА

Француска филијала фирме „Филипс“ израдила је суперосетљиву телевизијску камеру која може да ради при осветљењу од свега једног милилунса. Тако осветљење је, на пример, ноћу од звезданог неба без месечине. Камера је дугачка свега 12 центиметара, а у пречнику има пет центиметара.

КУЋА ОД РИБЉЕГ УЉА

Једна енглеска фирма објавила је јесенас да завршава зграду која ће бити саграђена искључиво од – рибљег уља и у коју ће се до краја 1983. године уселити директор фирме са својом породицом.

Енглески хемичари пронашли су метод који омогућава да се од рибљег уља (користи се некавалитетно уље добијено од отпадка који се обично још у почетку процеса прераде бацају у море) полиуретанска пенаста материја. За израду овог пенопласта могу да се користе и биљна уља – сунцокретово, палимино, кокосово, рицинусово, од кикирикија и друга.

Стручњаци претпостављају да се у релативно

благој клими Енглеске зграде од оваког материјала не морају загревати. Порозни пластични материјал зими неће одавати унутрашњу топлоту и тако загревати „улицу“. Топлота која се ствара од

кухињске плоче на штедњаку, од фрижидера, електричних сијалица и других малих апарата, као и топлота самих житеља, биће довољна за загревање оваквих домова.

ДИШИ КАО ЈА

Инжењери Института за техничку медицину при Калифорнијском универзитету у Лос Анђелесу конструисали су специјалну играчку у облику медведића која служи као нека врста прве помоћи новорођенчади. Наиме, она бебама помаже да чим угледају свет правилно дишу а знамо да су управо поремећаји те врсте најчешћи узрок смрти новорођенчади.

У медведићу-играчки смештен је ваздушни балон који је гуменим цревом повезан са специјалном пумпом. Уједначено, мирно дисање медведића, утврдили су стручњаци, помаже и беби да правилно дише. Лекари су при том приметили да се беба, кад почне испрекидано да дише, механички окреће што ближе медведићу. Поред тога, у „телу“ играчке смештен је специјалан пријемник који хаата откуцаје срца бебе и аутоматски сигнализира кад се тај ритам поремети.

НА СПАВАЊЕ С ПТИЦАМА

У огромном кавезу који је Ким Декон подигао у близини куће у малом енглеском граду Кум Ебију гаји орлове, какадуе, јужноафричке птице шареног перја. Често му се догађало да лопови ноћу провале у кавез и украду му по који примерак. Киму није важна само финансијска страна, иако од

продаје ретких птичјих врста живи, већ је за сваку појединачну птицу везан посебном љубављу, па је однедавно одлучио да заједно са птицама спава! Увије се у врећу, стави јастук под главу и тако проведе ноћ. Кад су га питали није ли му мало непријатно да спава у свим тим „заносним миомирисима“ одлучио је одговорио – не. Једино нам преостаје да му поверујемо.

СМЕЈТЕ СЕ ЉУДИ!

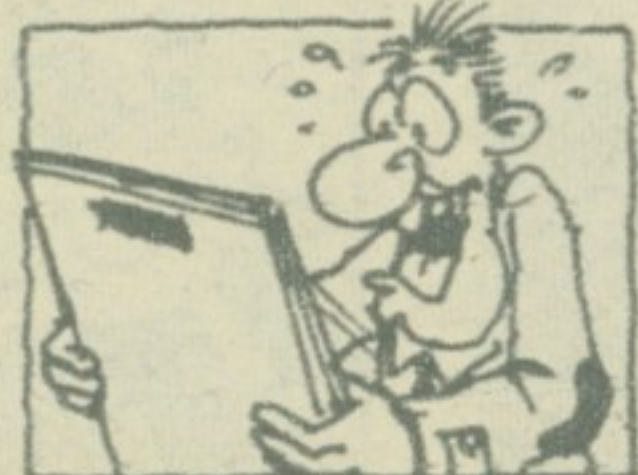
Један холивудски експеримент показао је огроман значај смејања и смешења. Сproveо га је Калифорнијски универзитет уз помоћ једне групе професионалних глумаца чији је задатак био да изражавају различита људска расположења, страх, радост, тугу или љутњу. И ево шта се показало: израз на лицу истог часа изазива одговарајућу реакцију нервног система, што ће рећи да особа и осећа управо оно што изражава, па макар то било и одглумљено.

Из овога је произишло веома практично наравноучење: треба се што више у животу смејати, чак и када вам није до смеја, јер ћете се тако осећати боље. Ко може – нека испроба!

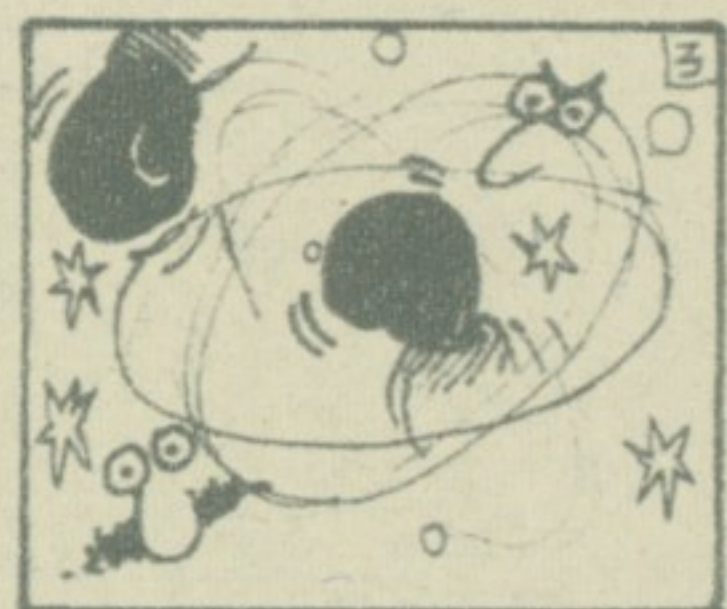
ПОТЕРА ЗА КАЛЕНДАРМ

Када је почетком прошле године у канадској провинцији Онтарио из штампе изишао календар, за њим је почела права потрага канадских и америчких колекционара. Разлог – календар је прошлу годину „повећао“ на 369 дана. Иако није била у питању преступна година, издавач је фебруару поклатио чак пуна два дана, 30. Али, то није било све – награђени су и април и септембар, по том календару имали су по 31 дан. Наравно, ова грешка је брзо примећена, па је већи део тиража календара повучен из продаје, али је нешто и остало тако да су се многи колекционари дали у прави лов на њих не питајући шта кошта.

КРУНСКИ СВЕДОК

У изузетним случајевима компјутери су поуздани сведоци. Да је то тако говори случај извесног Мишела Мунијеа из Сен Омера у Француској, стручњак за компјутере који је приликом истраге одлучио тврдити како је у тренутку кад је његовог шефа неко напао и избио ножем он, Муније био заузет послом на компјутеру те тако ништа није ни чуо ни видео. Прича је већ сама по себи била изузетно климава, а када је полиција још ангажовала и стручњака који је ут-

врдио да за 28 минута у току којих се напад одиграо на компјутеру није изведена ни једна једина операција, Муније је био принуђен да призна све. Тренутно окајава прву од пет година затвора колико је добио.

МОРЗЕОВА АЗБУКА НИЈЕ МОРЗЕОВА

Морзеву азбуку већина нас сматра изумом америчког проналазача Семјуела Морзеа који је у периоду од 1837–1844. изумео и конструисао један од првих употребљивих телеграфских апарата. Међутим, азбука коју

је за тај апарат предложио Морзе, била је веома неприкладна и никад није ушла у практичну употребу. Азбука која се и данас употребљава под именом Морзеве азбуке – тачније азбука за Морзеве апарате – у ствари је плод колективног труда аустријских и немачких инжењера из педесетих година деветнаестог века.

ПОСЛЕДЊИ АУТОБУС

Западнотемачко Министарство здравља наложило је Саобраћајном предузећу западног Берлина да промени назив једне своје линије. Оне из Министарства треба разумети: на спорним аутобусима, веома увредљиво по лекаре, пише – „Болница – гробље“. Исход спора за сада је непознат.

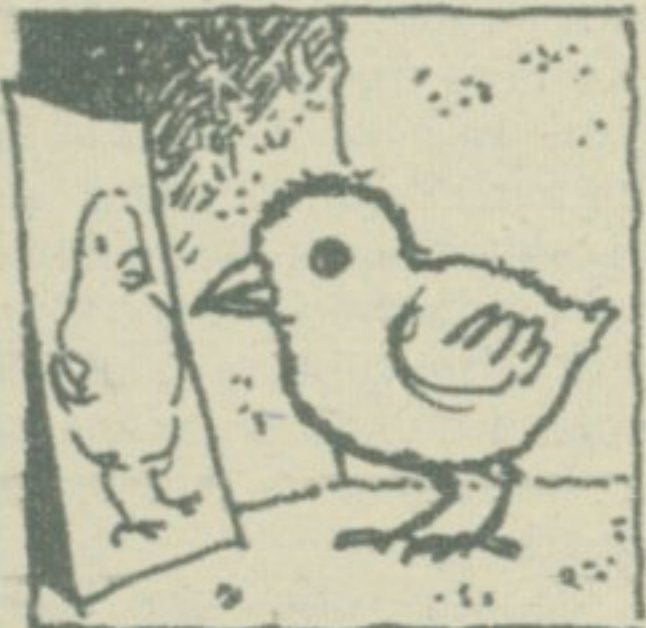
ПЛАТИ, ПА СЕ ИЗГУБИ

У ери многобројних пакет-аранжмана један мали хотел из Норвича у Великој Британији одлучио је да се избори за своје место под туристичким сунцем нудећи муштеријама викенд-уживања под називом „Изгубите се у сеоском Норфолку“.

Људи се навелико губе и то по цени од 47 фунти у коју су урачунати још и мапе и компас који им се дају како не би начисто одлутали у непознато, као и пар кратких и јасних инструкција како да преживе хранећи се зељем и копривама. Успех је, тврде организатори, неочекивано велики.

ПИЛИЋИ НЕМАЈУ ПИЛЕЋИ МОЗАК

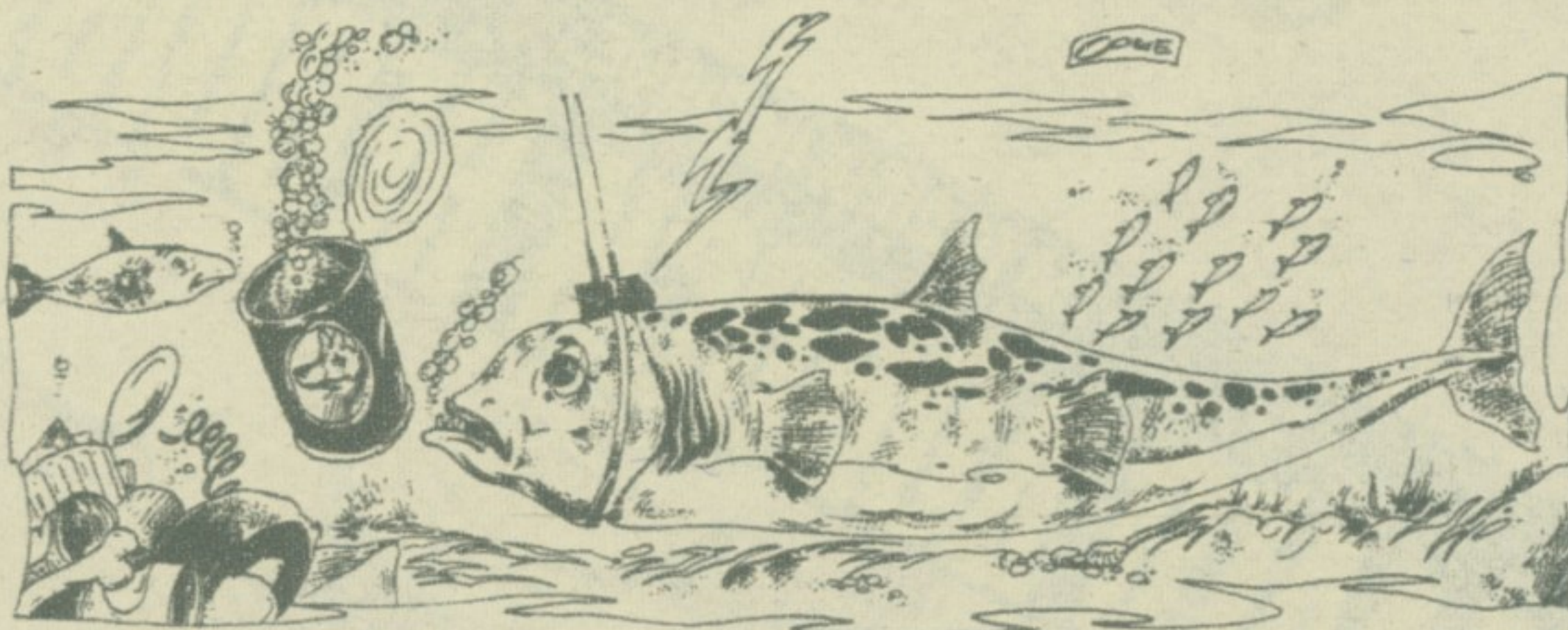
Ово је доказала научница Катриона Рајан са универзитета Екзетер у Великој Британији. Она је групи пилића бантам расе показала десет пута фотографије неколицине њихових „пријатеља“ из јата снимљене из разних

углова. Затим је те фотографије измешала са слајдовима неких других непознатих пилића. И, како су реаговали „испитаници“? Кључали су управо по оним раније виђеним слајдовима, сви без грешке! Ето доказа о пилећој памети, тврди Катриона Рајан. Да не улазимо у озбиљност експеримента...

ЖИВИ ИНДИКАТОР

Пастрика има невероватну способност да реагује на присуство веома малих количина разних хемијских материја у води. За свега један секунд ова риба ће открити присуство једног грама извесне материје у базену чија је запремина 100 хиљада кубних метара. Засад ниједан апарат не може да се мери у осетљивости са овим живим регистратором. Француски научници искористили су ову особину пастрике – у центар за мирис они су увели пастрике две танке електроде које су повезане с минијатурним радио-одашљачем теш-

ким свега 15 грама, причвршћеним на њеној глави. Чим се у води појаве штетне материје, из центара за мирис одашљачу

се импулси у контролну апаратуру на обали. Занимљиво је да се импулси међу собом разликују – зависе од врсте и коли-

чине стране материје у води. Научници сматрају да је нов метод контроле воде веома перспективан.

ОЦАЦИ, ЕВО МЕНЕ!

Таксиста по имену Адолф Акерман из западног Берлина се у три месеца три пута сударио што га можда и не би нарочито бринуло да му се пех сваки пут није дешавао истог датума – 13. у месецу. После треће несреће Адолфу је дозвољено да следећег тринаестог остане код куће. Што је сигурно, сигурно је.

Седи тако Адолф, мирно гледа телевизију, од-

мара се и одједном споља чује шкрипу, тресак и ломљаву. Баш као што је и помислио! Истрчао је напоље и установио како му је неки невестин возач „улетео“ у задњи део паркираног таксија.

После дужег размишљања јадни Адолф је дошао до закључка да му баксузлук не доноси број тринаест него – такси. Зато је чврсто одлучио да заувек напусти таксирање и посвети се неком мирнијем послу. За сада му, каже, на памет пада само занат оцачара.

ПАЗИ! ГО САМ...

Неки занати, за које човек то никада не би рекао, знају да буду прилично опасни. Једном фирмописцу из Марсеља се, рецимо, у три наврата догодило да му непакљиви пролазници избију мердевине испод ногу. Пошто је сва три пута јадни човек врло лако могао да сломи врат, на крају је морао да се некако обезбеди. Урадио је то на следећи начин: кад год ради, на мердевине качи напис на

коме крупним штампаним словима пише: „Пазите! Го фирмописац горе“. Отада му нико ниједном није налетео на мердевине.

МОЛИМ, ВРАТИТЕ МИ МОЈЕ ПИТЕ

Карлос Ешли из Шарлоте у Северној Каролини освојио је давне 1937. године друго место у једној наградној игри и тако се изборио за следећу награду: по питу од јабука за сваки рођендан до краја живота.

Годинама је све било у реду, а онда су 1942. на-

градне пите изненада престале да пристижу. Изиграног Карлоса је то дуго изједало, па је недавно одлучио да ствар рашчисти са представницима немарне конфекцијске куће. После краћег разговора пала је нагода: Карлосу је за последњи рођендан у децембру 1983. године стигла заслужена пита – плус четрдесет неоправдано прескочених. Што је право, право је.

АДРЕСА: ЗАТВОР

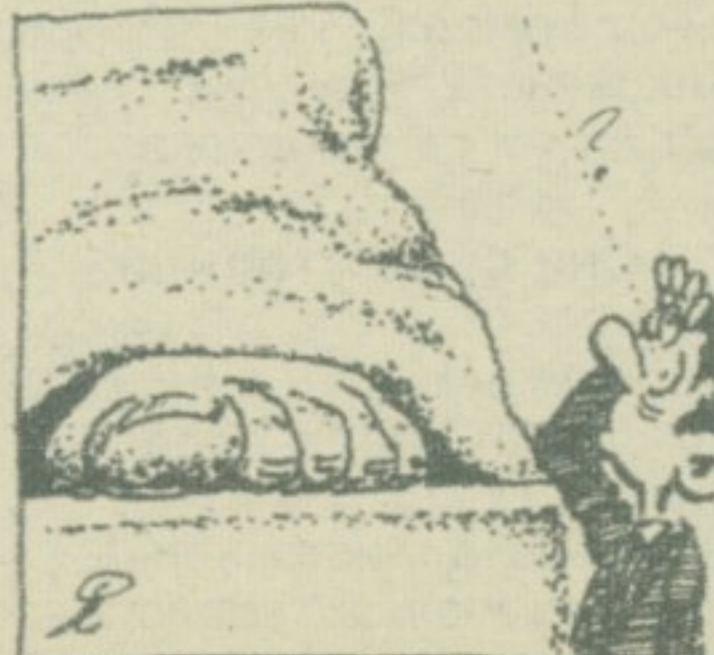
Чарлс Ливингстон смислио је како да опљачка један стан у Њујорку док су укупани одсутни. Одређеног дана довео се колима пред кућу и онда схватио да нема где да се паркира. Кружио је и кружио и на крају, изнервиран, одлучио да остави кола у забрањеној зони. По обављеном послу задовољно се вратио до аутомобила

али њега нигде није било. Пришао је првом полицајцу и пријавио крађу. Међутим Ливингстон је полицајцу био нешто сумњив, па га је на листу места ухапсио. Није дуго требало да се установи да се управо враћа из једне провале и да му се у станици нађе досије који га терети за још низ крађа.

Добио је казну од две године затвора. Убрзо му је на затвор стигла и казна за погрешно паркирање!

„НАЈ“ КИП

Највиши кип на свету је онај који се налази на брду Мамајев надомак Волгограда у СССР-у. То је фигура жене названа Домовина. Кип је дело Јевгенија Вучетича, подигнут у помен битке код Стаљинграда. „Нај“ кип висок је 82,35 метара од врха до подножја.

КОЛИКО КОШТА ПОДМОРНИЦА

За десет подморница које је наручила од СР Немачке, Норвешка је платила 560 милиона долара. То су најсавременије подморнице које се данас у свету граде. Међутим, већ постоје пројекти за нову генерацију подморница деведесетих година које ће бити и двоструко скупље: једна ће стајати око 100 милиона долара.

БЛАГО ДОНОСИ НЕВОЉУ

250 ГОДИНА КАСНИЈЕ...

**НА ДАН 3. ФЕБРУАРА
1735. ГОДИНЕ
ХОЛАНДСКИ
ТРГОВАЧКИ БРОД
„ФЛИХЕНТХАРТ“
ПОТОНУО ЈЕ НА ПУТУ
ЗА ХОЛАНДСКУ
ИНДИЈУ. ПРЕ ДВЕ
ГОДИНЕ ГРУПА
ЕНГЛЕСКИХ
РОНИЛАЦА
ПРОНАШЛА ЈЕ
ЊЕГОВУ ОЛУПИНУ
ПУНУ ДРАГОЦЕНОСТИ.
РЕКС КАУМАН, ЈЕДАН
ОД ВОЂА
ЕКСПЕДИЦИЈЕ, ПРИЧА
КАКО ЈЕ ТЕКЛО
ВАЂЕЊЕ И КАКВУ ЈЕ
ГУЖВУ ИЗАЗВАЛО.**

Поподне 30. јула било је топло и сунчано са умереним ветром. Осморица ронилаца стајали су на предњој палуби „Флајинг Харта“ у муклој тишини док је челични кавез чекрком извлачен из мора. Кавез се опасно љуљао и холандски стручњак скочио је на њега да га умири. У кавезу се налазило нешто необично, јединствено за овај век и од великог историјског значаја – тежак боров ковчег прекривен седиментом, бла-

том и крхотинама винских боца, обмотан остацима платна и конопца.

Сви су већ знали шта је у њему: на хиљаде сребрних новчића кованих у Мексику, и две хиљаде златних холандских дуката. Био је то новац намењен трговини са „Флихентхарта“ који је потонуо у близини Холандије кратко време пошто се отиснуо за Холандску Индију – данашњу Индонезију.

**Мапа професора
Шилдера**

Прича о трагању за овим бродом почела је крајем фебруара 1979. године у Холандији када сам у једној малој приградској кући у Кулембургу упознао Гинтера Шилдера са Универзитета у Утрехту, тренутно јединог професора историје картографије на свету.

На поду поред Шилдерове столице лежало је шест дебелих досијеа испуњених белешкама и фотокопијама разних докумената. У крилу му се налазила велика копија руком цртане мапе са назначеним приближним местима неких осамнаест миља од обале Холандије где су на путу за Индију потонула два брода пуна драгоценог товара. Професор Шилдер провео је последње две године у проучавању историје „Флихентхарта“ његовог бродолома и досадашњих покушаја да се извуче са морског дна. Већ је био прикупио довољно података и спремао се да крене у акцију. Понудио ми је да пронађем љу-

Златни и сребрни новчићи са „Флихентхарта“. Савршено очувани дукати исковани су 1729. године када у Холандији није била у оптицају велика количина златног новца.

де и да организујем „Експедицију Флихентхарт“.

Ја сам у то време знао само да је тај брод на списку олупина које треба избегавати. Његови остаци лежали су дубоко у муљу и песку осамнаест миља од најближе луке у подручју варљивих струја и веома уских пловних путева на злу гласу и због слабе видљивости у води. Ипак, она карта у Шилдеровом крилу није ми давала мира.

Џон Роуз и његов брат Крис су из разаноде и спорта неколико пута ронили са мојим екипама у водама око острва Сили, Оркни и Маурицијус. Обојица су били богати сопственици ланца киоска за продају хране у енглеској покрајини Ист Англија. Џон је волео раскошну одећу, накит и ролс-ројсеве златне боје, али упркос томе није био фићфирић. Иза његове екстраваганције крио се храбар ронилац и вешт поморац, навигатор и машиниста. Понудио сам му да ми се придружи.

Сви су се утопили

„Флихентхарт“ је био трговачки брод средње величине од оних које је Холандска источноиндијска компанија користила за пловидбу у Азију и Малезију. Био је дугачак 44

Џон Роуз са лулом из 18. века.

Извлачење бронзаног тога на палубу „Флајинг Харта“.

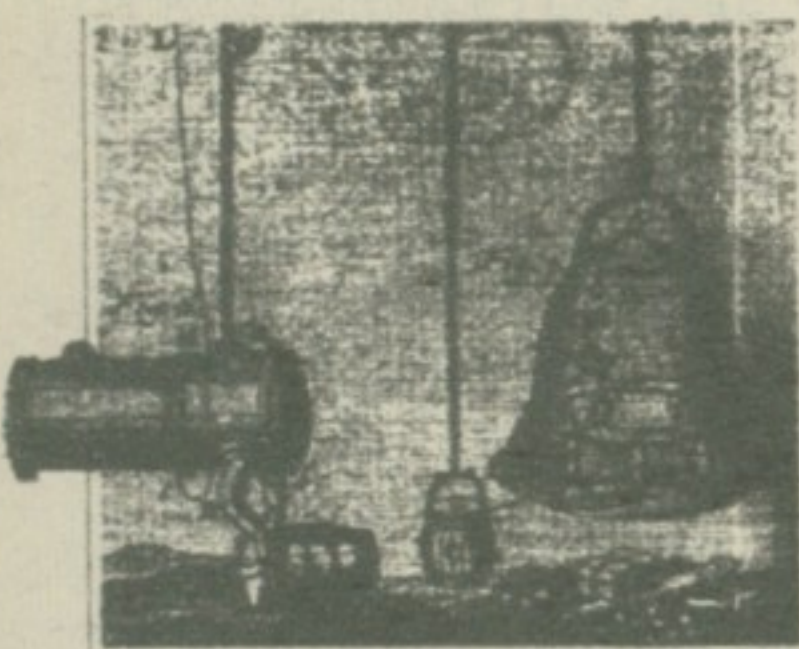
метра, тежак око 850 тона и тешко насружан са око четрдесет топова између осталих осам бронзаних, два постављена око компаса да би се умањила могућност грешке услед магнетизма, и шест мањих топова на средњој палуби који су се пунили отпозади. Брод је саграђен у Мидлбургу, у холандској покрајини Силанд за Силандску комору Источноиндијске компаније. Једном је већ пловио за Холандску источну Индију и вратио се са Џејлона 1734.

На дан 3. фебруара 1735. године у два по подне испловио је из Рамекенса у јужној Холандији у пратњи мањег брода „Ана Катарина“ и ветра са североистока. Носио је 167 морнара, чету од 83 војника и шест путника за Рт Добре Наде.

Товар му се састојао од дрвета, опека, гвожђа, топова, барута и друге робе, као и златног и сребрног новца за трговину у Холандској Индији у вредности од око 67.000 гилдера, што је била прилично мала свота у поређењу са огромним количинама златника које су се често носиле ради трговине у том делу света.

Испред ове две лађе ишао је брод-пилот „Меркуријус“ чији је капетан Вилем Гербранц имао задатак да их проведе кроз узани и опасни канал Дирерло, а потом их испрати Ламаншом до острва Вајт.

У пет по подне, три часа по дизању сидра, „Ана Катарина“ је ударила у пешчани спруд Дорпел и у року од два сата распала се. Свих 175 људи на њеној

Ронилачка опрема из средине 18. века.

палуби се утопило. И „Флихентхарт“ се готово истовремено насукao на исти пешчани спруд, али је четири сата касније успео да се ослободи и укотви у дубљој води. Вода је у међувремену ипак куљала у његово пробушено корито и брод је, пошто је испалио топ позивајући помоћ, потонуо као камен.

Капетан једног трговачког брода који је пролазио на путу за Тулон у Француској описао је приказ самртног ропца два холандска брода. Са „Ане Катрине“ отиснули су се чамци за спасавање којима се поигравало немирно море, док се на крменој палуби „Флихентхарта“ видело око тридесет људи како запомажу. Капетан очевидац рекао је да је трагичан приказ терао сузе на очи прекаљених морнара. Али, помоћи није било. Те ноћи утопили су се сви људи са „Флихентхарта“.

Заборављено место бродолома

Истрагом која је потом поведена утврдило се да је до несреће дошло кривоцом брода за навођење као и због несмотрене одлуке да се исплови из луке по незгодном времену и у опасној фази плиме.

Само три дана после несреће Силандска комора почела је да спасава благо. Њени директори обратили су се енглеском рониоцу Џемсу Бушелу који им је раније извадио једну олупину. Ручком цртана мапа чију је копију сада, 250 година касније, поседовао Гинтер Шилдер била је намењена Бушелу, али је он вероватно никада није добио јер су се директори Коморе убрзо потом обратили Џону Мичелу, једном другом Енглецу.

Он је потписао уговор да са још три члана своје екипе обави посао за плату и проценат вредности спасеног блага, али су временске прилике биле ужасне тако да је труд остао безуспешан. Трећи и последњи покушај учинио је 1736. године капетан Вилијам Еванс, прекаљени поморац из Дептфорда у Енглеској који је већ с великим успехом изводио

сличне подвиге, али је чак и он овога пута остао готово празних руку.

Карта је враћена у документацију компаније, губитак отписан, а остаци „Флихентхарта“ потонули су временом још дубље у муљ и песак. Силандска комора наредила је да се канал означи још већим бројем пловака, али до краја 18. века олупине су заборављене, а место бродолома више се није обележавало ни на картама.

Наша екипа кренула је од мапе која је давала приближан положај олупина, навигационе путање коју је капетан „Меркуријуса“ оставио Источноиндијској компанији и од податка да „Флихентхарт“ лежи на дубини од око осамнаест метара.

Тачно изнад спруда

Маја 1979. Џон Роуз и ја изнајмили смо један холандски шлепер и отиснули се са екипом од три рониоца у правцу Диерлоа да испитамо ту област. Само што смо стигли чули смо узвик кормилара. Погледавши на екран сонара видео сам да нас од морског дна дели свега око пола метра! Налазили смо се тачно изнад дела пешчаног спруда на који су се насукала она два брода. Спасео нас је брзи кормиларев маневар, али ту лекцију нисмо заборавили током следећих пет година.

Рођењем смо утврдили да се дно састоји од fine иловаче средње тврдоће прекривено танким слојем песка. Уз помоћ локалног водича из Флисингена, Алберта Фелдкампа, разрадили смо план прве године истраживања.

Џон је купио расходован војни чамац, адаптирао га и сакупио екипу искуسنх ронилаца из Ист Англије, људе навикле да роне у условима слабе видљивости и способне да се без панике оријентишу на морском дну. Ова екипа требало је да рукује магнетометром, осетљивим електронским инструментом за мерење магнетског поља Земље и бележење његових аномалија које могу изазвати остаци топова, лангера и гвозденог баласта.

Читаво то лето провели смо пажљиво вукући магнетометар по унапред цртаним воденим путевима, оправљајући кварове на опреми и пијући холандски цин у баровима Флисингена у дугим раздобљима рђавог времена.

Током 1980. и 1981. године истраживачки рад обављао се у два бродића којима нас је снабдео Џон Роуз. Он је имао челични катамаран намењен океан-

ској пловидби који је био посебно пројектован и сagraђен за истраживачки рад. „Флајинг Харт“ брод који нам је служио као платформа за рођење, имао је велики компресор за дизање и вучу товара под водом, простор за смештај и прибор за хитну конзервацију налаза, сонарни уређај, навигациони уређај марке „дека“, радар и протонски магнетометар и могао је да прими седам људи. Сваке ноћи био је укотвљен у луци Фисерс у центру Флисингена.

Нисмо желели лов на благо

Четвртог августа 1981. магнетометар је открио малу неправилност. Џон Роуз и Стив Мур су сутрадан заронили и налетели право на два бронзана топа с утиснутим монограмом Холандске Источноиндијске компаније, још два гвоздена топа и бродске остатке који су штрчали из дна обавијени заплетеним рибарским мрежама.

У року од неколико дана видљивост је достигла дубину од једног и по метра што је омогућило тачније сагледање размера налазишта. Сасвим плитким пробним ископавањима пронађене су потпуно читаве винске боце и мања количина новчића са утиснутим годинама од 1729. до 1733. што је ван сваке сумње потврдило да смо наишли баш на „Флихентхарт“.

Од самог почетка намеравали смо да олупину „Флихентхарта“ третирамо као предмет од великог археолошког и историјског значаја и незванично смо сарађивали са Рејксмузеумом у жељи да наше налазе ставимо на располагање холандским музејима ради проучавања и излагања.

Развој нове дисциплине подводне археологије у последњих двадесет година био је обележен неслагањем између ронилаца и музеја. Једни су на друге гледали подозриво, а њихова сарадња често се завршавала крахом. Пројекти попут недавног извлачења „Мери Роуз“, заставног брода енглеског краља Хенрија VIII, показали су на који се начин та неслагања могу превазићи. За разлику од пуког лова на благо контролисано ископавање праћено је напорним радом на прегледању, прослеђивању и чувању налаза без обзира на њихову вредност.

Са Рејксмузеумом смо желели да образујемо идеалну заједничку екипу која би истраживањем долазила до археолошких података о олупини и истовремено научно анали-

зирала те податке и саме ископине. Веровали смо да се то може остварити а да подухват не изгуби драг пустиловине.

Почиње систематска препрека

Ископина је у почетку било мало, али су биле изванредно ретке и очуване. Извађен је један од бронзаних топова, нешто fine баварске стакларије, једна изванредна кинеска здела из династије Чинг, трговачки тегови непознатог типа од легуре олова и гвожђа, калајно стоно посуђе направљено у Лондону, месингани навигациони шестар и један лимени француски рог. То је обећавало нове вредне налазе.

Винске боце, њих око две стотине, биле су просто невероватне. Све су имале различит облик и биле пуне француског и немачког црног и белог вина и веома јаког шерија. Из сваке боце узет је узорак. Извадили смо и скромну количину новчића; сребро је било оксидисано и у јадном стању, али је зато злато било изванредно очувано – дукати су били посебно исковани у Утрехту да би их Источноиндијска компанија извезла у Холандску Индију и имали су на себи утиснуту 1729. годину, раздобље када у самој Холандији у оптицају није било много златног новца.

Места бродолома за која се зна да крију драгоцености увек, пре или касније, постану мета пљачкашких похода. Током времена, прегледајући морско дно, почели смо да наилазимо на померене топове, или бисмо чак открили да су неки од њих нестали, затим на читаве низове оловних полука набацаних без реда као и на одсечене пловке.

Прво смо мислили да су их случајно закачиле рибарске мреже, али до јуна ове године налазиште је било потпуно опустошено. Почупане су металне мреже и поломљена дрвена ребра корита. Постало је очигледно да неко систематски угрожава налазиште. На крају се показало да су постојале две пљачкашке групе: једна рибарска, а друга незапослених месних гњураца.

То је претило да угрози читав пројекат. Трошкови су били све већи. Џон Роуз под тим условима више није хтео да улаже новац. Рачун у банци се истопио, а ми смо се уморили и изгубили наду.

На дан 13. јуна склопио сам са холандском владом измењени уговор који је њима обезбеђивао 25 процената налаза и зараду од извађеног блага. То

сам пропратио молбом за помоћ у борби против пљачке. Виши функционер Министарства финансија Вилем Блоксејл реаговао је брзо и практично. Холандским ратним бродовима и полицијским чамцима издат је налог да патролирају око налазишта. Полиција и царинске службе дале су се у потрагу за пљачкашима, а Холандска управа водовода окружила је налазиште огромним пловцима који су служили као права барикада. Најзад смо могли да радимо на миру.

Ништа нисмо зарадили

Тог јулског дана мала група ронилаца стајала је око ковчега не журећи да га отвори. Када смо пажљиво подигли поклопац ковчега, видели смо да му је садржина упакована у дугуласте тресетне опеке. Била су потребна читава два дана да се направи списак свега што је у њему нађено и то прене-се у лабораторију. Рониоци су тек другог дана видели благо.

Желели смо да вест о овом открићу буде јавности саопштена на смирен и разуман начин, просто изношењем чињеница. Договорено је да лондонски „Обсервер“ објави неупадљив чланак (што је и учињено 7. августа 1983) после чега би се појавила саопштења у локалној холандској штампи. Вест је, међутим, процурела и неки холандски листови дограбили су је и објавили, уз неукусне измишљотине тако да је цела ствар одјекнула на најнепожељнији начин. Испало је да смо ми инострани ловци на благо који пљачкају холандско историјско наслеђе. Навођене су дуге и најчешће нимало ласкаве изјаве људи са којима смо месецима радили и који су уживали наше потпуно поверење.

„ЛЕГАЛИЗОВАНА ПЉАЧКА“, гласили су наслови. „ЕНГЛЕСКА ЕКИПА У ПРАВОЈ ПОТЕРИ ЗА ЗЛАТОМ – БРОД ИХ УОПШТЕ НЕ ЗАНИМА“. „ЗЛАТО НАПУШТА ЗЕМЉУ“ и томе слично. Истина је да је готово све остало у Холандији у поседу тамошњих музеја и власти. Ми смо добили онолико колико смо уложили у подухват – о некој заради ни говора.

Сада када се слегла прашина, ваља поново саградити порушене мостове јер олупина крије још блага, али учињено зло никада неће моћи потпуно да се исправи. Познати амерички истраживач Роберт Маркс рекао је једном да благо увек доноси невољу. Био је у праву.

Приредила:

Бојана Дожић

ЦАРСТВО
МАГИЧНЕ
КУТИЈЕ

ЉУБАВ НА ПРВИ ЗВУК

**ШУШТАО ЈЕ,
ИСПУШТАО ПОНЕКАД
ТЕШКО РАЗУМЉИВЕ
ГЛАСОВЕ ПА ИПАК –
НИКО МУ НИЈЕ МОГАО
ОДОЛЕТИ. КАДА ЈЕ
НАПУНИО ДЕСЕТ
ГОДИНА, РАДИО ЈЕ
ВЕЋ УШАО У ЈЕДНУ
ТРЕЋИНУ АМЕРИЧКИХ
ДОМОВА.**

Обратити се слушаоцима у почетку није било нимало лако. Микрофони су били недовољно осетљиви, па се глас појачавао уз помоћ неке врсте трубе. Спикер би заронио главу у шири отвор и буквално викао да би му глас што снажније допро до микро-

фона а онда кроз етар и до слушалаца. А звуци које је магична кутија испуштала били су све друго сем – магични. Пренос су ометали шумови, говор је био често нејасан. Али, без обзира на све потешкоће, радио-станице ницале су као печурке. Почетком 1922. у САД их је било 28, већ крајем те исте године – 570! Ко год је имао пара, потребну „машинерију“ и, наравно, маште оснивао је нову станицу. Оне су у почетку биле углавном малог димензија, радиле су на две фреквенце и биле јачине двадесет до педесет вати. Све то није сметало људима да се на први звук (или шум) заљубе у тај „инструмент лепоте и знања“. Не питајући шта кошта настојали су да им радио уђе у дом. Веровало се да је то универзална справа која ће деци уместо мајке певати успаванке а будућим Ајнштајнима помоћи да лакше свету изложи своје епохалне теорије.

Чим се 1920. радио први пут огласио у Америци, о њему су своје мишљење изrekli и социолози. Док су једни, као Гилберт Селедс, сматрали да је радио као циркус – изврсна мешавина необавезних и занимљивих ствари које се лако заволе јер не оптерећују, други, као Ли Де Форист (изумитељ цеви са три електроде која је и омогућила развитак радија за широку употребу) говорили су да ће магична кутија чак створити услове за светски мир!

Нема топле воде у Бронксу

Диван је био осећај обратити се хиљадама људи, али шта им понудити у неколико часова дугом програму? Овај проблем мучио је готово све који су правили емисије. Норману Брокеншајру са њујоршког радија једном се догодило да је имао пет минута „луфта“ до следећег при-

лога. Ухватила га је паника, шта да ради – празног хода није смело бити. У тренутку је смислио штос – пустиће град да говори. Извукао је микрофон кроз прозор и дао директан пренос звукова са улице (колико су се они уопште чули). Шта је Њујорк поручио слушаоцима, не зна се. Ништа мање „оригиналан“ није био ни његов колега Нилс Грандланд. Пошто је био обожавалац Радјарда Киплинга у току исте вечери читао је одломке из „Књиге о џунгли“ по неколико пута. Цитате у току једне емисије смењивао је стално истом класичном композицијом „Нема топле воде у Бронксу“!

После почетног царства хаоса, кад је малтене сваки већи град имао своју локалну станицу, схватило се да неког реда ипак мора бити. Све станице су се током 1926. ујединиле у две велике мреже: NBC (Национална компанија) и

CBS (Радио-Колумбија) Схвативши моћ новог медија, они са дубљим џепом свим силама настојали су да купе акције радија и директно учествују у стварању његовог програма.

Међу првима у студија су ушли рекламни агенти који су заступали велике фабрике аутомобила, цигарета, козметичких средстава. За дивно чудо на почетку су били веома тихи, рекламне поруке које су одлазиле у етар биле су кратке и са минимумом неопходних информација. Тада се још није знало како ће слушаоци реаговати на рекламне поруке. Убрзо се показало да их већина просто обожава, производи рекламирани на радију разграбили би се на тржишту.

Колико су људи веровали радио-реклами најбоље говори случај једне француске козметичке фирме која је била спонзор емисије под називом „Ноћ у Паризу“. Слушатељке су данима после тог програма трагале по радњама за непостојећим мирисом с истим називом као што се звала емисија. Да их не би разочарали, произвођачи су убрзо и избацили на тржиште парфем „Ноћ у Паризу“.

Кад се показала права моћ радија, власници фабрика просто су се отимали да купе коју станицу. На тај начин директно су учес-

Радио је дао шансу и вечитим путачима, звездама немог филма. Клару Хортон, популарну глумицу тог времена, њени обожаваоци коначно су могли и да чују.

твовали у програму, бирали нове радио-наде и, наравно, могли да рекламирају своје производе до миле воље. Па ако је и супруга неког бизнисмена пожелела да се умеша у стварање програма, имала је пуно право да усред неке емисије са популарном музиком пожели да се убаци звук оргуља са црквене мисе!

Плата мерена писмима

Док су неки од радија имали користи друге је, рецимо разноразне часописе, директно угрожавао. Пошто су се многи листови издржавали од рекламе, а њих је све мање било на њиховим страницама, судбина им је била неминовна – гашење. Тих година од 1928. до 1936. када је радио-реклама скочила за 316 посто а новинска се смањила за 45 процената, „умрло“ је 246 дневних издања! Новинским магнатима ништа није друго оста-

Магична кутија освојила је све слојеве, 43 посто свих апарата у свету имали су Американци. И нису само људи били одушевљени радном, фармери су тврдили да га и стока обожава!

У време велике економске кризе помно су се слушали извештаји о томе где има посла. Овај рудар из западне Вирџиније снимљен је док пажљиво прати програм „Како до додатног посла“.

лички кандидати највећи део новца одвојен за кампању давали су за програме на радију. Није ни чудо кад се зна да је говор Ала Смит новембра 1928. слушало 40 милиона људи. У поређењу с евангелистичким свештеником Двајтом Мудијем који је у току читавог живота окупио 100 милиона верника је импресивна цифра.

До председничких избора 1932. радио постаје главни „учесник“ у кампањи. Само, нису сви успели да га искористе на прави начин јер радио је лако могао и да се окрене против њих. Управо то се и догодило републиканском кандидату Херберту Хувелу. Четвртог октобра читава нација очекивала је његов говор заказан за осам часова увече. Родитељи су изузетно и деци дозволили да остану будна. Сви су седели крај својих апарата

морају да буду кратке, па ниједан његов говор није трајао дужи од осам минута. Знао је да мора да говори тачно толико да и деца могу да га саслушају до краја. Рузвелт је уједно био и први председник који се нацији обратио директно путем радија.

Директан пренос – рата

Тридесетих година слушаност појединих програма овако се кретала: музичке емисије педесет посто, око девет драмске, осам посто шоу-програм, пет процената проповеди, шеснаест су заузимале емисије за село односно фармере, а вести су биле на дну слушаности са само два процента.

Док је популарна музика, с оперском и класичном била најчешће на програму, слушаоци једнос-

оске куће, на територији на којој се водила битка за Ирун. Док су око њега летели меци, а једна топовска граната замало и њега самог није оставила као жртву на ратном попришту, Калтерборн је упорно покушавао да се убади у програм. Одговорни људи са њујоршке станице мреже NBC никако нису схватили зашто му се жури, па нису могли да прекину једну „важну пропагандну емисију“. А кад су му коначно дозволили да се укључи испоставило се да инжењер за везу није био на радном месту – скокнуо је на пиће. Тек око девет сати увече тог трећег септембра Калтерборн се коначно укључио у програм. За овај извештај добио је уобичајени хонорар, педесет долара.

Вести су временом постале све значајније, нико више није могао да остане

Чим се појавио радио, људи су пожелели да могу да га носе свуда са собом. Један од првих портابل апарата понеле су девојке на реклами 1924. године на језеру Плесид.

ло сем да и сами почну да купују акције на радију тако да су до 1940. поседовали готово једну трећину свих станица у САД.

А како се мерила популарност неке емисије? Врло једноставно – по количини писама које су слушаоци упућивали. Тада популарни радио-водител Ед Вин у просеку је примао 22 хиљаде писама недељно, нешто скромнији био је Руди Вали који је добијао само (!) сто на дан. Према количини писама одређиване су и плате радио-звездама.

Слушаоци су доживљавали радио као сушту истину, све што се тамо догађало морало је да буде као у животу. Кад се двоје јунака из „Скечева главне улице“ венчали 1931, стигло је 150 хиљада захтева

од слушалаца који су молили да им се пошаље њихова слика с венчања са аутограмима!

Радио је заиста постао нераздвајан друг човека, без њега се све теже живело. А пошто се технологија из месеца у месец све више усавршавала радио је био све масовнији и јефтинији. Док је 1930. његова цена била читавих 350 долара, 1934. већ је коштао само 34 долара. Из тог времена остао је податак да је трећина новца која се давала за намештај отпадала на радио-апарате.

Сви су заспали

Без радија се више није могло, то су сместа схватили и људи који су водили кампању за председничке изборе. Већ 1928. репуб-

и пажљиво слушали шта ће рећи у дванаест тачака програма које им је обећао. Хувер је причао и причао а никако да пређе на ствар. У радио-станицама почели су да звоне телефони, гневни слушаоци захтевали су да буде краћи. Око пола десет Хувер је тек стигао до друге тачке. Деца су већ увелико спавала. Када је нешто око једанаест још био на четвртој тачки, сви су угасили апарате са чврстом одлуком – нећемо за њега гласати. Само једна њујоршка станица добила је те ноћи 600 протестних позива а процењује се да је било још најмање шест хиљада оних који нису добили везу.

Демократа Франклин Делано Рузвелт схватио је одмах да радио-поруке

тавно нису могли да поднесу вести. Заслугу што се ситуација временом изменила има новинар Калтерборн за чије име је везан и први радио-коментар. Он је још 1922. увукао главу у трубу и што је гласније могао дао извештај о једном рударском штрајку. Током следећих година Калтерборн је путовао по целом свету и између осталог направио интервјуе са Сигмундом Фројдом, Чан Кај Шеком, Хитлером, затим човеком који је балсамовао Лењина. А када је у јулу 1936. године избио шпански грађански рат, сместа је отишао тамо да извештава са лица места.

Желећи да његов репорт са ратишта буде што живљи, радио-станицу је, уз помоћ неког техничара, сместио на врху једне се-

равнодушан на све немирнију ситуацију у Европи. Још кад је Калтерборн изјавио да шпански грађански рат може да прерасте у сукоб светских размера, људи су се све мање интересовали за рекламе и лаку музику.

Управо кад је радио доживео своју потпуну зрелост почео је и његов пад – појавила се телевизија. Већ 1938. године постављена је телевизијска антена на врху Емпајер стејт билдинга, тада највишој згради у Њујорку. Следеће године читава нација могла је да види председника Рузвелта, сви су мислили да је то и крај радија. Показало се да су предвиђања ипак била погрешна.

ПРОЈЕКТОВАЊЕ
ПРВОГ ПУТНИЧКОГ
АВИОНА БРЖЕГ ОД
ЗВУКА ОДНЕЛО ЈЕ
ОГРОМАН НОВАЦ И
ЧЕТРНАЕСТ ГОДИНА
ИСЦРПЉУЈУЋИХ
НАПОРА, А ДОНЕЛО
САМО НЕВОЉЕ.

Конкорд! Путнички авион који је довољно видети на писти, па остати задивљен. А какав је тек доживљај летети њиме или завирити у пилотску кабину у којој има више инструмената него у свемирском броду! Посебно фасцинира брзина: док се постојећи летећи џинови попут Боинговог џамбо-џета задовољавају са око хиљаду километара на час, понекад и мање, конкорд са 118 путника и теретом лети двапут брже од звука! Брзином од 2,4 маха иза себе оставља готово све данашње ратне ловце! (Један мах – 1250 km/час.)

И тако... податак до податка, сваки „чудо“ технике. Али, ту и почиње прича о конкорду који је већ сада обезбедио место у Риплијевој рубрици „Веровали или не“. Јер, он је највеће техничко достигнуће у развоју саобраћајних летелица двадесетог века, у њега је уложено више од деценије мукотрпног пројектовања, склапања и тестирања, „појео“ је огроман новац (тачна сума ни данас се не зна), а – нико га неће! Управо због тога већина стручњака јединствена је у мишљењу да конкорд заузима место међу десет највећих промашаја овог столећа.

На два колосека

Конкорд су градили заједнички Велика Британија и Француска, односно националне индустрије под покровитељством и уз сталну бригу влада обеју држава. Отуда и назив изведен из имена богиње слоге из римске митологије – Конкордије.

Сарадња није планирана. До ње је дошло касније. Како је почело? Наоко, једноставно. Традиционално штедљиви Британци наумили су да закораче на поље истраживања и разраде планова путничког авиона бржег од звука и да на томе остану. Одговарајуће министарство осно-

вало је Комитет за суперсонични транспорт стављајући му у задатак да се повеже са истраживачким институтима и „срочи“ на папиру саобраћајну надзвучну летелицу.

За само неколико година Комитет је начинио пројект „бристол 198“ у две варијанте. Прва варијанта је био авион за средње пруге који је требало да развију брзину од 1,3 маха, а друга авион за интерконтиненталне летове брзине 2 маха, с делта крилима и угаоном геометријом.

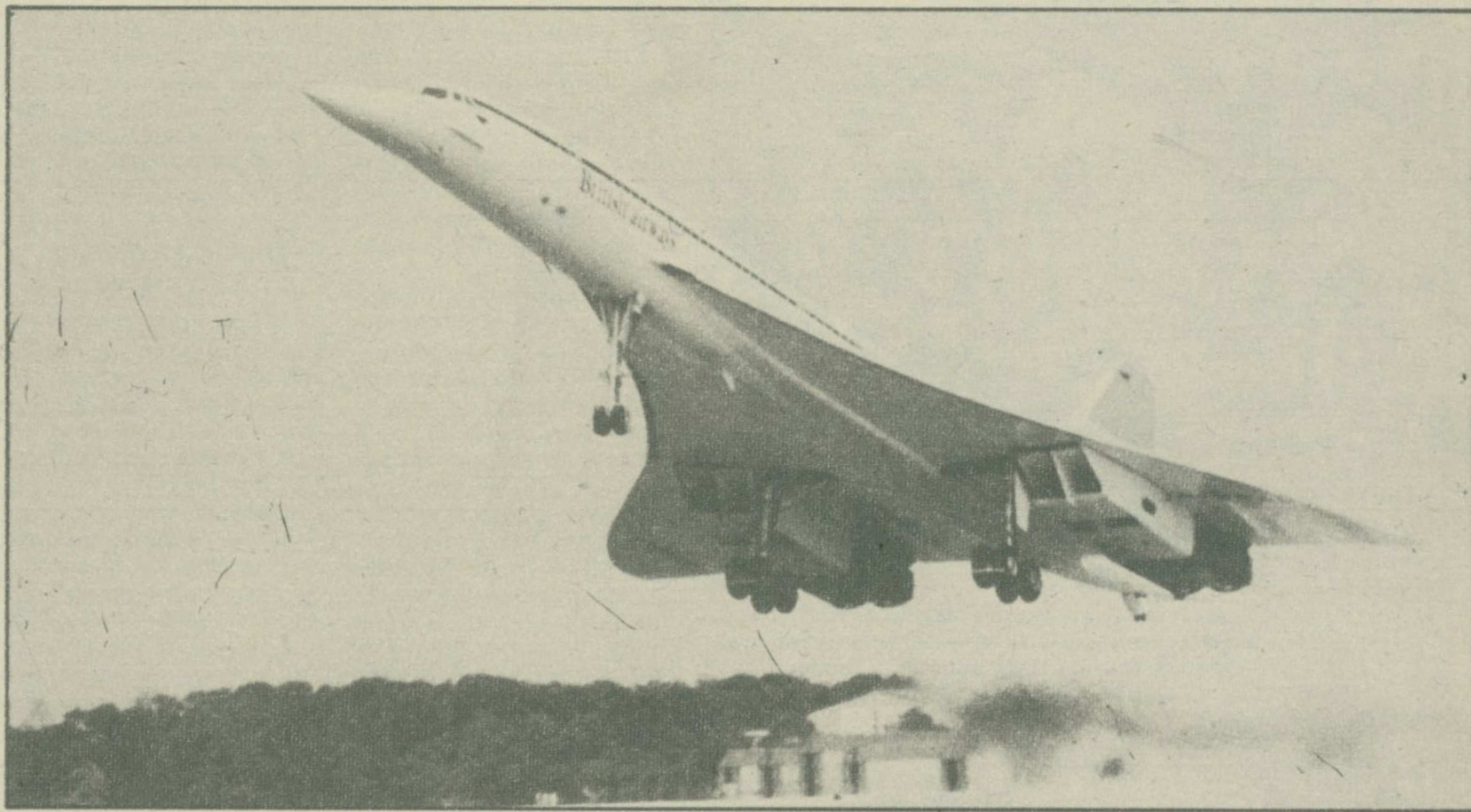
Упућени тврде да су се одговорни људи у Великој Британији тада први пут загрејали за нешто опипљивије од папира. Да ли је дошла до израза само сујета јер такав авион свет нема, или се из истог разлога али с другим призвучком умешала и политика, тешко је одгонетнути. Новчана славина је одвртута и 1960. године: британски произвођач Бритиш еркрафт корпорација добио је поруџбину за израду пројекта путничког суперсоника.

Конструктори нису кренули од нуле јер је фирма експериментисала са два авиона – хендилепецом HP 115 и бристолом 221, нешто измењеним феријем

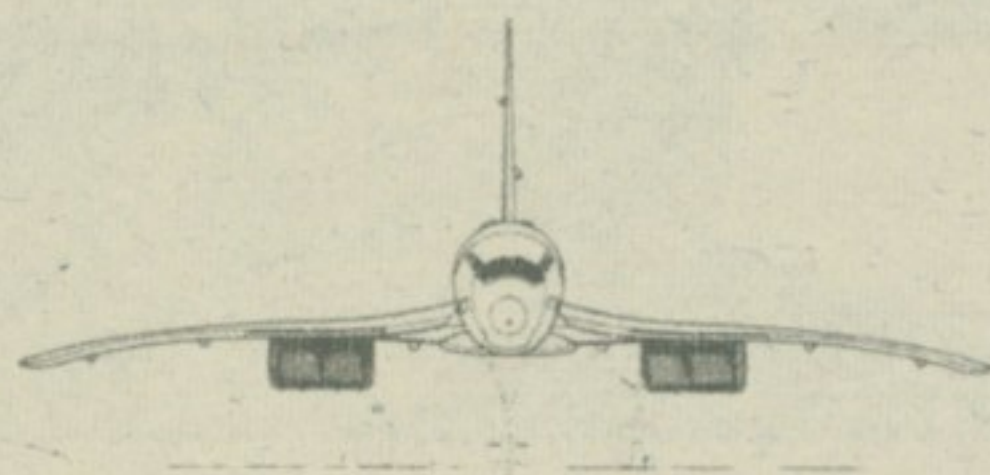
FD 2. Неколико месеци су тражени параметри, направљало се, доцртавало, испитивало и крајем 1961. Бритиш еркрафт корпорација започео је конструкцију трупа.

Исту идеју, али независно од Британаца, имали су Французи. Њихова влада је поверила посао домаћим фирмама: Сид авиациону, Дасоу и Норд авиациону. Техничке захтеве је одредио највећи француски авио-превозник Ер Франс. Норд авиацион је брзо напустио друштво. Преостала два произвођача експериментисала су са пројектом „суперкаравела“.

Новац је отицао, а британска и француска влада нису биле превише задовољне оним што су конструктори нудили. Како је у међувремену тајна проваљена, више није било разлога да се снаге не удруже. Крајем новембра 1962. представници британске и француске владе потписали су у Лондону споразум о заједничкој градњи и финансирању путничког авиона за интерконтинентални саобраћај који ће летети брзином од 2 маха. Пројект је назван „Конкорд суперсонични транспорт програм“.

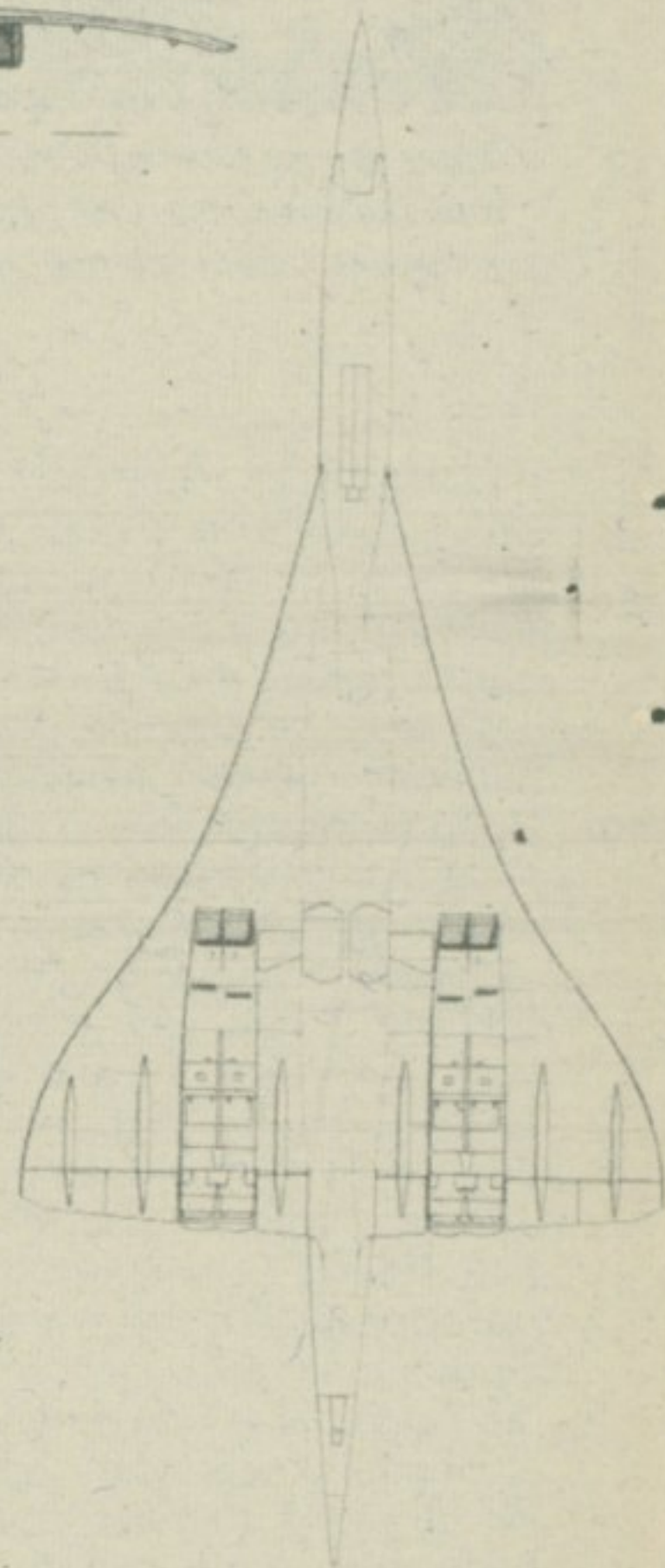

ПРОМАШАЈ

ОСНОВНИ ПОДАЦИ

Намена – надзвучни путнички авион
Распон крила – 25,56 m
Површина крила – 358,25 m²
Дужина трупа – 62,10 m
Висина – 11,40 m
Распон точкова – 18,19 m
Укупна маса – 106.365 kg
Макс. тежина на старту – 185.065 kg
Дужина писте за узлетање – 3410 m
Дужина писте за слетање – 2220 m
Брзина при слетању – 300 km/h
Путна висина – 15500–18290 m
Макс. долет – 6580 km
Макс. брзина – 2,4 маха на 15635 m
Летачка посада – 4 особе
Мотори – четири „олимпијус“ 593 МК 610 од по 785,2 килоњутна

Носиоци посла били су са француске стране SNI-AS, а са британске Бритиш еркрафт корпорација. За моторе је задужен британски Ролс-Ројс.

Земљотрес из ваздуха

Проблеми су се јавили од првог дана јер се више није радило о студијама и маштању. Најтеже је било компоновати мотор који ће у склопу конструкције летелице одговарати постављеним захтевима. Ангажовани су најпознатији експерти у том подручју које је Велика Британија имала.

Радови су текли тешко и споро. Часови су се проводили и над најмањим закивом. Најбрже је напредовао Ролс-Ројс пројектујући мотор „олимпус 593“. У ватру је убачена и француска фирма SNECMA која

се прихватила разраде потисног система.

У мају 1964. стручњаци су завршили са лењирима, цирклама и математичким обрачунама; утврђени су сви технички нормативи и предати конструкторима и инжењерима у француском граду Тулузу и британском месту Филтону, седишту националних авио-индустрија. Одлучено је да свако склапа свој примерак конкорда, а да се искуства размењују током рада и истовремено обављају интервенције. Француски примерак означен је са 001, а британски са 002.

Французи су били вреднији: средином децембра 1967. њихов примерак свечано је представљен на писти у Тулузу у присуству највиших представника владе и армије. Носио је званичну ознаку F-WSST. Окупљени нису крили одушевљење. Авион је одиста

тона у Енглеској до савезне државе Мејн у САД превалио је за 2 часа и 56 минута!

И ова два конкорда су уступила место паре нових. Француски је добио ознаку 201 или F-WTSB, а британски 202 или G-BBDG. Оба су служила за даља тестирања, али су и први понели путнике.

Тада су почеле невоље. Путнички авион се производи за продају, а купује да би превозио путнике. Ваздухопловне компаније које је конкорд у почетку одушевио, сада су му окренуле леђа и повукле поруџбине. Једноставно, схватиле су да би их тај авион материјално упропастио. Са 118 путника, колико може да понесе, а изузетно великим трошковима одржавања, не може да заради ни за гориво!

Ништа мањи проблем је бука. Стравична је: док

ТЕРИЈЕР НА МОТОЦИКЛУ

Двадесетчетворогодишњи Стив Кари врло је познат у свом граду Перту, Аустралија. Не толико због посла који обавља, ради као курир у једном предузећу, колико због

свог неизоставног пратиоца – теријера Гаца. Пас прати свог господара и кад овај седне на мотоцикл да би пренео неку пошиљку: смести се испред Стива и, рекло би се, врло пажљиво мотри саобраћај. Још је занимљивије то што теријер Гац врло поштује саобраћајне прописе и нема силе која га може натерати да седне на мотор ако се претходно није наоружао нацигом и заштитним наочарима. Да је у праву показао је један догађај који се десио прошле године: Стив је са својим љубимцем хитао према Мелбурну брзином од преко 100 km/h и на једној кривини теријер је пао с мотоцикла. Захваљујући нациги није претрпео веће повреде.

ГДЕ СУ ШЕТАЛИ ДИНОСАУРУСИ

Слој стене са више од сто отисака трагова прасидонских животиња открили су научници на територији Таџикистана, у средњој Азији, у седиментним наслагама средишњег дела планинског гребена Бабатаха. И раније су научници наилазили на појединачне трагове у северном делу ове планине. Међутим, први пут је нађено толико трагова на једном месту.

Вредност овог и сличних открића јесте у томе што обогаћују човеково знање о прошлости Земље. Трагови древних

животиња имају и важан практични значај: помоћу њих је могуће утврдити геолошку старост и услове стварања појединих слојева Земљине коре. На тај начин геолози добијају оријентир за тражење рудног блага.

Откривене трагове оставили су, према мишљењу стручњака, диносауруси који су на том месту живели пре неколико десетина милиона година. Једна од њихових шетњи била је по обали мора које се у то време таласало тамо где су сада врхови планина. Могуће је да су међу животињама које су тада шетале били и игуанодонти – најкрупнији представници животињског света који су икад насељавали нашу планету.

ПАЦОВ – ВЕРНИ ЧУВАР

Њујоршки џепарош Едвард Ричардс горко се показао када је у гужви метроа завукао руку у ташну Џени Ронек. Доцније, у полицијској станици, жена је објаснила: – Једном сам већ била покрадена и од тада се не одвајам од мог верног кућног љубимца пацова. Увек га носим у ташни, а он једноставно не може да поднесе туђу руку у

њој! Тако је малерозни џепарош поред затвора још морао да прими и ињекције против тетануса. Ову лекцију, изјавио је, добро ће запамтити!

СТОЛЕБА

имао изванредну линију. Нарочито су се истицала делта крила и покретан нос. Пробни лет је заказан за тридесет дана, али од тога ништа – уочени су недостаци и он је први пут полетео 2. марта 1969.

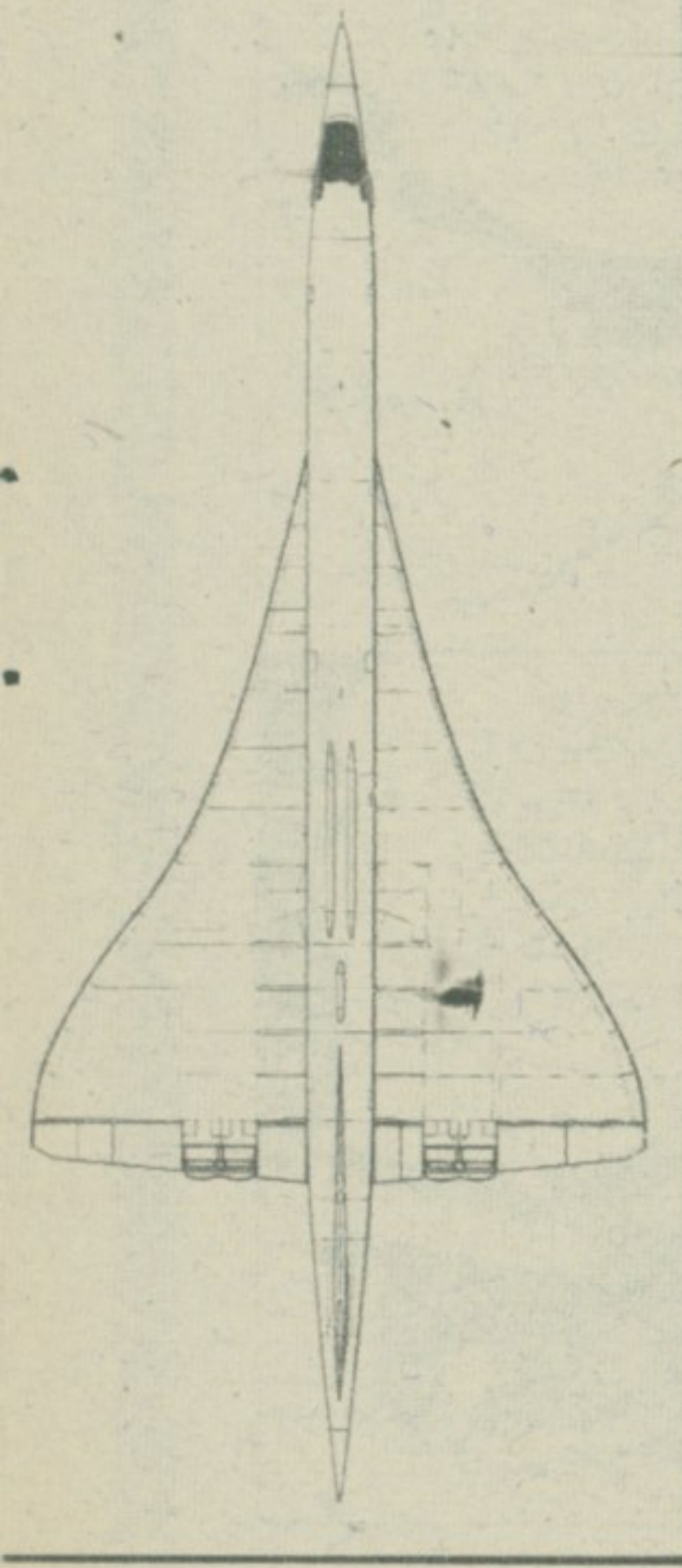
Енглески примерак је запарао небо месец дана касније са регистарском ознаком G-BSSB.

Исте године оба конкорда су приказана на аеро-изложби у Буржеу. Били су атракција. Ваздухопловне компаније су пожуриле са пријављивањем поруџбина. Међутим, до серијске производње требало је начинити још доста тестова, прерада, допуна... Израчунато је да су до краја 1971. конкорд 001 и 002 обавили 288 пробних летова у трајању од 593 часа. То је од њих било довољно – послати су у „пенсију“, у ствари поклоњени ваздухопловним музејима у Буржеу и Јегвилтону. Наследила су их два нова узорка – 01 и 02. Са првим, ознаке G-AXDM експериментисали су Британци, а са другим, ознаке F-WTSA Французи. На овим конкордима отклоњене су све слабости уочене на претходним примерцима. Британски 01 прелетео је новембра 1974. северни Атлантук: растојање од Фил-

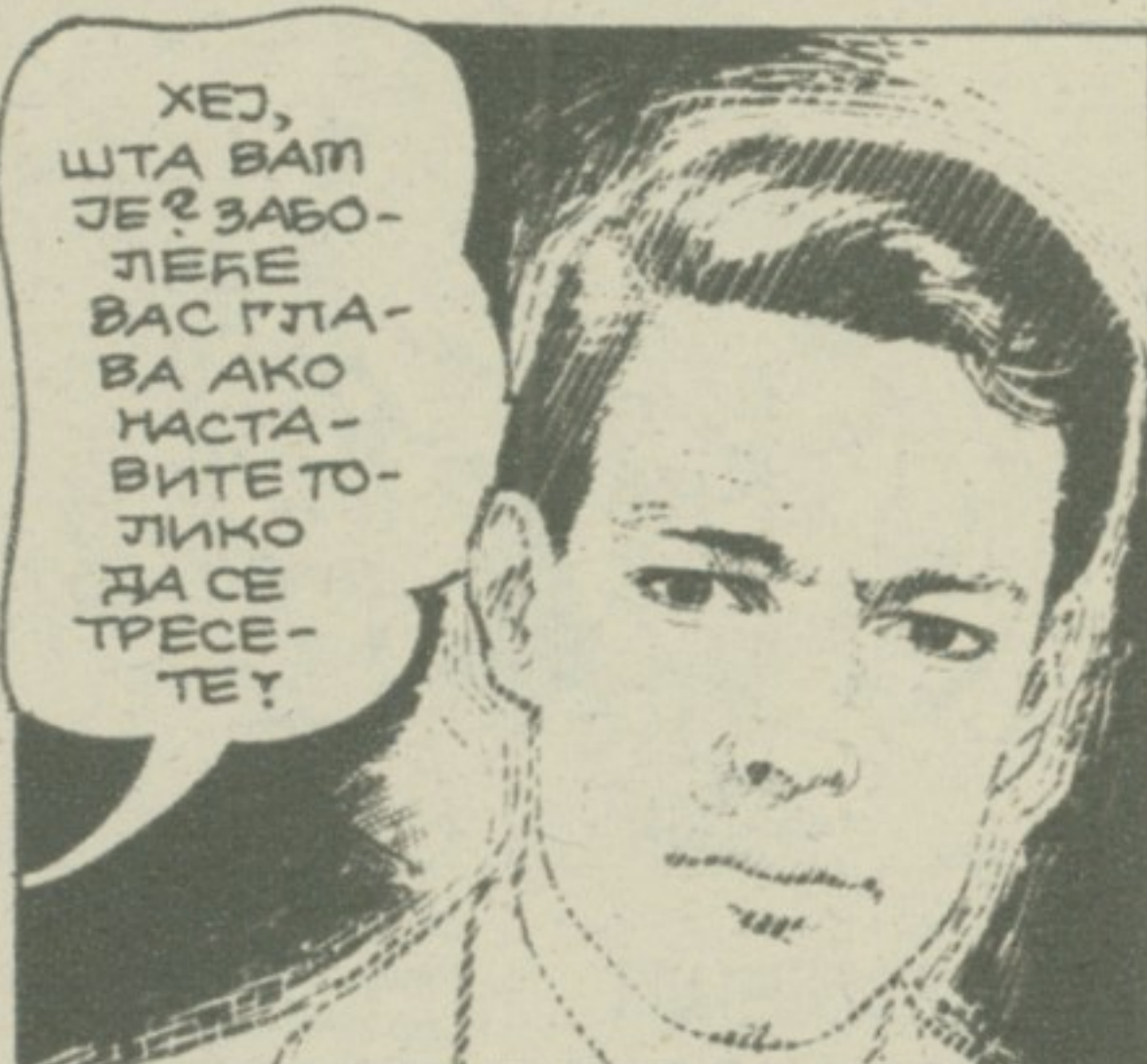
конкорд лети ниско, на земљи у пречнику од тридесетак километара чини се да је земљотрес. Због тога нико не жели да га види на свом аеродрому. Како је пројектован само за интерконтиненталне летове, Американци су га једва прихватили и то тек на снажно наваљивање британске и француске владе. Сада слеће само у Њујорку, Вашингтону и Сиудад Мексику. Укупно саобраћа 16 конкорда. Серијска производња је престала.

Конкорд није једини путнички надзвучни авион на свету. За Французима и Британцима повели су се Совјети конструишући летелицу готово истоветну по облику и одликама. То је тупољев Ту-144. Према подацима до којих је дошао аутор ових редова (у ваздухопловству су подаци често противречни), он је први пут полетео јануара 1969. а у комерцијални саобраћај ушао 26. маја 1970. Из тога произлази да светски суперсонични првенац није конкорд већ Ту-144. Чак и да је тако, ништа се не мења – оба авиона доживела су исту судбину.

Миленко ТОДОРОВИЋ

Доктор Кингдер: ПОВРАТАК ГОЛИЈАТА

ДОКТОР
НИЛДЕР
ЈЕ С ГОСПО-
ДИНОМ
ГОЛИЈАТОМ?
АЛИ, МО-
ЖЕТЕ ГОРЕ?

ОНДА
ЈУ ДА
САЧЕ-
КАМ?

НЕ
ЖЕ-
ЛИМ
ДА
СТЕ-
ТАМ?

САМ СИ?

ДЕВОЈ-
ЧИЦЕ,
УБИ!
МИСЛИО
САМ ДА
РЕШ РАНИ-
ЈЕ ДОБИ?

НАРАВНО?
ИМАШ ТИ СВО-
ЈИХ ОБА-
ВЕЗА?

НИСАМ
ТОГЛА?

ВЕГ
ИДЕШ?

МОРАМ?
ДОБИ
ЈУ
СУТ-
РА?

ДА, ДРАГА?
АКО НЕ БУДЕШ
ТОГЛА ДА ДО-
БЕШ, ТЕЛЕФОНИ-
РАМ? БИЋЕ МИ ДРА-
ГО ДА ТИ ЧУЈЕМ
ГЛАС?

ХЕЈ, ШТА РАДЕ ОВА
ДЕЧУРЛИЈА ОВДЕ?

НЕ
ПИТАЈ-
ТЕ,
ДОКТО-
РЕ?

ЧУЛИ СУ ДА ЈЕ
ОВДЕ
ЧУВЕ-
НИ
ГОЛИ-
ЈАТ,
ПА СУ
НА-
ГР-
НУ-
ЛИ
ДА
ТРАЖЕ
АУТО-
ГРАМ
ОД
ЊЕ-
РА?

ПУСТИТЕ
ИХ, ДОК-
ТОРЕ?
БАШ СУ
СПАТ-
КИ?

ПОГЛЕДАЈ-
ТЕ? НАПИСАО
МИ ЈЕ: МОМ
ДРУГАРУ
ХАРОЛДУ?
ГОЛИЈАТ?

ДОКТОРЕ,
ХОЋУ ЛИ КРОЗ
НЕКОЈИКО
НЕДЕЉА МО-
БИ ОПЕТ
НА
РИНГ?

НИ СЛУ-
ЧАЈ-
НО,
ГОЛИЈАТЕ?

ПРЕЛОМ ЈЕ
МНОГО ТЕЖИ
НЕГО ШТО
СТО МИС-
ЛИЛИ? МО-
РАТЕТЕ
НЕПОМИЧ-
НО ДА ЛЕ-
ЖИТЕ
НАСТАЊЕ
МЕСЕЦ
ДАНА?

ХММ? ТО МИ И НЕБЕ
ТАКО ТЕШКО ПАСТИ?
НИКАДА НИСАМ ИМАО
ВРЕМЕНА ЗА ОДМОР, А
САД САМ ПРИНУЂЕН
ДА СЕ ИЗЛЕЖА-
ВАМ?

ПОСЛЕ КОЛЕЦА
ПОСТАО САМ ПРО-
ФЕСИОНАЛНИ
РАГВИСТА. А ОНДА
МИ ЈЕ МОЈ МЕНА-
ЏЕР ПОНУДИО

ДА
БУ-
ДЕМ
РВАЧ?

© King Features Syndicate, Inc. 1964. World rights reserved.

ПРИСТАО САМ
ЈЕР МИ ЈЕ ОБЕ-
ЉАО МНОГО ВИ-
ШЕ ПАРА? ХЕЈ,

ДЕ-
ВОЈЧИ-
ЦЕ,
УБИ?

САЧЕКАЈУ
ДОК ДОК-
ТОР НЕ
ЗАВР-
ШИ

ВИЗИ-
ТУ?

ЗАВРШИО
САМ? ВИДИМО
СЕ КАС-
НИЈЕ,
ГОЛИ-
ЈА-
ТЕ?

СУЗАН, ЗАШТО НЕ ДОЗВОЛИШ
ДА ТЕ УПОЗНАМ С ДОКТОРОМ
КИЛДЕРОМ?

ЗАР
УВЕК
МОРАШ
ДА ИЗИ-
ГРАВАШ
КЛОВ-
НА?

КЛОВНА?

НИЈЕ ТИ ДОСТА
ШТО СЕ НА РИНГУ
ПОЈАВЉУЈЕШ ОНА-
КО СМЕШ-
НО ОБУ-
ЧЕН?

ДРАГА,
НИСАМ
ЗНАО ДА
ТИ ТО-
ЛИКО
СМЕТА
МОЈ
ПОСАО?

ТИ РВАЊЕ
НАЗИВАШ
ПОСЛОМ?
И ТО
У ТВОЈИМ
ГОДИНА-
МА?

ОХ?, ИЗВИНИТЕ?

ДОКТОРЕ,
ЛИЧИМ ЛИ ВАМ
ЈА НА КЛОВ-
НА?

ОТКУД ВАМ ТО,
ГОЛИЈА-
ТЕ?

ПА, ЈА ТАКО ЗАРА-
ЂУЈЕМ ЗА ЖИВОТ?
НИКОГ НЕ ВРЕБАМ,
САМО ЗАБАВЉАМ
ШИРОКЕ МАСЕ? НИ-
САМ ЗНАО ДА ЊУ
ТО ПОНИЖА-
ВА?

ГОЛИЈАТА ЈЕ ИЗНЕНАДА НА-
ПУСТИЛО ДОБРО РАСПОЛОЖЕ-
ЊЕ? ИЗГЛЕДА ЗБОГ ОНЕ ПО-
СЕТИТЕЉКЕ?

КОЈЕ ПОСЕТИТЕЉ-
КЕ?

ДЕВОЈКЕ
КОЈА ДО-
ЛАЗИ КОД
ЊЕГА НА
МИНУТ
- ДВА?

КО ЈЕ ОНА?

НЕ
ЗНАМ!
АЛИ,
ЧИМ
СЕ ЈА
ПОЈА-
ВИМ,
ОНА
ИЗЛЕ-
КЕ ИЗ
ГОЛИ-
ЈАТО-
ВЕ
СОБЕ?

ГОЛИЈАТЕ, КО ЈЕ ОНА ДЕВОЈКА ШТО ВАС ПОСЕГУЈЕ?

МИСЛИТЕ НА СУЗАН? ДИВНА ЈЕ, ЗАР НЕ?

ЈЕ ЛИ ОНА ВАША РОБАКА ИЛИ ПРИЈАТЕЉИЦА?

МА, НЕ! ОНА ЈЕ МОЈА КВИ? ЗАР НИСТЕ ЗНАЛИ?

ЗДРАВО, СУЗАН? ДУРО МЕ ЧЕКАШ?

НЕ, ЏОРџ! ЈЕДВА ЧЕКАМ ДА ЧУЈЕМ ВЕСТИ!

ЈЕСУ ЛИ ПРИХВАТИЛИ ПОНУДУ?

ДА, СУЗАН! ПОСТАО САМ ОРТАК ФИРМЕ ТАТОН И БОСТВИК!

АЛИ, ТО ЋЕ МЕ КОШТАТИ ДОСТА?

КОЛИКО?

ДЕСЕТ ХИЉАДА ДОЛАРА!

АУУУ! ПА, ТО ЈЕ ЧИТАВО БОГАТСТВО!

ДОКТОРЕ, ОВА ВАША СПРАВА МЕ ПОДСЕЉА НА РЕФЛЕКТОРЕ ПОД КОЖИМА СЕ БОРИМ НА РИНГУ?

ТО СУ ПРЕЈАЧИ КОЈИ ТРЕБА ДА ПОВРАТЕ РАД МИШИКА И ЗРЛОБОВА ОКО ПОЛОМЉЕНОГ ФЕТУРА!

ЗНАТЕ, ДОКТОРЕ, МОЈА КВИ ЈЕ ВЕОМА СТИДЉИВА! А ОТАКО ЈЕ ЊЕНА МАЈКА УМРЛА, НИ САМ ЈЕ МНОГО ВИБАО!

СТАЈНО САМ ПУТОВАО И СУЗАН ЈЕ ЖИВЕЛА У ИНТЕРНАТИМА! САДА СЕ КАЈЕМ ЗБОГ ТОГА!

АЛИ, ПЛАЌАО САМ ЈОЈ НАЈБОЉЕ КОЛЕЋЕ!

ЏОРџ, МОРАМО ДА ПРОНАБЕМО ТИХ ДЕСЕТ ХИЉАДА! НЕ СМЕМО ДА ПРОПУСТИМО ОВУ ШАНСУ!

НАРАВНО, ДРАГА! АЛИ, ГДЕ ДА НАБЕМО ТАЈ НОВАЦ?

МОЈИ РОДИТЕЉИ СУ ВИШЕ НА ГЛАСУ НЕГО ШТО ИМАЈУ ПАРА У БАНЦИ!

БЕЗ БРИГЕ! РАЗГОВАРАЈУ СА СВОЈИМ ОЦЕМ!

АЛИ, ЗАР
ТВОЈ ОТАЦ НИ-
ЈЕ НА ПУТУ, КАО
И ОБИЧНО?

ПА, ТАКО
ЖИВЕ СВИ
СПОРТСКИ
МЕНАџЕРИ?
АЛИ,
УСКОРО
ТРЕБА
ДА
СЕ
ВРА-
ТИ?

... НИСТЕ НИ
СВЕСНИ КАД ВАМ
ДЕТЕ ОДРАСТЕ? СУ-
ЗАН ЈЕ САДА МЛА-
ДА ЖЕНА... ИМА
СВОЈ ЖИВОТ... И ВЕО-
МА СЕ РЕТКО ВИБА-
МО?

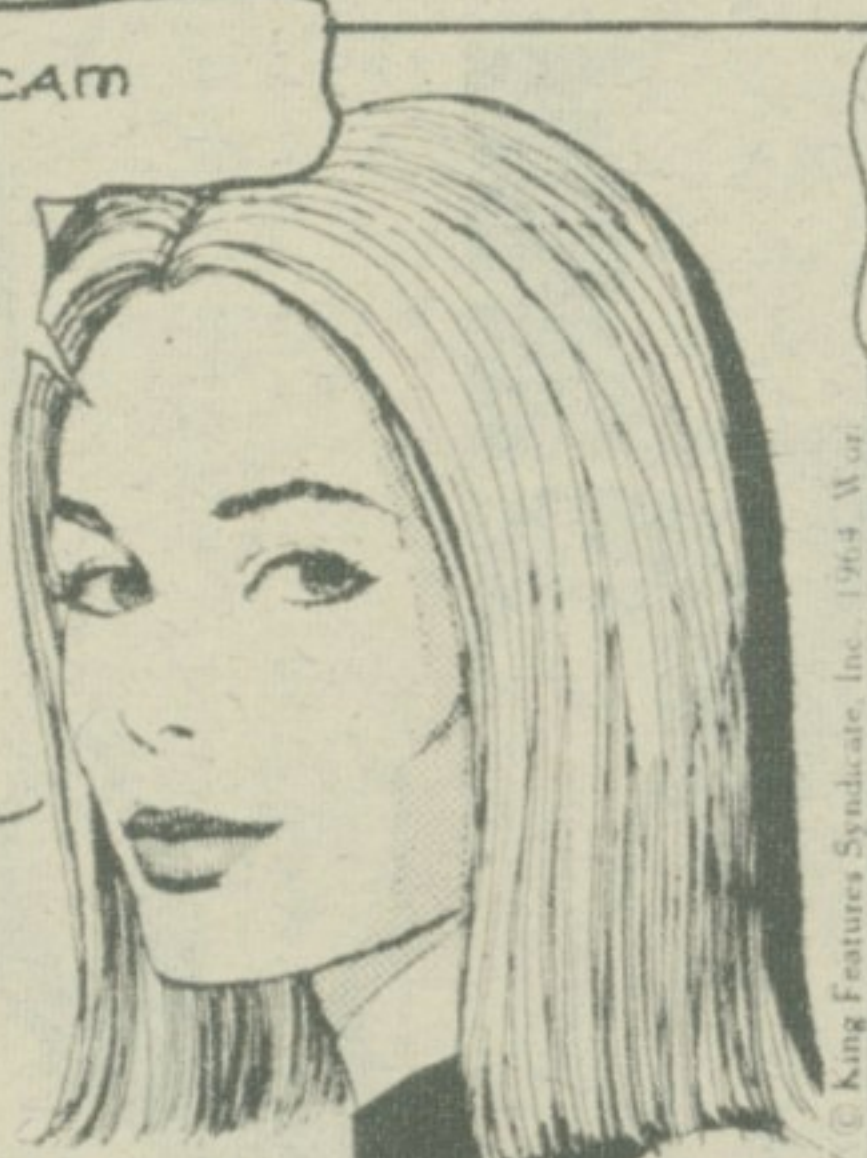

МИСЛИШ ДА БЕ МИ ТВОЈ ОТАЦ
ПОЗАЈМИТИ НОВАЦ? АЛИ, ОН
МЕ И НЕ ПОЗ-
НАЈЕ?

ТО
НЕМА
ВЕ-
ЗЕ?

ЈА САМ
ЊЕГО-
ВА
КРИ
И ПОТ-
РЕБАН
МИ
ЈЕ
НО-
ВАЦ?

NEW
BALD
4-18

ДА ЛИ
ТИ ЈЕ
ЈАВИО
КАД
БЕ СТИ-
БИ?

ЗА КОЈИ ДАН?
АЛИ,
НЕ БРИНИ?
НОВАЦ БЕШ
ДОБИ-
ТИ?

ВРЕМЕ
ЈЕ ЗА ТЕ-
САРСКЕ
РАДОВЕ,
ЗАР НЕ?

ГОЛИЈАТЕ,
БЕЗ БРИРЕ?
ТО ЈЕ РУ-
ТИНСКИ
ХИРУРШКИ
ЗАХВАТ?

ТЕСАРИ БИ БИ-
ЛИ СРЕБНИ ДА
ИХ НАЗОВЕТЕ
ХИРУРЗИМА?
НЕГО, КОЛИКО
ДУГО БУ БИТИ
ИЗВАН
РИНГА?

ТО ЈЕ САД ТЕШ-
КО РЕЧИ? АЛИ,
НАЈМАЊЕ ГОДИ-
НУ ДАНА?

ВИ МИС-
ЛИТЕ ДА
БУ ЈА ТО
ИЗДР-
ЖАТИ?

ОПЕРАЦИЈА СПАЈАЊА
ПОЛОМЉЕ-
НИХ ДЕ-
ЛОВА
БУЋЊА-
ЧЕ ЈЕ
ПО-
ЧЕЛА...

СУЗАН, ЈА ЖЕ-
ЛИМ ДА УПОЗ-
НАМ ТВОРОЦА
ЛИЧНО И
РАЗГОВАРАМ
С ЊИМ?

НЕ,
ЏОРџ?

ЊЕГА ЈЕ ТЕШКО УХ-
ВАТИТИ? СТАЈНО ЛЕТИ
С ЈЕДНОГ КРАЈА СВЕ-
ТА НА
ДРУГИ?

У
РЕДУ,
ТИ
ИПАК
ЗНАШ
НАЈ-
БО-
ЉЕ?

ДОБАР ДАНТ ЈА САМ
ДОКТОР КИЛДЕР!
ВАШ ОТАЦ
ЈЕ МОЈ
ПАЦИ-
ЈЕНТ!

ЗНАМ!
МОГУ
ЛИ ДА
ГА ВИ-
ДИМ?
ВАЖНО
ЈЕ!

ЗНАТЕ ЛИ ДА ЈЕ
ТЕК ОПЕРИ-
САН?

ЗНАМ!
КАДА МОЖЕ
ДА ПРИМА
ПОСЕТЕ?

ТЕК
СУТ-
РА?
ЗАР
НЕ
ЖЕЛИ-
ТЕ ДА
ЗНАТЕ
КАКО
МУ
ЈЕ?

ШТА?
ОХ,
ДА!
КАКО ЈЕ?

НИКАД СЕ БОЉЕ НИ-
САМ ОСЕЋАО! НЕГО,
РЕЦИ СВОМ СТАРОМ
ШТА ТЕ ТУЧИ? СЛО-
БОДНО ПРИЧАЈ
ПРЕД ДОК-
ТОРОМ КИЛ-
ДЕРОМ!

ПОТРЕБАН
МИ ЈЕ
НОВАЦ! МНОГО
НОВАЦ!

ТУ ЈЕ ТАТА ДА ПО-
МОГНЕ СВОЈОЈ ДЕ-
ВОЈЧИЦИ! КОЛИКО ТИ
ТРЕБА... СТО, ДВЕСТА ДО-
ЛАРА! ДОДАЈ МИ НОВ-
ЧАНИК!

ПОТРЕБНО МИ ЈЕ
ДЕСЕТ ХИЉАДА
ДОЛА-
РА!

ДЕСЕТ
ХИЉАДА!
ТОЛИ-
КО?

НОВАЦ
ЈЕ ПОТ-
РЕБАН
ЏОРџУ,
ЗА КОГА
ЋУ СЕ
ЏДАТИ!

ЏДАЋЕШ СЕ?
ПА, ТО ЈЕ ДИВНО!
ЈЕ ЛИ ТО НЕКИ
ТВОЈ НОВИ ПОЗНА-
НИК? НИКАД
ГА НИСИ ПОМЕ-
НУЛА!

ЏОРџ И ЈА СМО ЗА-
ЈЕДНО БЕГ ДВЕ ГО-
ДИНЕ! ХОЋЕШ ЛИ МИ
ДАТИ НОВАЦ?

НАРАВНО...
НАРАВНО!
АЛИ, НЕ МОГУ
ОД-
МАХ!

ЗАШТО ЛИ
ЈЕ ТОМ
ПОТКУ ПОТ-
РЕБАН ТОЛИ-
КИ НОВАЦ И
ТО БРЗО?

СУЗАН
НИШТА
НИЈЕ
РЕК-
ЛА!

НЕ БИ
ТРЕБАЛО
ДА МЕ
СЕ ТИ-
ЧЕ, АЛИ...
ГОТИ-
ЈА-
ТЕ,
ИМА-
ТЕ ЛИ
ВИ ТАЈ
НОВ-
ВАЦ
?

БЕЗ БРИГЕ, ЏОРџ! ОТАЦ
ЋЕ НАМ ДАТИ ПА-
РЕ!

ГЛЕДАЈТЕ, ДОКТОРЕ! НИСУ МИ ПОТРЕБНЕ ШТАКЕ!

ГОЛИЈАТЕ!

ВРАТИТЕ СЕ У КРЕВЕТ!

АЛИ, ЗАШТО? ДОБРО СЕ ОСЕЋАМ И НИШТА МЕ НЕ БОЛИ!

НЕЋУ ДА УЗЕМ НИ ДОЛАР ОД ТВОГ ОЦА ДОК ГА НЕ УПОЗНАМ И ОБЈАСНИМ МУ ЗАШТО МИ ЈЕ ПОТРЕБАН НОВАЦ!

ДОКТОРЕ, УПОЗНАЈТЕ МОГ МЕНАџЕРА ЈУНИЧЕРА!

ДОКТОРЕ, ВИ СТЕ ЧАРОВЊАК! МИСЛИО САМ ДА СЕ ГОЛИЈАТ НИКАД НЕЋЕ ОПОРАВИТИ ОД ОНОГ ПАДА!

ГОЛИЈАТЕ, ДОБИЋУ ОПЕТ СУТРА С МНОГО ВИШЕ ДЕТАЉА!

СИЛА СИ, ЈУ!

О КАКВИМ ДЕТАЉИМА ЈЕ РЕЧ?

НЕ ОБРАЋАЈТЕ ПАЖЊУ НА ОНО ШТО МОЈ МЕНАѢР ГОВОРИ!

ДА ЛИ СТЕ МУ РЕКЛИ ДА НАПЕРАВАТЕ ДА СЕ ВРАТИТЕ РВАЊУ?

НЕ! ОД ТОГА САМ ОДУСТАО!

АЛИ, ВАШОЈ КЕРКИ ЈЕ ПОТРЕБАН НОВАЦ! РЕЦИТЕ МИ ИСТИНУ, ГОЛИЈАТЕ!

БУДИТЕ БЕЗ БРИГЕ, ДОКТОРЕ!

ОКЕЈ, ЈУ! УРЕДИЋУ МУ ТУРНЕЈУ КРОЗ ДВЕ НЕДЕЉЕ!

УДРУЖЕЊЕ ПРОФЕСИОНАЛНИХ СПОРТИСТА

СВЕ САМ СРЕДИО, ГОЛИЈАТЕ! ТРЕБА САМО ДА ПОТПИШЕШ!

ДАЈ МИ УГОВОР!

НЕШТО СИ УЗНЕМИРЕН?

МА, НЕ! АЛИ, ДОКТОР СТАРА ДА НЕ СТЕМ ДА ИМАМ ЧЕСТЕ ПОСЕТЕ!

ДОБАР ДАН, ДОКТОРЕ! ВАШ ПАЦИЈЕНТ ЋЕ УСКОРО...

ЈУ, МОЛИМ ТЕ! ОСТАВИ ДОКТОРА НА МИРУ! ХАЈДЕ, ЗДРАВО!

ЗДРАВО, МИЛАТ!

ДРАГО МИ ЈЕ ДА СТЕ ОБО-
ЈИЦА ОВДЕ? ХОЋУ ДА ВАМ
КАЖЕМ НЕШТО ШТО ЈЕ ЗА
МЕНЕ МНОГО
ВАЖНО?

ЏОРџ ВИТЕРС,
МОЈ ВЕРЕНИК,
ЖЕЛИ ДА УПОЗ-
НА МОЈ ОЦА? РЕК-
ЛА САМ МУ ДА
СИ СПОРТСКИ
МЕНАџЕР И МО-
ЛИМ ВАС ОБО-
ЈИЦУ ДА МУ НЕ
ОТКРИЈЕТЕ
ТАЈНУ?

ОН НЕ ЗНА
ДА САМ
ЈА
РВАЧ?

НЕ? НЕ?
НЕ СМЕ
ДА
САЗ-
НАТ?

БИЋЕ КАКО ТИ
ЖЕЛИШ, ДРАГАТ?
ЛЕПО ЗВУЧИ ТО
СПОРТСКИ МЕ-
НАџЕР? ЗАР
НЕ, ДОКТО-
РЕ?

ВЕОМАТ!

ЗНАШ, ЏОР-
ЏОВОЈ ПОРО-
ДИЦИ РВАЊЕ
НИШТА НЕ
ЗНАЧИ?
ОТКРИЋУ
МУ ИС-
ТИНУ
КАД
БУДЕ
ВРЕ-
МЕ?

НА-
РАВ-
НО,
СУ-
ЗАН!

ИАКО
МУ ЈЕ
ЖИВОТ
У ПИ-
ТА-
ЊУ?

ОН НА СЕБЕ САД
НЕ МИСЛИ? ВЕРУ-
ЈЕМ ДА ЈЕ ВЕЋ
ПОТПИСАО УГОВОР
ДА СЕ ТАКМИ-
ЧИ?

ЛУ, ЗНАМ ДА САМ
МАЛО КРУТ, АЛИ КРОЗ
ДВЕ НЕ ДЕЉЕ БИЋУ
К'О ВИДРАТ!

ЈА У ТО
СУМЊАМ,
ГОЛИЈАТЕ?
АЛИ, АКО ТИ
ТВРДИШ...

ДА ЛИ САМ СЕ
ЛЕПО ОБУКАО ЗА
ПРВИ СУСРЕТ СА
ЈЕДНИМ ИНТЕРНА-
ЦИОНАЛНИМ МЕНА-
џЕРОМ?

ДОК-
ТОРЕ,
ДА ЛИ
ИЗ-
ГЛЕ-
ДАМ
КАО
НЕКИ
МЕНА-
џЕР?

ИЗГЛЕДА-
ТЕ СЈАЈ-
НО И ПРЕ-
СТА-
НИ-
ТЕ
ДА
БРИ-
НЕТЕ?

ОЧЕ, ОВО ЈЕ ЏОРџ
ВИТЕРС, МОЈ ВЕ-
РЕНИК?

ДРАГО
МИ ЈЕ?

ПРИЖЕЉКИ-
ВАО САМ
ОВАЈ ТРЕНУ-
ТАК?

ОДАВНО ЖЕЛИМ ДА ВАС ВИДИМ, АЛИ
ВИ СТЕ СТАЈНО НА ПУТУ? ПО
САО МЕНАџЕРА МОРА ДА
ЈЕ ВЕОМА ЗАНИМ-
ЉИВ?

ПА,
НЕ
МО-
ГУ ДА
СЕ
ПОЖА-
ЛИМ?

А ШТО СЕ ТИЧЕ ОНОГ
НОВЦА О КОМЕ ВАМ
ЈЕ СУЗАН ГОВОРИЛА,
ТО ЈЕ САМО ПО-
ЗАЈ-
МИЦА?

А,
НЕ?
ТО
ЈЕ
МОЈ
СВАД-
БЕ-
НИ
ДАР?

НИ
СТУ-
ЧАЈ-
НО?
ЈА
ТО
МО-
РАМ
ДА ВРА-
ТИМ?

ЏОРџ,
СУЗАН ЈЕ
СВЕ ШТО
ИМАМ НА
СВЕТУ?
СРЕЋАН
САМ ДА
МОГУ ДА
УЧИНИМ НЕШ-
ТО ЗА ВАС
ДВОЈЕ?

ДОКТОРЕ,
КАДА МО-
ГУ ДА
ИЗАБЕМ
ОДАВ-
ДЕ?

ГОЛИЈАТЕ,
НЕ МИСЛИТЕ,
ВАЉДА, ДА СЕ
ВРАТИТЕ НА
РИНГ?

МА, НЕ?
АЛИ, ИМАМ
НЕКА
ПОСЛА?
МОГУ
ЛИ
СУТРА
ДА
ИДЕМ?

ЈА
САМ
ПРОТИВ
ТОГА? МОЈ
ВАМ ЈЕ
САВЕТ ДА
ОСТАНЕТЕ
БАР ЈОШ
ТРИ НЕДЕ-
ЉЕ?

МОРАМ
ДА ПО-
ДИГНЕМ
НОВАЦ ИЗ
БАНКЕ?
НЕ СТЕМ
ДА РА-
ЗОЧА-
РАМ
СВОЈУ
КЕР-
КУ?

НЕ МОЖЕМО ДА ВАС
ПРИСИЛИМО ДА ОСТАНЕ-
ТЕ, АЛИ ВАМ ТО САВЕТУ-
ЈЕМО?

ЊЕНИМ СВЕ
ШТО СТЕ ЗА
МЕНЕ УЧИ-
НИ-
ТИ...

...АЛИ,
БОЖИМ СЕ
ДА САМ
СЕ ОВДЕ
МНО-
ГО
УЛЕ-
ЊИО?

КИПДЕРУ,
ЗАИСТА ВЕ-
РУЈЕТЕ ДА
ЋЕ ОПЕТ ПО-
ЧЕТИ ДА СЕ
РВЕ?

СИГУ-
РАН САМ
У ТО,
ДОКТО-
РЕ ПРИ-
ЛЕСПИ?

ВОЗИ-
ТЕ ДО
БРЕКЕ-
РОВЕ
СПОРТ-
СКЕ
ДВО-
РАНЕ?

ХЕЈ? ПА, ВИ
СТЕ ГОЛИЈАТ?
НИСАМ ПРО-
ПУСТИО НИ-
ЈЕДНУ ВАШУ
БОРБУ?

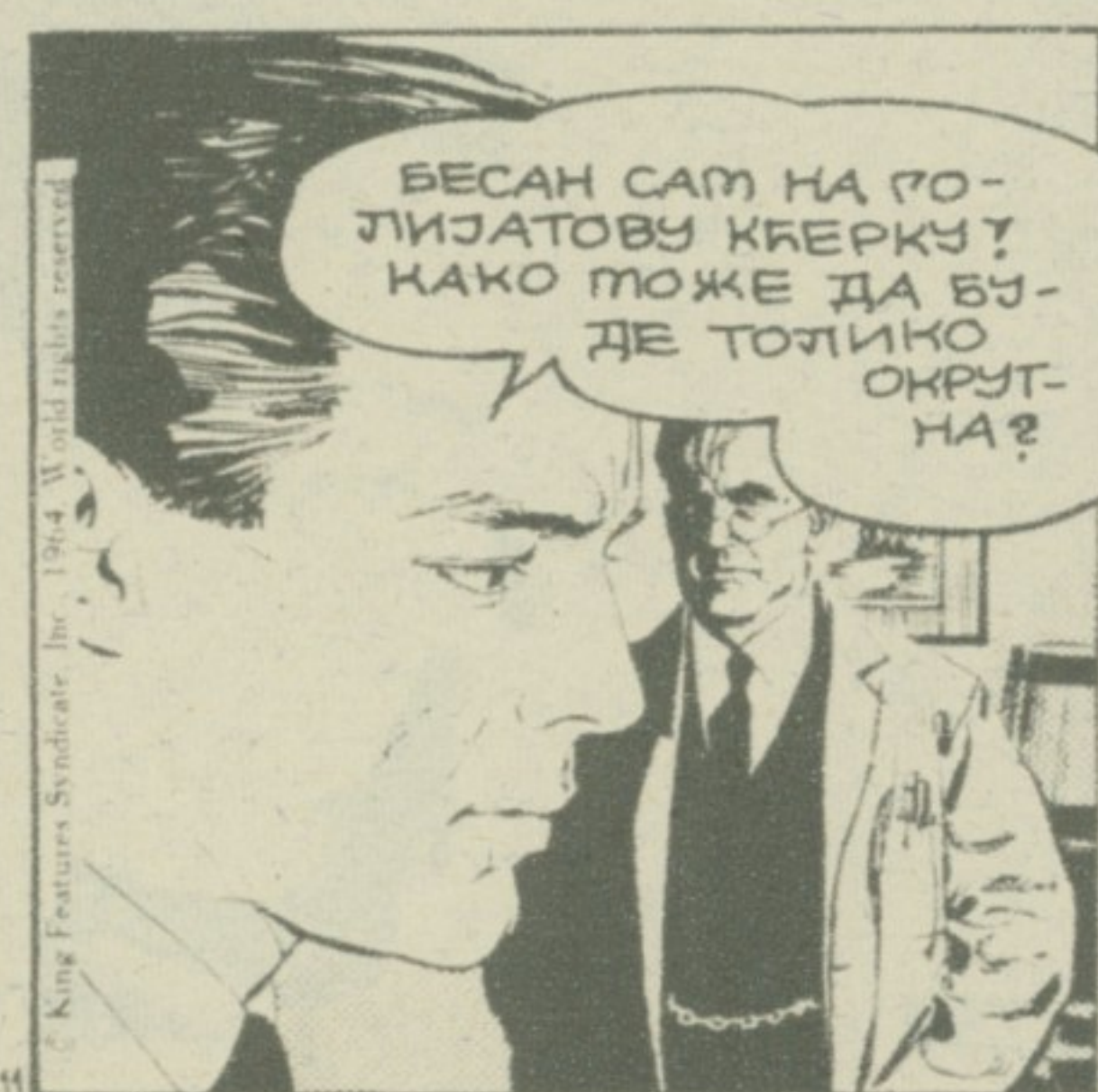

ХОЋЕТЕ
ЛИ УСКОРО
ОПЕТ НА РИНГ?

ДА? ВЕР
ЗА КОЈИ
ДАН?

ДОБРО ВЕЧЕ, СУЗАН? ПОБИТЕ
СА МНОМ?

ЈЕСТЕ
ЛИ САД ЗА-
ДОВОЉНИ,
ДОКТОРЕ?

ВИ СТЕ
СВЕ ИСПРИ-
ЧАЛИ ЏОР-
ЏУ О ТОМ
ОЊУ?

НИШ-
ТА
ЈА
ЊЕ-
МУ
НИ-
САМ
РЕКАО!

ЗАШТО
НЕКИ
ЉУДИ
НЕ ГЛЕ-
ДАЈУ
СВОЈА
ПОСЛА?

ЈА ГЛЕДАМ!
МОЈ ПОСАО
ЈЕ ДА ЛЕ-
ЧИМ ЉУДЕ
И ЈА ТО ЈЕ-
ДИНО И РА-
ДИМ!

ЛАГАЛА САМ ЏОРЏА
ЈЕР МЕ ЈЕ БИЛО СРАМО-
ТА ДА МУ ПРИЗНАМ ДА
ЈЕ МОЈ ОТАЦ
ОБИЧАН
КЛОВН!

А САДА, ЗАХВА-
ЉУЈУКИ ВАМА,
МОРАМ ДА МУ
ОБЈАСНИМ
ЗАШТО САМ
ЛА-
РА-
ЛА!

КАКО ДА ГА УБЕДИМ ДА
САМ ТО ЧИНИЛА ЗБОГ
ЊЕГА И ЊЕ-
ГОВЕ ПОРО-
ДИЦЕ?

ЗДРАВО,
СУЗАН?

ЏОРЏ, ЖАО МИ
ЈЕ ШТО СИ САЗ-
НАО ЗА МОГ ОЦА?
ДА ТИ ДОКТОР
КИЛДЕР НИЈЕ
РЕКАО...

НИШТА ОН МЕНИ НИ-
ЈЕ РЕКАО! ТВОГ ОЦА САМ
ВИДЕО НА ПОСТЕРУ СА
ВЕЛИКОМ РЕКЛАМОМ
ЗА ДАНАШЊИ МЕЧ!

ЖЕЛИМ САМО
ЈЕДНО ДА ЗНАМ!
ДА ЛИ СИ ЗНАЛА
У КАКВОМ ЈЕ
СТАЊУ ТВОЈ
ОТАЦ КАД СИ
МУ ТРАЖИЛА
НОВАЦ?

И ДА ЛИ СИ ЗНАЛА
ДА БИ ТВОЈ ОТАЦ МО-
ГАО ДА ОСТАНЕ БОГАТ
АКО СЕ ВЕЧЕРАС БОРИ?

МОМОЊУ МО-
ЈИ САВЕТИ НИ-
КАД НИСУ БИЛИ
ПОТРЕБНИ?

ГОЛИЈАТ

ЊЕМУ И НИ-
ЈЕ ПОТРЕБАН
ТВОЈ САВЕТ,
ВЕК ЉУБАВ!
ЉУБАВ
КБЕРКЕ?

И... ДА ЛИ
СИ ЗАИСТА ВЕ-
РОВАЛА ДА МУ
ПРЕСТАТИ ДА
ТЕ ВОЛИМ АКО
САЗНАМ ДА ТИ
ЈЕ ОТАЦ РВАЧ?

ТАТА ЈЕ УВЕК БИО
ТАКО ЈАК? ЧАК СЕ
И У БОЛНИЦИ СМЕ-
ЈАО? АЛИ, СА-
ДА... НЕ МО-
ГУ ДА ЗА-
МИСЛИМ
ДА ГА НЕШ-
ТО БОЛИ?

KEN
BALD
6-10

ТИ ГА
ВОЛИШ,
ЗАР
НЕ?

НАРАВНО
ДА ГА
ВОЛИМ?
САМО САМ
БИЛА ЈЉУ-
ТА ШТО СЕ
У ТИМ
ГОДИНАМА
БАВИ РВА-
ЊЕМ И ОНА-
КО СМЕШНО
ОБЛАЧИ?

ОН МИ ЗНАЧИ ВИШЕ НЕГО ШТО
САМ И САМОЈ СЕБИ ХТЕЛА ДА
ПРИЗНАМ?
АЛИ, ЗНАМ ДА
И ЈА ЊЕМУ МНО-
ГО ЗНАЧИМ?

И
МЕНИ...

ГОЛИЈАТЕ,
ДА ЛИ СТЕ
ЈОШ КОЈИ
ПУТ ОСЕТИ-
ЛИ ТАЈ
БОЛ?

НЕ, ДОКТО-
РЕ? ВИ И ВА-
ША ЕКИПА
СТЕ ФАН-
ТАСТИЧ-
НИ?

KEN
BALD
6-11

У СТВАРИ, У
ЖИВОТУ СЕ ОВА-
КО ДОБРО НИСАМ
ОСЕ-
ЉАО?

ГОЛИ-
ЈАТЕ?!

ДОКТОРЕ, СЛОБОД-
НО МЕ НАЗОВИТЕ
ПРЕВАРАНТОМ?
АЛИ, ЗАР НИСАМ
СЈАЈАН
ГЛУ-
МАН?

НЕ
РАЗУ-
МЕМ...

КАД САМ СХВА-
ТИО КОЛИКО ЈЕ
ЏОРџ ЉУТ НА СУ-
ЗАН И ДА ЋЕ ОТИ-
БИ ОД ЊЕ, МО-
РАО САМ БРЗО
НЕШТО ДА
СМИС-
ЛИМ?

СУЗАН СЕ, ОЧИ-
ГЛЕДНО, ТОЛИКО
ЗАЉУБИЛА, ДА
ЈЕ ПОТПУНО ЗА-
БОРАВИЛА КО-
ЛИКО МИ ЗНАЧИ?

СИМУЛИРАЛИ СТЕ БОЛ САМО ДА
БИ ЊИХ ДВОЈЕ ОПЕТ БИЛИ ЗА-
ЈЕДНО?

ТАКО ЈЕ?
И САД САМ
НАЈСРЕЊИЈИ
ОТАК НА
СВЕ-
ТУ?

KEN
BALD
6-12

ШТА? ГОЛИЈАТ ЈЕ ПРИМЉЕН
У БОЛНИЦУ УВЕЧЕ У ДЕВЕТ, А
ВЕК У ДЕСЕТ ЈЕ ПУШТЕН?

БОЛНИЧКА
НЕГА МУ
ВИШЕ НИЈЕ
ПОТРЕБ-
НА?

ТАКО ЋЕ ЈЕ
ОДЛУЧИО ДА
СЕ
ВИШЕ
НЕ
БА-
ВИ
РВА-
ЊЕМ?
ЖЕЛИ ДА
ПОСТАНЕ
НЕШТО
ДРУГО?

ШТА?

ДОБАР ТАСТ?
МОЈА ПРОГНОЗА
ЈЕ ДА ЋЕ У
ТОМЕ БИТИ ВЕ-
ОМА УСПЕШАН?

КРАЈ

НИКО КАО ПОЛ

Пре тачно двадесет година британска штампа прослављала је коначан продор Битлса на америчко тржиште посведочен пробојем два њихова сингла („I Want To Hold Your Hand“ и „I Saw Her Standing There“) на Билбордову листу ТОП-100. Као група Битлси су укњижили још 66 хитова на тржишту САД, да би у постБитлсовском периоду Харисон, Стар, па чак и Ленон били далеко надмашени фантастичним дометом Пола Маккартнија од укупно 102 песме на Билбордовој лествици. Ако се у обзир узму само песме које су достигле прво место на овој, најзваничнијој америчкој топ листи, Пол је са бројком од 29 поново испред свих. Међутим, ниједно од ових првих места он није постигао као соло-извођач јер 20 пута су то биле песме Битлса, 6 пута је био први са саставом Вингс, а по једном у дуетима са супругом Линдом, Стивијем Вондером и Мајклом Џексоном.

РОК ДАТУМ

17. II 1977.

Објављена је „Летећа диско-тека“, први домаћи диск-цокејски албум. Аутор је Зоран Модли. Плоча је продата у значајном тиражу, а Зоран се још у два маха опробао (са успехом) у овом послу.

ЛЕМИ – КРИТИЧАР

Погледајте како то изгледа када се познати рокер Леми из групе Моторхед лати пера и почне да критикује најновије синглове својих колега:

EURYTHMICS – „Here Comes The Rain Again“

Као и обично, првокласно. Волео сам их док су били *Turists*, а волим их и сад. Гледао сам њихов лондонски концерт и морам да признам да ми се Ени више свиђала у мини сукњи што доказује колико сам реакционаран.

THE ALARM – „Where Were You Hiding When The Storm Broke“

Ово баш није по мом укусу. Звучи ми као Елвис Костело са добрим гласом.

BIG COUNTRY – „Wonderland“

Врло добро. Они ми се свиђају. Паметно користе фуз-тон. Мислим да су веома корисна група. Брајан (Робертсон – бивши гитариста Моторхеда) их много воли.

WHITESNAKE – „Give Me More Time“

Чудно. Мало личе на AC/DC у уводу. Дејви, ти неваљали дечко. Не знам да ли овде свира њихов нови гитариста. (Чује соло) Ах, да. Свира. Није лоше. Мрзим да оцењујем песме људи које познајем.

ABC – „SOS“

Стварно је губљење времена тражити од мене да слушам ово. Ако ова врста музике има икакве вредности, мени је то промакло. Хеви-метал називају моронском музиком. У поређењу са овим, он звучи као чиста филозофија.

□□□□□□□□□□□□

РОК

ИНТЕРВЈУ

DURAN DURAN

□□□□□□□□□□□□

После две тријумфалне сезоне у којима су Duran Duran представљали вероватно најпопуларнију групу британске рок сцене, њихов најновији албум критика је дочекала „на нож“. Клавириста састава Ник Роудс (Nick Rhodes) одговара на оптужбе.

– У листу Рекорд Мирор прочитао сам да је каријера Duran Duran на крају, закључујући по томе што је последњи сингл – замислите само трагедију – достигао тек треће место на топ листи, а што је албум дошао право на прво место да би затим одмах почео да пада. Ако се узме у обзир чињеница да сваки албум који је на листи изнад нашег, има сингл међу првих десет – и да је наша плоча већ продата у 700 000 примерака, тешко могу да разумем како је

Енглеској се догодио тај контра-удар. Уосталом, ми и не правимо плоче ради штампе већ због себе и људи који то желе да слушају. Мислим да плоча „Seven And The Ragged Tiger“ није комерцијална као претходна два албума, али у њој има много више правог садржаја.

● Зашто мислиш да је штампа толико против вас?

– Јер ту раде стари, љубоморни људи који се досађују... Мислим да Culture Club или Spandau Ballet доживљавају то исто – раде до изнемоглости да би приближили своју музику људима који их подржавају, а онда их неко безразложно опања.

● Да ли вам је досадило то стално вриштање обожавалица које вас прати?

– Не баш. То је стари синдром, узнемирава те помало, питаш се: „Шта сам то урадио да ови вриште на мене?“ – али опет када би престали да се појављују, вероватно бих био забринут и узнемирен. У ствари врло је интересантно понекад попричати са неким од клинаца који долазе. Питао сам једнога пре неки дан коју музику највише воли и био веома изненађен. Нисам очекивао да чак и обожаваоци групе Jam долазе да нас виде. У

неко могао да напише нешто толико злонамерно. То је најобичније ђубре, очигледно дошло је до повратног удара – негативне реакције на нашу популарност.

● Зар се то не догађа свима? Да ли сте се икада жалили на добре критике?

– Немам ништа против конструктивног критиковања, али када неко почне да напада без икаквих аргумената – то постаје заморно. Тако нешто ипак не може да ме узбуди јер нам не чини никакву штету. Једноставно мислим да је тужно што људи могу да буду толико негативни. Музичка индустрија уопште би морала да буде далеко позитивнија. Ја не идем унаоколо и оговарам друге групе, то нема никаквог смисла.

● Зашто мислиш да је ваш албум толико „испљуван“?

– Није свугде. У Америци смо добили најбоље критике, али у

сваком случају за клинце је и то неки вид пражњења. Боље да вриште за нама него да праве уличне nerede.

Оптужују нас за ескапизам и да нас једино интересује пука забава. Свакако да и ми имамо проблема, али потребно је од њих и побећи. Када би у току дана само мислили на посао и на то како ће нас можда разнети нуклеарна експлозија – то би био проблем.

ЗАБАВА — РАЗОНОДА — ЗНАЊЕ

- Научите Вист, Реми, Елеусис, Таблут и низ других узбудљивих ратних и логичких игара свих народа света.
- Забавите друштво ефектним мађионичарским триковима (глава која говори, чаробни ормар, и још преко 50 трикова са картама, бројевима и шибицама и 16 прворазредних оптичких илузија – тајни великих мађионичара).
- Разонодите се решавајући оригиналне енигматске проблеме (лабиринти, Танграм, Солитер, Рокада, Брамин торањ)... и други, у књигама **ИГРЕ, ПРОБЛЕМИ И ЧАРОЛИЈЕ**, први и други део. Књиге су штампане латиницом и богато су илустроване. Цена комплета, први и други део, 420 дина. Наручите на адресу: **ЗАБАВА**, факс 50, 11070 Нови Београд. Шаљемо одмах, плаћате када примите.

Пред смирај сунца једног летњег дана 1877. путничка кочија је тандркала по утабаној земљи на путу за Гарланд Сити у Колораду. Осим два мушкарца у кочији се налазила Хелена Хант Џексон која ће се неколико година касније прославити романом „Рамона“. Непун километар пред градом кочијаш се извио преко ивице седишта и кроз прозор добио путницима да се за који минут стиже на одређеном месту.

Хелена Џексон се изненадила: свуда наоколо владала је дивљина, није се видео траг људске цивилизације. Упитала је сапутнике где је град.

— У јарузи, госпођо! — одговорио је један од њих. — Управо ћемо се спустити низ брег. Чудите се што не видите живу душу! Ех! Пре дванаест дана у Гарланд Ситију није било ниједне куће! Сада их има 105, а кроз недељу дана биће их 200!

Оно што је књижевница видела када се кочија зауставила пред крчмом у јединој градској улици потврдило је речи сапутника. У насељу је врело. Људи су се ужурбано кретали носећи на леђима дрвену грађу или гонећи испред себе овнове који су вукли дебла. Прашина се дизала на све стране, а ударци чекића и стругање тестере су одзвањали. Зграде су склапане од дасака и дебала. Чим је пао мрак све је утихнуло. Са првим зрацима сунца рад је настављен.

Сећате ли се Шејна

Овакви призори могли су се видети на целом Дивљем западу у другој половини 19. века. У тих педесет година масовне колонизације дивљих предела Сједињених Америчких Држава који су за готово све досељенике представљали обећану земљу, настало је на хиљаде градова. Подизани су таквом брзином да се то и данас сматра феноменом. Новинар „Бостонског журнала“ оставио је податак о Вајандоту у Канзасу кроз који је пропутавао 1857: насеље је било старо само четири месеца а имало 400 становника!

Прича о градовима Дивљег запада, међутим, тешко се може испричати ако се већ на почетку не истакне да амерички „каубојски“ филм годинама кљука гледаоце идиличним, најчешће нетачним сликама о њима. На екрану се виде лепи градићи и још лепше

ГРАДОВИ
ИЗ „КАУБОЈСКИХ“
ФИЛМОВА

ДОЂИ И ПРЕЖИВЕТИ

Овако је изгледао град Кредо у Колораду. Изгорео је до темеља.

**НА ДИВЉЕМ ЗАПАДУ
ЈЕ БИЛО САСВИМ
НОРМАЛНО ДА У
ПУСТОМ КРАЈУ НЕКО
СКЛЕПА БРВНАРУ, А
ДА ПОСЛЕ САМО
ДЕСЕТАК ДАНА ТУ
НАСТАНЕ НАСЕЉЕ ОД
СТОТИНУ КУЋА.
ПОЈЕДИНИ ГРАДОВИ
ИМАЛИ СУ ХИЉАДУ
ЖИТЕЉА, АЛИ ЈЕ
ЗАТО У МЕСНИМ
КРЧМАМА МОГЛО ДА
СЕ СМЕНИ И ДО ПЕТ
ХИЉАДА СТОЧАРА.**

обучени грађани чији мир повремено нарушавају обрачуни између револвераца и долазак сточара који гоне крда стоке у сабирне центре. Никад се не види од чега ти налици грађани живе. Одиста, одакле им новац? Један од ретких филмова који је верно одсликао атмосферу и начин живота колонизатора је „Шејн“. Сећате ли се тог дивног филма? Да ли сте запазили детаљ да чизме носе само професионални револвераши? Сви насељеници имали су на ногама дубоке ципеле, углавном похабане. А позната је крилатица из вестерн-филмова да је за мушкарца на Дивљем западу било срамота да не умре у чизмама. Каква неистина! Чизме су носили добростојећи људи јер су биле прескупе. Уопште, досељеници су били скромно обучени.

Кретали су у непознато са најнеопходнијим стварима (више нису ни имали!) и на путу кроз дивље пределе наилазили на многе опасности. Цео њихов живот од тренутка када закораче у беспутни крај био је зној и мука. Заушављали су се тамо где им се чинило да ће се успешно окућити. Земље је било напретек, она тада још није била под државном контролом и свако је узимао колико је хтео. Касније, нарочито после грађанског рата између северних и јужних држава САД, дељене су тапије на земљу, али ни тада се није шкртарало.

Сад га видиш, сад га не видиш

Дивљим западом обично је називано огромно пространство „с оне стране“ река Мисисипи и Мису-

ри: према архивским подацима стоји да је први град подигнут у том подручју Орегон Сити. Његов оснивач био је Џон Мек Логлин, британски поданик. Живео је ту као Робинзон у једној брвнари откупљујући за британску фирму крзна од трапера. Пристигао је неки досељеник, за њим други, па трећи и почеле су да ничу дашчаре. Послодавци су затражили од Логлина да пушком разјури незване јер су трапери узмицали пред колонизаторима. Он је то одбио. Због тога је добио отказ, али је и фирма изгубила профит. Насеље које се ширило назвао је Орегон Сити.

Логлина је мучило подизање кућа без икаквог реда. Зато је замолио извесног Сиднија Моса који је поседовао компас да трасира улице. Мос се при-

хватио посла, али је убрзо дигао руке јер није знао како да то изведе. Логлин се онда обратио „стручњаку“ Џесу Аплегату с истим захтевом. Рачунао је да ће Аплегат брзо обавити трасирање, имајући у виду да је располагао инструментима. Али, авај! Аплегат је изгубио алат на путу за Орегон Сити.

којима су сточари гонили велика крда у откупне центре одакле је стока даље транспортована железницом на исток. Најзначајнији такви центри били су Доу Сити и Вајандот у Канзасу. У време успона Ебилејн је имао око 800 становника, али су зато његових 11 крчми могле да приме пет хиљада каубоја!

љи. По вестернима у салунима пио се искључиво виски. Ни говора! Највише се точило пиво.

Један од првих житеља сваког новог града редовно је био издавач новина. Штмпаним текстовима подизао је елан грађана и убедљивао их да је у граду срећа надхват руке. Вилијам Адамс је први број новина одштампао у време када је град Ливенпорт имао само једну кућу! Учинио је то на ливади под дрветом на ручној машини.

Само мањи број издавача уживао је самосталност. Чим би се град развио и стекао локалну управу, издавач је морао да игра како председник града.

Уносан посао у насељима на Дивљем западу било је исписивање фирми.

Сасвим обичан приказ на подручју западно од река Мисури и Мисисипи: док се не подигне зграда, новине се штампају под дрветом.

теже, није их било у довољном броју. А потреба за њима била је изузетно велика јер се живело у природи. Вода за пиће претежно је узимана из потока, епидемије су походиле градове и ранчеве, јављале су се и сточне болести, физичке повреде биле су честе и лекар је најчешће опслуживао становнике подручја у пречнику од читавих педесет километара!

У ствари, лекар готово да никад није имао чести тог сна. По њега су сваки час долазили са удаљених фарми. Стално кретање изазивало је физичку исцрпљеност. Окрепа је тражена у флаши вискија и зато су многи лекари Дивљег запада били алкохоличари. До богатства су ретко долазили, већина је живела скромно јер су фармери и ранчери оскудевали у новцу, па нису могли да им плате услугу. Лекари су долазили са Истока и углавном били пропали студенти медицине

ника. Најдуже се хранио код родитеља који су имали више деце у школи!

Већи градови имали су судије, али су они опслуживали и мања насеља одлазећи по потреби на суђења. Судија је био изузетно уважавана личност и за мало посла зарађивао је премного, често и до хиљаду долара месечно!

Како у тим првим годинама настајања Сједињених Америчких Држава није било факултета правних наука, судија је могао да буде сваки мушкарац који испуни следеће услове: да је честит, стар најмање 25 година и поседује „папир“ о положеном судијском испиту пред територијалним властима. Испит се састојао од неколико питања везаних за понашање људи и њихов морал.

Мушкарац као жена

Живот у насељима на Дивљем западу био је веома тежак. Зграде скромне, намештај оскудан, борба за сваки долар сурова. У јесен улицама се гацало по блату, лети су се дизали облаци прашине. Ако зло нису доносиле суше, онда је то чинила хладна зима или поплава. Архивски подаци указују да је човек од 40 година на Дивљем западу личио на старца. Ипак, људи су се жилаво носили са недаћама и опстајали.

Субота је била пазарни и свечани дан. Скромне али чисте и испеглане одеће фармери су долазили у град запрежним колима, продавали робу, свраћали у продавницу код трговца бар на чашицу разговора. мушкарци обилазили крчме, а увече када они оду, грађани су приређивали игранке.

Однос између броја мушкараца и жена био је очајан. Забележено је да је 1860. године у читавом Колораду било 32 хиљаде мушкараца и само 1500 жена! Наћи супругу представљало је подвиг! На игранкама су мушкарци преузимали „улогу“ жена, а знак „припадности“ том полу била је марамица обавијена око руке.

Колонизатори су славили неколико националних празника у години: Дан вретена, рођендан Џорџа Вашингтона и Дан независности. Чинили су то ватреније него на истоку јер су готово сви становници западно од Мисурија и Мисисипија носили у себи горак осећај да су отцепљени од света и да ником нису потребни.

М. ТОДОРОВИЋ

Немајући куд, трасирање је обавио помоћу канапа дугачког 20 метара. Радио је вредно, али је изгубио из вида да се канап на сунцу суши и скупља, а на киши влажи и растеже. Као резултат добијене су кривудае улице! Тако је остало годинама.

Поједини градови расли су муњевито. Почетком 1854. Омаха је имала само једну брвнару, после две године 1600, а треће године чак 3000 становника!

Баулдер у Колораду је основан 1859. као постаја за снабдевање околних рударских кампова. Чинило га је неколико кровинара. Само двадесет година касније постао је седиште области, чак популарно летовалиште!

Као што је брзо настало, доста градова је још брже нестало. Досељеници се нису чврсто везивали за град. Људи су били спремни да сваког часа наставе даље ако чују за боље услове живота. За подигнутом бараком нису много жалили, она ионако није много вредела.

На умирање или ширење градова пресудно су утицале железница и трасе

Гарланд Сити поменут на почетку текста није дуго живео. У пролеће 1878. железничка пруга га је заобишла. Грађани нису очајавали: порушили су град, пренели грађу у близину пруге и очас подигли ново насеље давши му име – Аламос!

26 гостију а један пешкир

Неписано правило било је да у групи првих подигнутих зграда буде хотел. У почетку то је била брвнара са једном, највише две просторије, тек колико да се путници склоне од невремена. Гости су спавали на земљаном поду увијени у ћебад и за ноћење плаћали мало богатство – пет долара! Када је у неком таквом хотелу гост приговорио због прљавог пешкира, власник се згрануо и одбрусио му:

– Молим вас лепо, 26 гостију пре вас користило је тај пешкир, а ви сте први који се буни!

Без крчми, такозваних салуна, није се могло. У сваком граду било их је више. Углавном, салуни су радили без престанка свих седам дана и ноћи у неде-

ске управе свира. Упорни штампари нису дуго опстајали – напуштали су град.

Најпопуларнији грађанин свакако је био трговац. Продавница је нудила све – од игле до седла. Исто-времено ту се седло, разноварало, размењивале се вести. Трговина је пружала највећу могућност брзе и велике зараде. Било је потребно само имати почетни капитал.

На Дивљем западу није било града без ковача и коњушара. Сасвим разумљиво: њихове услуге биле су неопходне. Ковачу и коњушару просторије за рад подизали су грађани и стављали на бесплатну употребу.

Са лекарима је ишло

или су завршили само вишемесечни курс. Операције су обављали без анестезије. Највише мука задавале су им индијанске стреле: нису умели да их изваде из људског тела јер се то „није учило на истоку“! Требало је да прође време док су се извештили.

Ново насеље није се могло замислити без учитеља. Школа је подизана од дасака добровољним радом. Учитељ је могао да буде свако ко је знао да чита и пише, али се ретко ко прихватао тог посла. Разлог је била мала плата: износила је само 35 долара месечно! Поред тога, учитељу је припадала и храна. Ручавао је и вечерао у породицама уче-

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

Алан Дин Фостер

Харли Викерс је био пола Американац, а пола Енглец. Двадесет година извештавања из Африке за агенцију УПИ у Лондону отупело је његов првобитни идеализам. Из Могадиша је већ више од четири месеца писао о бесмисленом сомалијско-етиопском рату у пустињи Огаден и прижељкивао било какву промену: у најбољем случају Каиро или Најроби, или пак увек узбудљиви Лагос. „Свуда, само не овде“, мислио је док се пробијао кроз пијачни метеж у правцу свог дома. О ситуацији у Сомалији рекао је већ све што је имао. Био је довољно искусан да осети кад се понавља.

Управо у том часу је, нагло заокренуо за угао и налетео на зелену жену.

Хеј, чекајте мало! – појурио је за њом.

Изгубио ју је из вида на другој страни пијаче када се попела, не у магарећу запрегу или на камилу, већ у један од најновијих модела ландровера. Аутомобил је кренуо остављајући Викерса у облаку прашине.

Њено лице остало му је пред очима, али не толико због лепоте колико због боје коже зелене као трава. Ако је то била шминка, онда вештију није видео.

Иза угла је, као поручен, стајао такси. Ландроверу није било тешко ући у траг. Оно мало моторних возила што се кретало Могадишом углавном се држало луке и дипломатске четврти а избегавало је споредне улице.

Таксиста је поштено зарадио новац јурећи уским улицама и прашњавим друмовима. Дигао је руке тек када је ландровер напустио предграђе.

– Жао ми је, ефенди, али где нема друма не могу ни ја.

Викерс је знао да би свако наговарање било узалудно. Пред њима се пружала стаза погодна само за камиле и теренска возила.

Зелено лице класичних црнакоарапских црта непрестано га је прогонило. Чим су се вратили у град, Викерс је сео у свој ландровер и поново се дао у потеру.

Распитујући се уз пут окренуо је на север према, обали а онда прошао кроз Марек и Харардеру. Приближавајући се провинцији Мигјуртинији питао се да ли ће морати да вози све до рта Гуардафуи. Врућина и умор готово су га натерали да се врати кад је наишао – на зелену жену.

Међутим, то није била иста особа. Продавала је рибу на обали и била двоструко старија од девојке за којом је пошао овамо.

Још се више зачудио када је на обали угледао два смарагднозелена детета како се играју са другом децом потпуно нормалне пути.

Деца су се одмах сјатила око возила. Гарад је био усамљена заједница и ландровер је у њему представљао исту толику новину као и белац који га је возио. Гледајући два зелена дечака Викерс је одбацио сваку помисао да се ради о шминки. Дечак бистрих очију и несташна девојчица нису могли имати више од седам-осам година.

Обратио им се на свахили-језику. На питање одакле су показали су ка унутрашњости копна. Зашто им је кожа такве боје? Јер су избрани.

Дакле, радило се о некаквој секти, закључио је Викерс. Коначно се и у пустињи северне Сомалије догодило нешто занимљиво. Где им се, упитао је даље, тачно налази пребивалиште? У Мзунгуу, рекли су му. Да би се стигло до места где

СЕЛО ИЗАБРАНИХ

живе избрани, требало је поћи реком Омад у правцу залазећег сунца.

Викерс им је захвалио и вратио се у ландровер. Возио је готово исушеним речним коритом све до сумрака када се пред њим указала бела падина нишарана траговима аутомобилских гума. Ти су га трагови одвели до почетка саване. Тамо су се, усред жбуња, уздизале – три металне ветрењаче.

Нимало донкихотовски расположен Викерс се намрштен приближио грађевинама од блата и камена које су се биле згуриле испод ветрењача. На овако далеком северу није требало да буде истурених европских насеља, па ни научноистраживачких станица.

Ветрењаче су биле различите конструкције. Једна је служила да пумпа воду, а друге две да производе струју.

У највећој колиби горела је светлост. Била је то приземна грађевина склепана од валовитог лима, камења из околине и блата.

Зауставио је ровер и изишао. С лево стране, међу дрвећем и жбуњем, пружало се велико село које је тренутно деловало напуштено. До ушију су му допрли неки необични звуци. Кренуо је у њиховом правцу, попео се уз ниску падину и стао. У даљини је угледао ваљда читаво становништво села како стоји окренуто према залазећем сунцу, забачених глава и раширених руку. Врач је водио песму. Сви су били наги и зелени као трава.

Нечија рука потапшала га је по леђима. Била је то девојка коју је видео у Могадишу. Вео јој је нестало с лица, а носила је панталоне каки боје, сандале и тропску кошуљу.

– Ви, господине, веома упорни – рекла је исквареним енглеским.

– Каково је ово место? – упитао је Викерс. – Зашто сте сви зелени као салата?

– Ви смешан човек, господине... – Жена се насмејала. – Пођите са мном, морате упознати Кобанове.

– Реците ми – упитао је док су прилазили вратима главне колибе – јесте ли сви ви „изабраници“?

Наравно, тако каже госпођа Кобан. – Онда је поносно додала: – Зовем се Рала. Ја помоћник Кобанових пошто говорим енглески.

Соба у коју су ушли била је опремљена удобним намештајем домаће производње. Осветљавале су је лампе које су се напајале једносмерном струјом из батерија напуњених радом ветрењача.

На каучу је седела једна постарија Европљанка и прелиставала књигу. Она и човек за радним столом у другом крају собе подигли су главе. Могло им је бити између шездесет и седамдесет година.

Мушкарац је устао да га поздрави. – Добро дошли. Ви сте нам први гост после много времена. – Пружио му је руку и Викерс је с

олакшањем установио да је исте боје као његова. – Зовем се Волтер Кобан.

– А ја сам Мери – јавила се бака са кауча.

– Харли Викерс, Јунајтид Прес Интернешенел.

– Аха, репортер. Мислим да сам читала неке ваше чланке – рекла је Мери Кобан. – Доста сте писали о проблему избеглица. По чланцима би се рекло да сте поштен човек.

– Пишем оно што видим – рекао је Викерс.

– А шта видите сада?

– Нешто што не разумем.

– Сигурно сте уморни, господине Викерсе, а вероватно и жедни и гладни – насмешила се матерински. Не сећам се кад смо последњи пут имали госте на вечери. Осим тога нема смисла да се враћате празних руку кад сте превалили толики пут – морамо вам пружити објашњење. Према томе, и ви морате да прихватите наше гостопримство, зар не?

Викерс је без оклевања пристао.

– Седите до мене – рекла је госпођа Кобан. Њен муж је отишао у другу просторију и вратио се с три високе чаше. Једну је пружио Викерсу.

Репортер је опрезно сркнуо а онда разрогачених очију сасуо у себе остатак течности. – Лимунада! И то са ледом! – узвикнуо је. – Откуд вам?

– Допремљено чамцем са богатог југа – рекао је старац.

– Додуше, највећи део хране налазимо овде, у мору – додала је жена. – Рала, вечерас једемо јастога.

Девојка је намрштено климнула главом као да не одобрава и изишла.

– Зар Рала не воли јастоге? – упитао је Викерс.

– Не баш – рекао је Кобан. – Ствар укуса.

– Надам се да никад нећу постати толико блазиран у погледу хране – рекао је Викерс. Хладна лимунада је чудесно деловала на његово осушено грло. – Обећали сте ми објашњење, госпођо Кобан – наставио је.

– Каково је ово село, зашто његови становници себе називају избраницима, зашто су сви зелени и шта вас двоје радите на овом запитом месту?

Муж и жена су измењали погледе. Кобан је сео преко пута кауча и почео:

– Мери и ја почели смо наше дело на Универзитету у Аризони. Пројект је био веома необичан. У покушају да објавимо радове наишли смо само на неверицу и подсмех.

– КАКВО ЈЕ ОВО МЕСТО? – УПИТАО ЈЕ ВИКЕРС. – И ЗАШТО СТЕ СВИ ЗЕЛЕНИ КАО САЛАТА?

Ипак смо истрајали али су нам потом ускраћена средства и морали смо да се одрекнемо професорског звања... Наше поље рада била је исхрана, конкретно, борба против глади у пустињским деловима света. У атмосфери мржње и подсмеха немогуће је радити, па смо потражили место где бисмо несметано применили своју теорију, и то на нечију корист. Овде је наша помоћ била преко потребна – Ралин народ је гладовао.

– Наш пројект финансирало је неколико богатих и далековидних Аирзонаца – наставио је Кобан. – Велики људи, господине Викерсе. Касније ћу вам дати њихова имена за чланак који ћете написати.

– Зар ћу написати чланак? – промрмљао је Викерс. Старчева прича је била занимљива, али још није пружила одговор ни нашта. Викерс је протрљао очи. Вожња га је исцрпља више него што је мислио.

– Да, господине Викерсе, верујем да ћете га написати. Мери и ја поштујемо ваш рад. Ви ћете обелоданити наш успех.

– Какав успех? – упитао је Викерс. – Јесте ли основали нову религију? Видео сам сељане како се клањају сунцу, али то им неће напуни-ти стомаке.

– Али то није била молитва већ оброк! – насмејали су се Кобанови. – Какав оброк?

– Мислим, вечера. Још се нису одвикли од старог распореда обода.

Мери се сажалила на збуњеног Викерса. – Да ближе објасним. Ја сам генетичар, а Волтер је микробиолог. Када смо у оно давно време почели истраживања, посветили смо се планктонима. Наумили смо да пустимо планктоне у плитка слана језерца по пустињама света и ту их размножавамо. Тако смо наишли

на слатководног коелентерата званог Hydra viridis – зелени полип. За разлику од својих сродника овај полип живи у симбиози са једном необичном алгом званом Chlorella. Chlorella је, наравно, фотосинтетична биљка, али је занимљиво што помоћу светлости храни не само себе већ и свог домаћина. Када Chlorella нема, зелени полип је принуђен да једе чврсту храну баш као и његови бели сродници.

Муж је устао и опет изишао из собе.

– Страшно смо се узбудили, господине Викерсе – наставила је жена. – Помислили смо како би дивно било када бисмо могли генетским путем да добијемо тип Chlorella који би ступио у симбиозу са људским организмом. У томе смо успели. Захваљујући нашем пријатељу из породице алги биће решен проблем гладовања у свету. Можете ли нас кривити, господине Викерсе, што смо изузетно поносни на наш рад?

– Ако сте тако поносни, зашто и ви и ваш муж нисте искористили благодет тог открића? – упитао је Викерс. – Или је можда трик погодан само за примитивне избеглице? Жао ми је, али не верујем ни реч.

– Нисмо ни очекивали од репортера вашег искуства и угледа да поверује у нешто овако фантастично без необоривог доказа. Будите уверени да ћемо вам тај доказ пружити... Што се тиче првог питања – наставио је Кобан – жао ми је што морам да признам да се алга не прима на домаћина старијег од педесетак година – тачну границу још нисмо пронашли. Претпостављамо да је то због све слабије производње фибробласта у организму. Ипак, код млађих особа алга се без проблема настављује у слојевима коже; штавише, она се ембрионским течностима преноси и на новорођенче. Chlorella реагује и на вештачку светлост што значи да може и ноћу да производи храну.

Викерс се завалио на кауч једва гледајући.

– Још мало лимунате, господине Викерсе?

Ипак не би требало да сам оволико уморан, помислио је Викерс. Лимуната... Направили су је у другој соби...

– Зашто? – проговорио је одебљалим језиком тонући у сан. – Зар нисте хтели да пишем о вама?

– Не разумете, господине Викерсе – рекао је Кобан надносећи се над њега. – Ништа вам нажао нисмо учинили, само смо вам помогли да лепо проспавате ноћ. А ујутру ћете имати доказ који вам је потребан за писање чланка. Лаку ноћ.

Пробудило га је сунце које се пробијало кроз салоне. Устао је нагло и с олакшањем утврдио да му није ништа. Осећао се нормално осим што га је нешто пецкало испод десног лакта.

Погледао је десну руку и крикнуо.

На вратима се појавио забринуту Волтер Кобан:

– Уплашисте нас, господине Викерсе. Је ли вам добро?

– Да ли ми је добро? Погледајте ме!

– Ако смем да приметим, имате веома пријатну нијансу. Кобан га је стручно одмерио.

Викерс је сео, зарео главу у шаке и почео да се њише, кукајући. – Зашто. Зашто баш ја? Зашто сте мени морали ово да урадите?

– Полако, преболећете. Осим тога, промена не мора да буде трајна. Ако проведете неколико недеља у мраку, вратиће вам се стари бескорисни тен... Зар се не сећате синоћњег разговора. И поред онога што сте видели рекли сте да нам не верујете, па смо вам обећали необорив доказ. Тај доказ бићете ви сами. Мораће да вам поверују кад проведете неколико недеља на сунцу без мрве хране а не огладните нити изгубите на тежини.

– А последица? – застењао је Викерс. – Има ли последица?

– Никаких последица нема... Додуше, постоји једна ствар. Сећате ли се гађења наше асистенткиње Рале према јастогу? Ускоро ћете приметити да вам већ и од саме помисли на чврсту храну припада мук, с изузетком безукусних минералних и витаминских додатака који су вам потребни јер фотосинтеза ипак не подмирује све потребе људског организма.

– Али ја волим јастоге, бифтеке, пилетину... – рекао је Викерс.

– То су површна задовољства. Помислите, више нећете морати да бринете о јету. Колико ћете само новца уштедети и колико времена, ако само проведете покоји тренутак дневно на сунцу. Фото-синтеза није баш гурмански начин исхране, али је зато крајње ефикасна.

Викерс је устао и погледао се у огледалу причвршћеном на супротном зиду. Сада када је прошао први шок учинило му се да је његов мек, пастелни зелени тен ипак пријатан за око. Кад буде ушетао у агенцију УПИ у Лондону, сви ће скочити као опарени.

– Знате ли да вам завидим? – рекао је Кобан. – Доживећете да сви људи изгледају као ви. Сви ће бити „изабрани“.

Викерс је знао да је Кобан у праву. Једина тешкоћа у популаризацији био је психолошки отпор, али је Викерс сада знао да се он може савладати. Најзад, не врви ли људско тело већ ионако од бактерија и сложенијих организама? Шта би се могло замерити још једном госту, поготову тако корисном као Chlorella?

Погледао се још једном у огледало и овога пута се сасвим себи допао.

Кобан је с олакшањем запазио промену:

– Ето, није никаква трагедија – рекао је. Напротив, испунило се нешто о чему смо маштали. Најзад смо упознали зелене људе из научнофантастичних романа. Нисмо ни слутили да то неће бити бића из свемира већ – ми сами!

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор	незгра- пан чо- бек, љу- дска ра	држава уиндо- кини	франц. певач шарл	злура- до, злора- до	музич- ки инс- трумент	орган чула вида	филмс- ка ртс- лица, редитељ
ВeMak							
НАЗВЕ- НИ ГРАД ШКОТ- СКЕ							
ДИКЕ- РЕНЦИ- ЈА, МЕ- СТАРА- ЊЕ							
ЈЕДНО- ЛИК							
АКТИВ- НИ ВУЛ- КАН НА ОСТРВУ ХОМБУ						"ЕАСТ" УЛЕПША- ВАЊЕ	
ЗНАК ЗА ТУБ- ЉА- НУ		МИКРО- ОРГАНИ- ЗАМ ИТАЛ. РТТ- МАЧ ПАР- ЧЕПО					
КОТЛИ- НА НА КО- СОВУ	ВРСТА ЈЕЛА ОД КРОМ- ПИРА						
ИМЕ ПАРК- СА					ГРАДИН У БОКИ КОТОР- СКОЈ		ПРИПАД- НИК НА РОДА У СССР
АСТО ОЗНАКА ОСИЈЕ- КА			ДРЖАВА (ФР) ОБЛАСТ У ФРАН- КУСКОЈ				
ИМЕ ПЕВАЧА СТОШИ- РА							
МЕСТО КОД ЗРЕЊА- НИНА							
ПРЕВОЗ- НО СРЕД- СТВО, ВПАК				ХОЛИ- ВУДСКА ПЛУТИ- НА ГАРД- НЕР			
ВРСТА ПАСЕ- ЖИТЕ "ИМПЕ- РИЈА"				ИНДИЈСКА ПУСТИЊА АПЛАЧ- КЕ ПЛА- НИНЕ			
					ЊУТН ИСАК ПЛИНА ЗАПНИ- НА		
ЖЕНСКО ИМЕ ЛИЧНА ЗАПЕНИ- НА			БОД ГРАД У СЛОВЕ- НИЈИ				
ВРСТА БИЉКЕ, КРИН						ВРСТА ГОЛУ- БА (ПН.)	ПРЧКО МУШКО ИМЕ ("НЕПО- БЕДИВИ")
"СИМПОР"							
		НАШ СКИ ЈАШ- СКАКАЧ ПРИ- ТОК					
ПОВРАТ- НА ЗА- МЕНИ- НА	ИНИЦИ- ЈАТИ ПИСА ДЕСНИ- ЦЕ	БАРИУМ ГРАД У РУМУНИ- ЈИ			АНТИН НАПИС СТРАНО ЖЕНСКО ИМЕ		
ПАТИ ВАЉИ- НИ							
НАШ КНИ- ЖЕВНИК РА- ДЕ							
ПРВО СЛОВО АЗЕР- КЕ	НЕПАЧ- КИ ПРЕД- ЛОГ (НА)			"ЕСТ- NORTH- EST" "МЕТАР"			
ВРСТА БОЈНОГ ОТРОВА							

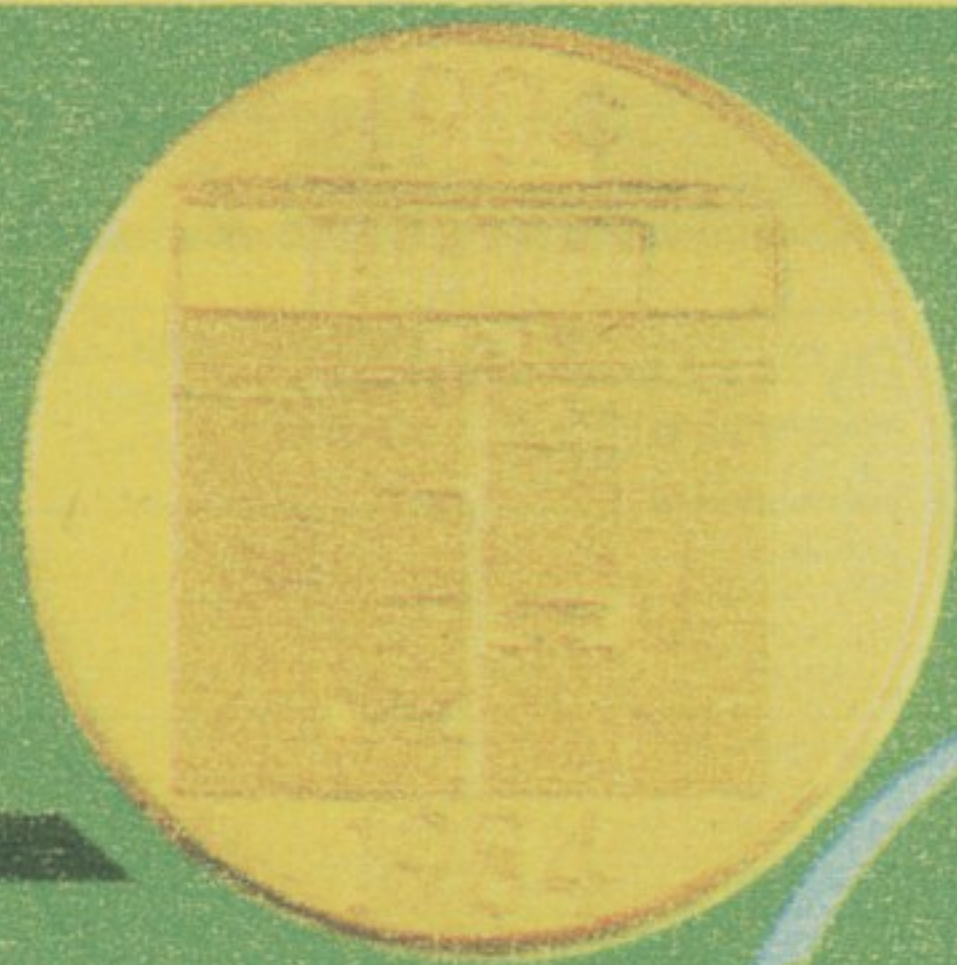
РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: расплод, опирача, текстил, клокани, В, закид, мазалица, а, ије, Прица, т, роса, пи, оба, Арп, аљкав, и, не, улаз, анализа, Либанац, ико, Ли, „З“, Нереј, иронија, Равена, Адам, А, тетовац, и, иначе.

80 година
од првог броја
40 година
у новој Југославији

ПОЛИТИКА

1904-1944-1984.

zlatara
majdanpek

ЈУБИЛАРНИ ЗЛАТНИЦИ И СРЕБРЊАЦИ

У јануару 1984. године навршава се 80 година од изласка првог броја ПОЛИТИКЕ, а у октобру исте године биће 40 година излажења листа у новој Југославији. Поводом ових јубилеја, исковани су у Басену Бор, Златари Мајданпек, златни и сребрни медаљони, на којима су приказане уметничке стилизоване насловне стране првог броја из 1904. године и првог послератног броја из 1944. године.

ПОЛИТИКА

Београд

Медијумска кућа

Медаљони се могу набавити у трговиницама Златаре Мајданпек и трговинско-прерађивачкој фирми Златари Мајданпек.

002
1984

Новоси за мамичане,
љубице PEZ Бамбона!

У збирку PEZ фигура
долази нова фигурица PEZ ВУЧКО,
маскота зимских олимпијских игара.

Играјте се PEZ ВУЧКОМ –
сладите се PEZ бонбонима!

Kolinska

СУВЕНИРИ XIV ЗИМСКИХ ОЛИМПИЈСКИХ ИГАРА, САРАЈЕВО '84 СУДЕЛУЈМО НА ОЛИМПИЈАДИ!

Комплет од 6 значака у етуу (3 гравирене + 3 штампане)
Олимпијски сувенир сет „Вучко“
Привесци („Олимпијски знак“, „Вучко у контури“ и „Вучко у боји“)
Олимпијске плакете
Олимпијски тањир
Комплет од 3 значке и беу

Олимпијада је на прагу! Још мало па ћемо
уживати пред тв екранима и бодрити наше.
А када прође и избледи сећање на сјајне призо-

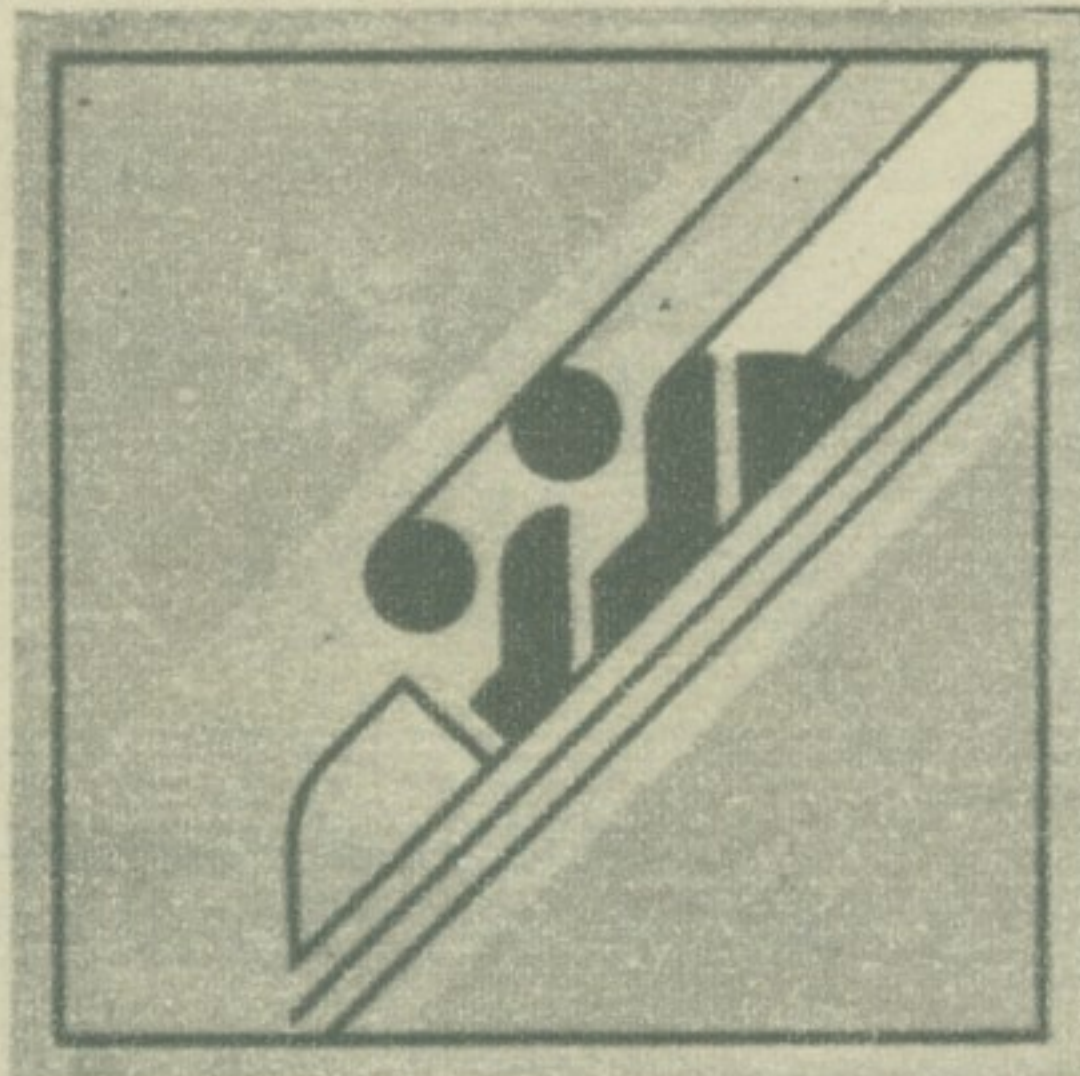
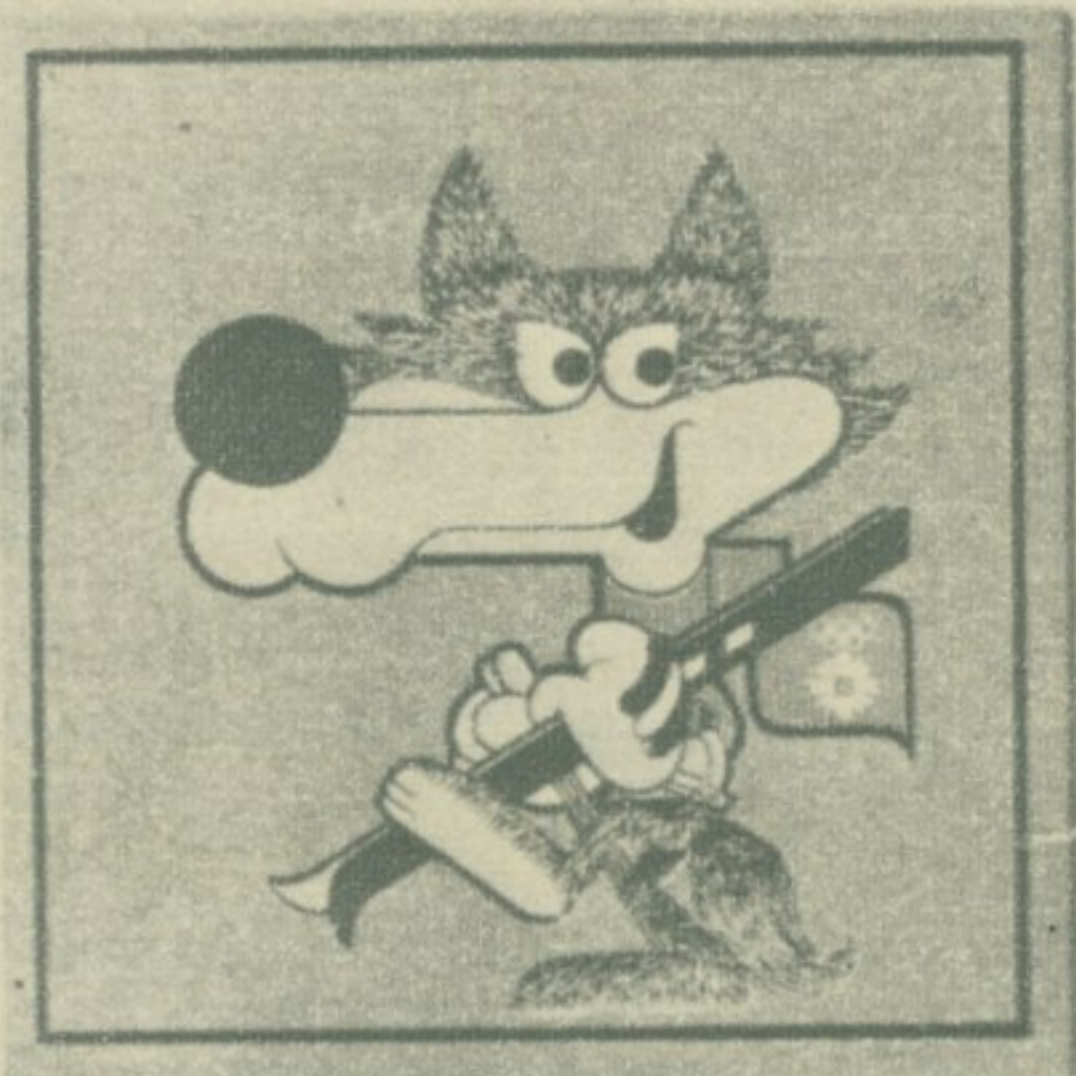
ре, нешто би нам ипак требало остати, успомена
на прву Олимпијаду одржану код нас.

Нешто што ћемо уз причу показати деци или уну-

цима.
Олимпијски сувенири су трајне вредности које с
годинама могу само порасти. Стога изаберите
сувенире за себе, испуните и пошаљите наруџбе-
ницу на приложену адресу.

Ozeka

Специјални
добављач
XIV зимских
олимпијских
игара,
Сарајево '84

НАРУЏБЕНИЦА

„ПОЛИТИКА“, Пропаганда – Публицитет, Македонска 35, 11000 Београд
ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Неопозиво наручујем поузећем сувенире XIV зимских олимпијских игара, по назначеној цени + по-
штарина, како следи:

1. КОМПЛЕТ ОД 6 ЗНАЧАКА У ЕТУУ (3 ГРАВИРАНЕ + 3 ШТАМПАНЕ ЗНАЧКЕ) СА ЗНАКОМ ЗОИ
Наручујем _____ комплета значака уз цену од 200 дин. за 1 комплет.

2. КОМПЛЕТ ПРИВЕЗАКА ЗА КЉУЧЕВЕ

Комплет од 3 привеска („Олимпијски знак“, „Вучко у контури“ и „Вучко у боји“).

Наручујем _____ комплета привезака за кључеве по цени од 300 – дин. за 1 комплет.

3. ОЛИМПИЈСКИ СУВЕНИР СЕТ „ВУЧКО“

Састоји се од значке „Вучко“, беца „Вучко“, олимпијске плакете, олимпијског тањира, привеска
„Олимпијски знак“, и 3 гравирене значке.

Наручујем _____ олимпијских сувенир сетова „Вучко“ по цени од 700 – дин. за 1 сет.

4. ОЛИМПИЈСКЕ ПЛАКЕТЕ (МЕСИНГ)

Израђене су у осам верзија: скијашки слуст (а), уметничко клизање (б), хокеј на леду (с), биатлон
(д), ски боб (е), скијашки скокови (ф), Вучко плави (г) и Вучко скијаш (х) у величини 7 x 7 cm.
Олимпијска плакета стоји 160 дин. Потребно је назначити која се плакета наручује:

а б с _____

Наручујем _____ олимпијских plaketa

5. ОЛИМПИЈСКИ ТАЊИРИЋ (МЕСИНГ)

Израђени су у четири верзије: „Вучко са скијама“, „Вучко смеђи“, „Вучко плави“ и „спортске дис-
циплине“.

Олимпијски тањир кошта 160 дин.

Потребно је назначити који се тањир наручује:

а б с или д _____

Наручујем _____ олимпијских тањира.

6. КОМПЛЕТ ОД 3 ЗНАЧКЕ У ЕТУУ И БЕУ „ВУЧКО“

Цена комплета је 200 – дин.

Наручујем _____ комплета.

Плаћање по примитку поузећем.

Име и презиме наручиоца: _____

Место: _____

Улица и број: _____

Потпис наручиоца: _____

1020
КИЛОМЕТАРА
НА ЧАС!

IS METEOR

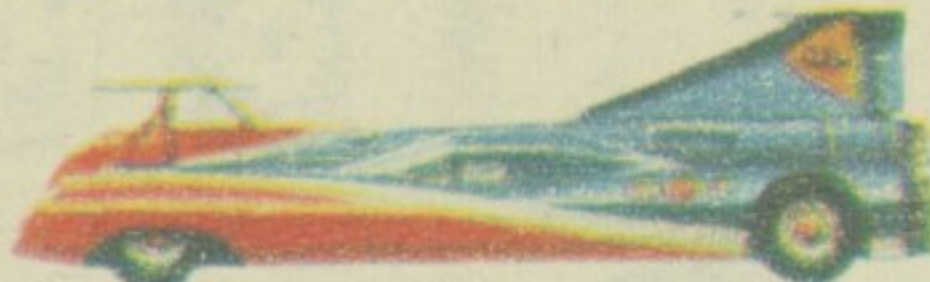

ПОСЛЕДЊИХ НЕКОЛИКО АПСОЛУТНИХ РЕКОРДА БРЗИНЕ

1964. „експрес
летеће стопало“ (Wingfoot Express)

1965. – „зелено
чудовиште“
(Green Monster)

1965. – „дух Америке“
(Spirit of America)

1970. – „плави пламен“
(Blue Flame)

SPECIJALNA VOZILA SA REAKTIVNIM POGONOM

Година	возило	возач	брзина у km на час
1964.	„експрес летеће стопало“	Грин	664,979
1965.	„зелено чудовиште“	Алфонз	927,969
1965.	„дух Америке“	Бридла	966,575
1970.	„плави пламен“	Габелич	1001,453
1983.	„Јуриш2“	Нобл	1019,700

Четврти октобар 1983. Прошло је подне. Пустина Блек Рок у Невади – пространа и равна. Време мирно, ни дашка ветра. Температура ваздуха: 22 степена Целзијусова. Летећи Енглец, према међународним прописима, креће у своју прву вожњу на стази дугој 18,2 километра и постиже брзину од 1004,2 километра на час. Затим се враћа, овог пута брзином од 1034,80 километара. Средња вредност: 1019,7 километара на час. Претходни рекорд (1001,453 km) је оборен!

Одушевљеног слављеника поздрављају повицима и аплаузом. Отварају се боце шампањца – слави се успех и наздравља Французу Шасел-Лабоу од кога је још 1898. потекла идеја за постизање рекорда на сувом...

Незгода

У елегантном оделу и са акцентом којим се поносе само најшколованији Енглези, Ричард Нобл, на улици или у неком ресторану, подсећа на пословног човека заинтересованог за кретање цена на берзи, а не за број обртаја неког мотора. Па ипак, то је човек који је после скоро тринаест година успео да обори рекорд Американца Гарија Габелича и возила „плави пламен“. Његова прича није баш уобичајена.

За новог рекордера све је почело 1974. године кад је некако успео да сакупи хиљаду фунти и конструише свој „траст 1“ („Јуриш 1“): са једног млазњака типа „метеор“ скинуо је мотор ролс ројс 8 и поставио га на одговарајућу шасију

– практично без вешања, што је изазвало велико интересовање јавности.

Али, само три године касније возило је неславно завршило. Управо у тренутку кад је требало да га представи телевизијском гледалишту, нешто се откачило и за тили час „траст 1“ се претворио у олупину. Само пуким случајем, а можда и захваљујући огромном мотору који га је на неки начин заштитио,

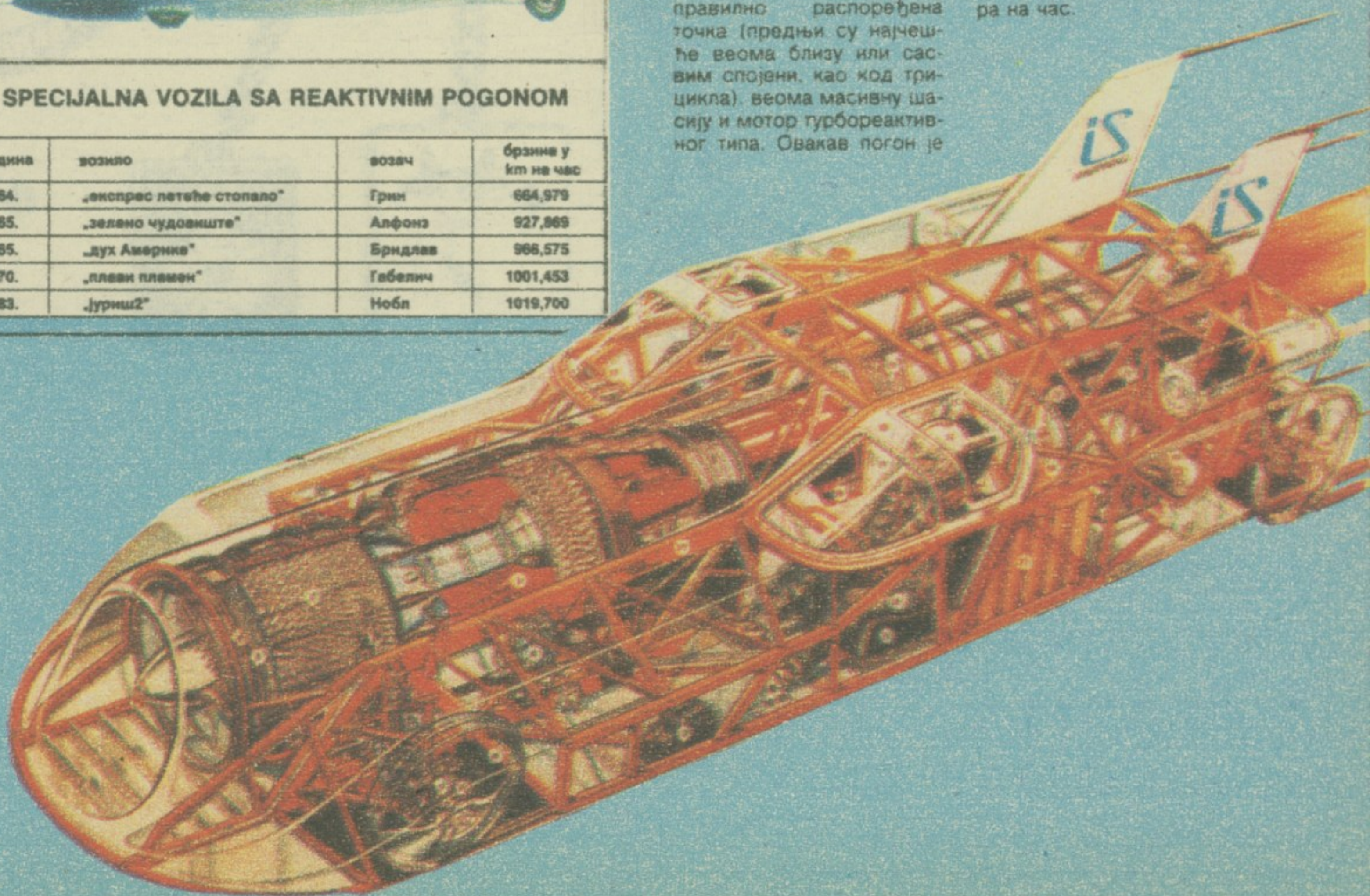

РИЧАРД НОБЛ

КОЧИ ПАДОБРАНИМА

Као возило апсолутних рекорда брзине „траст 2“ је прилично уобичајене конструкције: има четири правилно распоређена точка (предњи су најчешће веома близу или сасвим спојени, као код трицикла), веома масивну шасију и мотор турбореактивног типа. Овакав погон је

једина алтернатива млазном мотору за постизање приближних или већих брзина од 1000 километара на час.

БЕЗ КРИЛА

ЕНГЛЕЗ РИЧАРД НОБЛ
– НОВИ НАЈБРЖИ
ЧОВЕК НА СВЕТУ:
СВОЈИМ МЛАЗЊАКОМ
НА ТОЧКОВИМА
„ТРАСТ 2“ ОБОРИО ЈЕ
ДОСАДАШЊИ
РЕКОРД АМЕРИКАНЦА
ГАРИЈА ГАБЕЛИЧА,
ПОСТИГНУТ ЈОШ 1970.

Нобл је из ове незгоде изашао неповређен.

Није се зауставио. Продао је остатке возила и уштедео таман још толико новца да по сниженој цени купи ролс ројсов „ејвон“ од тридесет хиљада коњских снага кога су некад уграђивали у ловце типа „лајтнинг“. Али, ни то није било довољно: требало је, за ову прилику, што прецизније раставити и поново саставити једног Ленд

Ровера. Зато је Нобл дао оглас у новине по коме је такође постао чувен: „Тражи се конструктор за аутомобил од 1000 километара на час.“

Изазивач

Јавило се више њих тако да се Нобл нашао у недоумици. Кен Норис који је пројектовао Кембелову „плаву птицу“ препоручио му је веома талентованог

Џона Екројда, што је био и коначан избор.

Међутим, посао није одмах настављен, јер није било довољно новца. Зато је Нобл искористио све своје дипломатске способности како би обезбедио покровитеља. И у томе је успео, маја 1978. Управо тада почели су конкретни радови на пројекту „траст 2“ који је помогло више од две стотине различитих фирми и организација.

Кад је све било готово, аутомобил је представљен јавности, али као прототип јер је Нобл намеравао да сакупи нова средства за још амбициознији „траст 3“. Ипак, он је већ тада био сигуран да својим возилом може да обори рекорд Габелича, а можда и неслужбени рекорд Стена Барета који је 1979. године „будвајзером“ на три точка постигао чак 1190 километара на час.

Ноблу свакако неће бити лако да задржи примат јер се управо ових дана један други брзопругаш највише класе припрема за нови рекорд: 1250 километара на час! Реч је о возачу по имену Крејг Бридлав који је са својим возилом „дух Америке“ средином шездесетих година већ успео да постигне неколико светских рекорда брзине.

Људи лете и без крила...
Д. В.

Значи „траст 2“ је по својој конструкцији ипак возило, што се не би могло рећи за „плави пламен“ или „вингфут експрес“ који су више ракето без правог мотора. Осим тога, чињеница да му је уграђен мотор који се нормално напаја горивом из резервоара обезбеђује возачу могућност да се придржава прописаних правила – да изведе две вожње у току једног часа, како би добио средњу брзину која се званично признаје. Код возила са млазним мотором и черстим горивом то је немогуће, јер после сваке вожње морају на ревизију.

Средином „траста“ протеке се цилиндрични турбомлазни мотор потисне снаге 7000 килограма, а са стране су сви остали уређаји, резервоари за гориво, кабина возача и могућег сувозача.

Предње и задње вешање су урађени тако да до максимума спречавају вибрације. За то служе и специјалне гумене опруге. Колебани систем укључује два падобрана, један за „пресвезање“ брзине а други за успоравање. На точковима су уобичајени дискови са две хваталке напред и једном позади. Точкови су од лаке легуре и немају гума, јер су оне осетљиве на центрифугалну силу и чест порице на велике брзине.

ПОГОВЕНА КАЗНА

У правосуђу постоји правило да казна треба да одговара учињеном прекршају. Да ли је један њујоршки судија за прекршаје то имао на уму када је у времешној жени која је стајала пред њим, пријављена због пребрзе вожње, препознао своју бившу учитељицу? У сваком случају судија се подсетио на школске дане када га је учитељица често кажњавала тако што је морао безброј пута да пише у свеску неку задату реченицу. И одмерио је жени казну: да 30 хиљада пута напише реченицу „Никада више нећу прекорачити брзину“...

У Охају је, пак, забележен случај лопова који је сео на оптуженичку клупу због крађе пилића. Осуђен је – да узгоји стотину пилића и од њих направи вечеру за месну полицијску станицу!

И у другим земљама има таквих примера. Тако је судија окружног суда у немачком граду Дармштату осудио младића који је непажњом изазвао пожар у шуми, да засади управо онолико стабала колико је изгорело његовом кривицом.

Упечатљиву казну за оне који се шверцују у аутобусу смислиле су власти у кинеском граду Кантону. Групу од 20 ухаћених ставили су у аутобус, одвезли 32 километра изван града и присилили да се пешице врате.

ПРОТИВ ХРКАЊА

Хркање је непријатна особина која може да загорча живот онима који живе заједно с хркачем. Госпар Форменбо из Дибендорфа, у Швајцарској, предлаже да се поред особе која хрче постави микрофон спојен с апаратом за анализу звука. Чим уснула особа почне да хрче, апарат укључује емитовање ултразвука чија јачина расте у зависности од јачине хркања. Успавана особа од тога

се обично пробуди, али ако настави да спава из наруквице на његовој руци погађа га електрични удар од 40 волти. То ће спаваца свакако пробудити. Од десет особа које су пристале да се на њима испита нови апарат, ниједна није наставила да хрче после оваког мини-електрошока.

Једини недостатак апарата састоји се у томе што се у његовој близини не сме оставити пас. Чим чује ултразвук, пас, који је осетљив на њега, почиње да завија.

ОСТРВО МЛАДИХ

✉ Једном приликом сам чула да негде у Латинској Америци постоји Омладинско острво. Тражила сам га на карти, али нисам успела да га нађем. Знате ли да ли ово острво заиста постоји и где?

СОЊА М.
Титоград

Ово многим непознато острво припада Куби. А зашто је непознато и зашто ниси могла да га нађеш на карти? Једноставно зато што се до 1980. звало Исла де Пинос (Острво борови). Откуд му ново име? Да бисмо ти то објаснили морамо се вратити мало у историју. Омладинско острво или Исла де ла хувентуд како се на шпанском зове, откривено је још 1494. године и Колумбо га је назвао Исла Евангелиста (Евангелистичко острво). До победе кубанске револуције 1959. било је мало познато и на њему се налазио огроман

и злогласни затвор за злочинце и политичке затворенике. Ту је тада био и данашњи први секретар КП и председник Министарског савета Кубе Фидел Кастро, осуђен на дугогодишњу казну затвора, после напада који су напредне снаге Кубе извршиле на касарну Монака, 26. јула 1954. године, у борби против самозваног генерала диктатора Фулхенсија Батисте.

До револуције је ово острво површине 2200 km² било сасвим напуштено, а готово 95% обрадиве површине било је у корову. Производиле су се на њему мање количине агрума, нешто воћа и поврћа и то за суседно северноамеричко тржиште.

Социјалистичка револуција додала је острву нов живот, привредни, културни, образовни и друштвени процват. Заслуге за ове брзе промене припадају првенствено омладини Кубе која је ту дошла на добровољне радове али и остала да би од пустоши направила богат крај. У знак захвалности Фидел Кастро или једноставно Фидел, како га цела Куба зове, лично је предложио да се старо острво Исла де Пинос у знак признања омладини, замени новим – Исла де ла хувентуд (Омладинско острво).

Омладинско острво је заправо постало велики образовни центар у коме се и учи и ради што је иначе одлика кубанског школског система. Ту су данас 54 средње школе са више од 15000 ученика. Омладинци раде на плантажама агрума, првенствено грејпфрута, сточарским фармама и узгајању поврћа. Од пре неколико година млади који се школују на овом острву показали су снажљивост и у једној за Кубу новој привредној грани – рибарству. Прошле године су чак постигли рекордан улов јастога – 1100 тона. Острво младих данас има хладњаче и фабрике за прераду воћа и поврћа, а постало је и важан и све посећенији туристички центар.

ГОЛУБАРИ, ПАЖЊА!

✉ Наш читалац Зоран Арсенијевић из Груже јавио нам се да је нашао голуба са бројем 12248118, па моли власника да му се јави на телефон 881-134. Позивни број је 034.

РИБА НА СУВОМ

✉ Дуго читам ваш лист, али тек сад сам се одлучио поставити вам једно питање: да ли рибе могу да се удаве?

БОРИС М.
Загреб

Рибе за дисање користе шкрге, исто као човек плућа. Вода која пролази кроз шкрге обезбеђује овим животињама неопходну количину кисеоника. Као што је познато, кад се риба нађе ван воде,

Бисмо недеље ЈАЧИ ОД БОМБЕ

✉ Неколико година читам ваш лист и стално размишљам каква питања да вам поставим. Назад сам се одлучио. Хтео бих да знам када и зашто се догађају вулканске ерупције као и који је највећи вулкан на свету.

МИЛАН ИЛИЋ
Ниш

Из неких брда избијају с временом на време густе облаци гасова, дима и пепела, а млаз растопљеног камена (такозвана лава) шикне увис и разлива се низ падине. Таква брда називамо вулканима.

Ерупцијама (избијању) вулкана које су неупоредиво јаче од експлозије ма које атомске бомбе претходе подрхтавање земље и потмула тутњава, док се на брду вулкана појављује стуб дима. Кад почне ерупција, из вулканског кратера избијају облаци усијаних гасова и паре, вулканског пепела као и крупни шљунак (лапиле) и читаве стене („вулканске бомбе“). Све то онда с висине пада свуда унаоколо у виду усијане кише. Истовремено се из кратера излива лава која полако тече низбрдо,

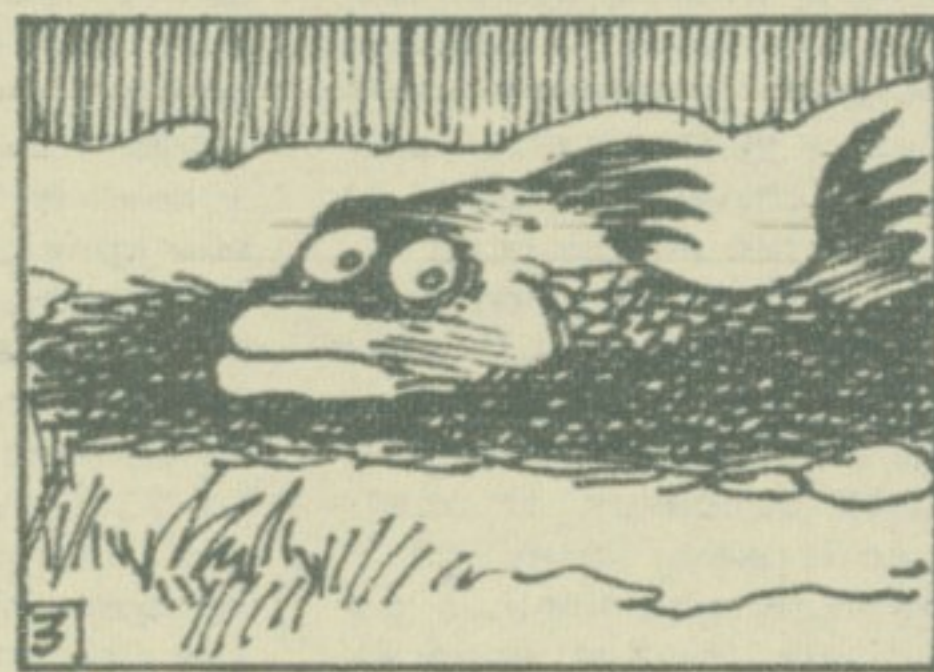
спаљујући све пред собом. Њена топлота износи 1000–2000 °C и већма споро се хлади тако да још годинама може остати топла под охлађеном кором.

Научници су утврдили да су вулкани дугачким каналима спојени са огњиштем усијане магме која лежи на око 60 km у унутрашњости Земље. Како се Земљина кора постепено хлади, стеже и набира, тако магма под притиском гасова водене паре и стена избија на површину у виду лаве. Када се лава охлади, на том се месту створи купасто брдо. При следећој ерупцији лава избаци кроз кратер „чеп“ стврднуте лаве и разлива се низ падине вулканске купе, па се поново охлади и очврсне. Тако вулканско брдо непрестано расте и кратер на брду постаје све већи. Понекад се стари кратер сасвим запуши, па тада настају нови, на обронцима вулканског брда.

Данас се зна за укупно 455 активних вулкана, али се процењује да осим тога постоји и 80 активних подморских вулкана. Највећа концентрација активних вулкана налази се у Индонезији. Од 167 индонезијских вулкана ерупцију је имало бар једном 77.

Највећи кратер на свету има вулкан на планини Асо на јапанском острву Кјушу. Од севера до југа овај кратер има пречник 27 километара, од источног до западног руба 16 km, а обим му је 114 km.

она ће угинути због недостатка кисеоника. Али, то исто може да јој се догоди и ако се нађе у устајалој води или муљу у коме такође има мало кисеоника, па ће риба због тога тешко дисати и удавити се. Међутим, постоји једна необична врста риба по имену дводихалица или плућашница која живи у Аустралији, Јужној Америци и Африци. Ова риба, поред шкрга има

и неку врсту плућа, то јест плућни мехур који још омогућава да удише ваздух, па тако она ван воде може да опстане чак и до четири године. У сушно доба које траје и по шест месеци дводихалица се закопава у муљ, обавија слузавом опном и за то време дише само плућима. Она исто тако успева да опстане и у најпрљавијем блату.

КАКАВ ЛИ ЋУ ТЕК БИТИ?

✉ Имам 14 година и изванредно сам грађан али ми страшно смета што сам јако маљав, наро-

чито по ногама. Какав ли ћу бити кад порастем када сам сада овакав? Због тог свог изгледа просто немам сна. А да све буде још горе, по наусници и бради почеле су да ми избијају длачице које су много дуже него код мојих вршњака, па и старијих дечака. Преклињем те да ми помогнеш да заувек скинем те грозне маље с тела. Ако не можете да ми дате неки рецепт, препоручите ми бар неког лекара и реците где могу да га нађем.

НЕНАД
Ниш

Под условом да не претерујеш (а у твом узрасту млади су склони да се превише критички односе према свом изгледу и много је оних који пате баш зато што немају довољно маља) код тебе може бити у питању претерана маљавост. Према свом постанку она може да буде урођена или стечена а према проширености општа, јавља се по читавом телу и делимична када је њен раст појачан само на неким местима. Узроци претеране маљавости нису још потпуно разјашњени и њима се осим дерматолога баве и ендокринолози и хирурзи. У неким случајевима реч је вероватно о поремећајима у функционисању одређених жлезда, пре свега полних: у прилог томе говори појачани раст длака и косе у пубертету када су полне жлезде најактивније.

Ако ти маље толико сметају –

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Joaquim Correia Silva, Quinta de S. Joao, lote 14 c/v dta., Rebelva, 2775 Carcavelos - Portugal - има 27 година, сакупља марке, језик дописивања: француски, енглески, шпански и наравно португалски.

Нела Ђорђевић, Георги Димитрова 18, 18300 Пирот - има 14 година, сакупља салвете, значке, марке и папирне луткице, одговара свима.

Никола Мицов, Страша Пинџур 6/45, 92000 Штип - има 12 година, воли пливање, музику, сакупља касете и стрипове.

Љубица Андријашевић, Јелинак 39, 72260 Бусовача - има 16 година, сакупља разгледнице са паровима.

Ивана Тодоровић, Под јасеновима 11, 11000 Београд - има 12 година, сакупља салвете, значке и папирне лутке, воли музику, одговара свима.

зар ниси приметно да спортисти имају управо такве ноге - најбоље је да се обратиш Ножној клиници у твом граду где раде веома искусни дерматолози. Они ће ти сигурно помоћи. Што се лица тиче узми прибор за бријање и обриј се као човек.

ВРЕДНИ ТАЛИР

Шаљем ти отисак 6 различитих новчића у жељи да ми кажеш колика је њихова нумизматичка вредност. Посебно ме интересује новчић из 1795. за који мислим да је од сребра.

ЉУБИЦА ЗДРАВКОВИЋ,
Вучје

Новчић из 1795. године је сребрни талир аустријског цара Франциска II (1792-1835) а вреди 10.500 динара. Вредност осталих новчића чије си нам отиске послао је знатно мања. Тако 5 бугарских лева кованих од легуре бакра и никла 1930. вреде 10 до 20

ШКОЛА ГИТАРЕ

1. Акорди - Теорија - Мелодије
 2. Нотално свирање
 3. Модерна музика, хитови, рок - I и II део.
- Сваки приручник по 240 дина. Попуст 70 дина. за сваки следећи наручени приручник.
- Плаћање поштару. Васиљевић Милун, поштом бр. 11101 Београд.

динара а новчић од 10 лева издат исте године 30 динара. И за новчић од 50 лева кован 1940. можеш да добијеш толико. Међутим, за сребрних 100 лева из 1934. добићеш десет пута више. Вредност наших сребрних 20 динара из 1931. креће се од 300 до 700 динара.

АВИОНОМ ПРЕКО МОРА

У Чикагу имам стрица који ме стално зове у посету, па те молим да ми одговориш колико кошта авионска карта до тамо.

ЧИТАЛАЦ
из Јабланице код Маглаја

ЈАТ, Југословенски авиотранспорт, два пута недељно (уторком и четвртком) има директну редовну линију за Чикаго. Карта до тамо коштала би те 53.200 динара, а повратна 78.400 динара. Баш скупо, зар не? Ипак, ако будеш куповао карту у оба правца, постоји и један услов: у Америци мораш да останеш најмање четрнаест дана, а највише сто двадесет.

ПАТУЉАК ИЗ КИНЕ

Желела бих да знам где се налази неко велико одгајалиште пекинезера као и нешто више о овим псима.

МАРТА ВИГЊЕВИЋ
Београд

Пекинезери су врло стара кинеска пасмина која је добила име према кинеској престоници. Држани су као дворски пси у време владавине династије Танг из осмог века. Крађа ових паса чак се кажњавала смрћу, али упркос томе први представници ове расе који су 1860. године пренети у Енглеску, били су украдени баш из царске Летње палате.

Овај мали пас одликује се интелигенцијом, храброшћу, живахношћу али је и својеглав. Патуљастог је раста и до гробена је висок само 25-30 см. Мужјак је тежак 3-5 килограма, а женка 3,5-5,5.

Пекинезери се одгајају с великим успехом и ова прастара раса се све до данас и у психичком и у физичком погледу није нимало дегенерисала. Има је по целом свету, а највише у Великој Британији, код нас у Словенији и Хрватској, а мање у Србији. Један од највећих одгајивача у нашој републици је Добривоје Трифуновић из Радничке улице број 14 у Лапову, па ако желиш да набавиш пекинезера можеш да се обратиш на ову адресу.

ВЕЧИТИ МОРЕПЛОВАЦ

Више пута сам чула како се помиње неки „Летећи Холанђанин“, а не знам ко је заправо он био и да ли је уопште постојао?

КАТАРИНА
Сплит

Брод-фантом за који прекаљени морепловци кажу да се виђа у време олуја и невремена око рта Добре Наде зове се Лутајући Холанђанин. Постоји и веровање да овај брод доноси несрећу. Према једној легенди на њему је почињено гнусно убиство и зато је лађа осуђена да никада не пристане у луку. Једна друга прича опет каже да се капетан тог брода, неки Холанђанин, заклео да ће рт оплови-ти по сваку цену и још увек то покушава, али му никако не полази за руком. Према причању морнара, Холанђанин луталица их некада дозива и моли да однесу писма и поруке његовој кући. Ова легенда послужила је као тема за истоимену Вагнерову оперу.

ХЛЕБ И КОЛАЧИ

Жељела бих да моје писмо објавите јер га шаљем на дан мог рођендана. Интересује ме да ли се плод кестена (питоми) једе у свежем стању.

Унапред велико хвала

ЧИТАТЕЉКА
из Маглаја

Плодови питомог кестена служе као допунска храна и једу се печени или кувани, не пресни. У многим крајевима служе уместо брашна за хлеб и уместо кромпира. Свежи плодови садрже 45% угљених хидрата, већином у облику скроба, око 2% масти и око 40% влаге. Кестен се употребљава и за припремање разних посластица, а сушени плодови користе се за тов свиња. Из плодова се такође добија и уље које се користи за справљање неких лекова.

НЕИЗВЕСНО ЗНАЧЕЊЕ

Молим те да ми кажеш нешто о мом имену.

БОЈАНА
Штип

Бојана је женски облик старог мушког имена Бојан, чије значење није сигурно (можда од бој - борба).

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА“
Драган Марковић

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Александар Мартиновић

Издавачки савет:

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ђеран, Светлана Шухартовић, Чланови савета из редакције: Петар Милатовић, Светлана Ивановић, Александар Мартиновић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић

Редакција:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукчиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојковић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуровић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невадић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патротић, Зоран Петканић, Радосав Савић, Весна Софреновић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић

Секретаријат:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Дарина Тодоровић и Зорица Филиповић

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ - ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“ Македонска 29, 11001 Београд Поштански факс 124 Телефони 324-471, централа 324-191 и 325-761 Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају Огласна агенција Македонска 35/1, тел 322-711 На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1. 1973. године не плаћа се порез на промет

Цена једног примерка 25 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

Тромесечна 276,00 динара, полугодишња 552,00 динара, годишња 1.104,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Тромесечна 552,00 динара, полугодишња 1.104,00 динара, годишња 2.208,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну наизнаку НО „Политика“ ООУР „Продаја“ - претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

ГОДИШЊА:	
САД	\$ 35 -
СР НЕМАЧКА	DM 88 -
ШВАЈЦАРСКА	Sfr 75 -
ФРАНЦУСКА	Ffr 248 -
ШВЕДСКА	Skr 255 -

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТ БАНКЕ“ - Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну наизнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

Ушци кућан

ОБУЦИТЕ АНУ И ГОРАНА

ХИТ-МОДА 84.

ТИНЕДЖЕРСКИ КОМПЛЕТ
СА НАЗУВУМА

МАРАМА

ГОРАН

АНА

МИНИ ХАЋИНА

ТИНЕДЖЕРСКИ КОМПЛЕТ

КОМПЛЕТ ЗА ДИСКО

КОМПЛЕТ ЗА
ДИСКО

ЏИМ ИЗ ЏУНГЛЕ:

УЩЕНА

PAUL NORRIS
DON MOORE

ЏИМ И КОЛУ СУ
УПАЛИ У КОЛИБУ У
КОЈОЈ ЈЕ БИЛА
ЗАРОБЉЕНА СУ...

БАЦИ
ПИШ-
ТОЉ!

СВЕ МИ СЕ
ЧИНИ
ДА ЈЕ
ПРЕД-
НОСТ
НА МОЈОЈ
СТРАНИ!

НЕ
СЛУ-
ШАЈТЕ
ГА!
ПУЦАЈ-
ТЕ!
САД!

У ТОМ ТРЕНУТКУ КОЛУ
ЈЕ СНАЖНИМ ПОКРЕТОМ
ПОВУКАО ДЕВОЈКУ...

ПАЗИ ГА,
КОЛУ!

НЕ БРИНИ,
ТУАН!
МОЈ ЈЕ!

ОСЛОБОДИ
СУ ДОК
ЈА ВЕЖЕМ
ОВУ ПТИ-
ЦИЦУ!

УПОМОК,
ТАЈ!

БРЗО,
ОВА-
МО...

КУКАВИЦЕ!
САДА ТЕБИ
НЕМА
ПОМОКИ!

МУНГ,
ТИ СИ
ЗВАО...

БАЦИ
ПУШКУ!
БРЗО!

БУ-
ДАЛО!
УПАО
СИ У
КЛОП-
КУ!

А САДА, МОМЦЕ,
ИЗИЂИ ПОЛАКО
И РЕЦИ ОСТАЛИ-
МА ДА ЊЕМО ПУ-
ЦАТИ У МУНГА
АКО НАС НЕ ПУС-
ТЕ ДА ПРОБЕ-
МО!

НЕКЕ
ВАМ ТО
УСПЕТИ, ТИ
СПАСИОЧЕ
БОГАТИХ
НАСЛЕДНИ-
ЦА!

САМО КУТИ
И ГЛЕДАЈ...
ПОТРУДИ СЕ
ДА ВИШЕ НЕ
ЗОВЕШ
СВОЈЕ
ПАЈТАШЕ!

ЗА СВАКИ СЛУЧАЈ, ИСЕКИ КУ
ОВДЕ ОТВОР! МОЖДА ЋЕ НАС
НАПАСТИ ИАКО ДРЖИМО ЊИХО-
ВОГ ВОЂУ КАО ТАОЦА!

У ПРАВУ
СТЕ!
ОНИ СУ
БЕС-
КРУП-
ЛОЗ-
НИ!

У МЕЂУВРЕМЕНУ, ЏИМОВА ПОРУКА
ЈЕ СТИГЛА ДО ТАЈА...

САМО СУ ДВОЈИ-
ЦА, ТАЈЕ! УБИЈЕ
МУНГА АКО НА-
ПАДНЕМО!

МУНГ ЈЕ БИО
БУДАЛА КАД ЈЕ
ДОПУСТИО ДА ГА
УХВАТЕ! АЛИ, АКО
СЕ ЊЕМУ НЕШТО
ДЕСИ,
ОНДА
САМ
ЈА...

ИДУКЕГ ПЕТКА:
ОПАСНИ ЗАТОЧЕНИК

